

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Analýza vývoje počtu a struktury cizinců žijících
na území ČR**

Bc. Eva Rathouská

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Eva Rathouská

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza vývoje počtu a struktury cizinců žijících na území ČR

Název anglicky

Analysis of development of the number and structure of foreigners living in the Czech Republic

Cíle práce

Česká republika i po vstupu do Evropské unie nadále zůstala cílovou zemí především pro pracovní migraci. Podíl cizinců s trvalým pobytem však stále roste. Cílem diplomové práce je statistická analýza vývoje počtu a struktury cizinců žijících na území ČR. Studentka analýzu rozdělí do tří etap: vývoj před rokem 1989; vývoj mezi roky 1989 – 2004 a vývoj po roce 2004. Spolu se statistickou analýzou bude stručně shrnuta i právní úprava migrační politiky vztahující se k danému období. Dílčím cílem diplomové práce je analýza aktuálních regionálních rozdílů na základě vybraných ukazatelů (územní rozložení podle počtu cizinců, resp. podílu cizinců na obyvatelstvu; územní rozložení podle počtu ekonomicky aktivních cizinců, resp. podle počtu cizinců s živnostenským oprávněním).

Metodika

Data potřebná pro statistickou analýzu studentka dohledá z datové základny Českého statistického úřadu a Ministerstva vnitra ČR. Na základě grafické analýzy budou zvoleny vhodné metody analýzy časových řad. Dynamika změn bude popsána pomocí vybraných elementárních charakteristik časových řad a s ohledem na vývoj vybraných ukazatelů budou zvoleny vhodné interpolační a extrapolací metody.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Cizinec, migrace, státní občanství, kraje ČR, ekonomická aktivita, časová řada, ČSÚ, Ministerstvo vnitra ČR.

Doporučené zdroje informací

- ARLT, J., ARLTOVÁ, M.: Ekonomické časové řady: [vlastnosti, metody modelování, příklady a aplikace]. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1319-9.
- BARŠOVÁ, A., BARŠA, P.: Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. 1. vyd., Brno, Masarykova univerzita v Brně, 2005. 308 s. ISBN 80-210-3875-6.
- BROUČEK, S., GRULICH, T.: Migrace a česká společnost: výběr textů a diskuse z konference k aktuálním problémům migrací. Vyd. 1., Praha, Etnologický ústav Akademie věd ČR v Praze; Senát Parlamentu ČR, 2012. 195 s. ISBN 978-80-87112-61-8.
- DRBOHLAV, D.: Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme? Vyd. 1. Praha, Sociologické nakladatelství, 2010, 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.
- DRBOHLAV, D.: Nelegální ekonomické aktivity migrantů: Česko v evropském kontextu – Vyd. 1., Praha, Karolinum, 2008, 311 s. SBN 978-80-246-1552-3.
- DRBOHLAV, D.: Ukrajinská pracovní migrace v Česku: migrace – remittance – (rozvoj); – Vyd. 1., Praha, Karolinum, 2015, 282 s. ISBN 978-80-246-2995-7.
- FREDINGEROVÁ, T.: Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence. Vyd. 1. Praha, Sociologické nakladatelství; Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 2014, 232 s. ISBN 978-80-7419-174-9.
- HRONOVÁ, S. a kol.: Úvod do sociálněhospodářské statistiky. 1. vyd., Vysoká škola ekonomická, 1997, 205 s. ISBN: 80-7079-656-1.
- JURECHOVÁ, Z., BARGÁR, P.: Krizové situace v česko-slovenském kontextu po roce 1989. 1. vyd., Praha, Středoevropské centrum misijních studií, 2011. 179 s. ISBN 978-80-903986-4-1.
- SHUMWAY, R., H., STOFFER, D., S.: Time Series Analysis and Its Applications: With R Examples, Springer Science + Business Media, New York, 2011, s. 591. ISBN 978-1-4419-7864-6.
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radka Procházková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 25. 11. 2016

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 25. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Analýza vývoje počtu a struktury cizinců na území ČR " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Radce Procházkové, PhD. za cenné rady, konzultace a připomínky při vypracování této práce. Zároveň bych jí touto cestou chtěla poděkovat i za její velmi vstřícný a ochotný přístup po celou dobu naší spolupráce.

Analýza vývoje počtu a struktury cizinců žijících na území ČR

Souhrn

Předložená práce se zabývá vývojem počtu cizinců na území ČR v období před rokem 1989 a v období mezi 1989 a 2016, dále aktuálními regionálními rozdíly v počtech cizinců na základě vybraných ukazatelů. První část práce shrnuje přehled řešené problematiky, v rámci kterého je stručně uveden i vývoj právní úpravy migrační politiky ČR. Následná analýza se zabývá vývojem počtu cizinců na území ČR současně se zaměřením na vývoj počtu vybraných skupin cizinců prostřednictvím metod elementárních charakteristik časových řad, trendové funkce a extrapolace statistických analýz. Dílčí analýza je zaměřena na porovnání současných regionálních rozdílů v počtu cizinců a současně i vybraných skupin cizinců žijících a podnikajících na základě živnostenského oprávnění v jednotlivých krajích ČR.

Klíčová slova:

Cizinec, migrace, státní občanství, kraje ČR, časová řada, ČSÚ, ekonomická aktivita, Ministerstvo vnitra ČR

Analysis of development of the number and structure of foreigners living in the Czech Republic

Summary

This thesis deals with the development of the number of foreigners in the Czech Republic in the period before 1989, and in the period between 1989 and 2016. Simultaneously, the thesis deals also with current regional differences in the number of foreigners on the basis of selected indicators. The first part of the thesis presents the overview of the issues within which the development of migration policy of the Czech Republic is briefly presented. The subsequent analysis focuses on the development of the number of foreigners in the Czech Republic as well as on the development of selected groups of foreigners using the methods of elementary characteristics of time series trend extrapolation functions and statistical analyzes. The partial analysis is focused on comparing the current regional differences in the number of foreigners and also on selected groups of foreigners living and doing business under the trade license in individual regions.

Keywords:

Foreigner, migration, citizenship, Czech Republic region, time series, CSO, economic activity, the Ministry of Interior

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
2.2.1 Časové řady a jejich elementární charakteristiky	13
2.2.2 Modelování časových řad	15
2.2.3 Volba vhodného modelu trendu.....	16
2.2.4 Extrapolace časových řad	19
3 Teoretická východiska	20
3.1 Základní pojmy	20
3.2 Právní úprava pobytu cizinců v ČR	23
3.2.1 Zákon o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb.	24
3.2.2 Zákon o azylu č. 325/1999 Sb.	25
3.2.3 Další právní předpisy	26
3.3 Pobytová oprávnění dle zák. č. 326/1999 Sb.	27
3.3.1 Krátkodobý pobyt	27
3.3.2 Přejížděcí/dlouhodobý pobyt	28
3.3.3 Trvalý pobyt.....	29
3.4 Etapy vývoje počtu cizinců v ČR.....	30
3.4.1 Vývoj počtu cizinců v ČR před rokem 1989	30
3.4.2 Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 1989 - 2003.....	32
3.4.3 Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 2004 - 2016.....	32
3.5 Rozdělení cizinců podle jejich státní příslušnosti	34
3.5.1 Občané EU	34
3.5.1.1 Charakteristika cizinců ze Slovenska	35
3.5.2 Občané třetích zemí	36
3.5.2.1 Charakteristika cizinců z Vietnamu.....	37
3.5.2.2 Charakteristika cizinců z Ukrajiny	39
3.6 Nelegální migrace	42
3.7 Nabývání českého státního občanství	45
4 Analytická část	47
4.1 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců na území ČR.....	47
4.1.1 Vývoj počtu cizinců v ČR ze Slovenska.....	52
4.1.2 Vývoj počtu cizinců v ČR z Vietnamu	56
4.1.3 Vývoj počtu cizinců v ČR z Ukrajiny.....	61

4.1.4	Porovnání vývoje počtu vybraných skupin cizinců	65
4.2	Analýza aktuálních regionálních rozdílů v počtu cizinců na základě vybraných ukazatelů v ČR	67
4.2.1	Podíl cizinců na obyvatelstvu jednotlivých krajů ČR.....	67
4.2.2	Porovnání vybraných skupin cizinců podle státní příslušnosti v jednotlivých krajích ČR.....	72
4.2.3	Počet ekonomicky aktivních cizinců s živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR.....	78
5	Zhodnocení výsledků a doporučení	83
6	Závěr.....	87
7	Seznam použitých zdrojů	89
8	Přílohy	95

Seznam obrázků

Obrázek 1 -	Mapa Československa v období 1920 - 1938	40
Obrázek 2 -	Přehled cílových zemí cizinců ze Slovenska	52
Obrázek 3 -	Přehled cílových zemí cizinců z Vietnamu.....	57
Obrázek 4 -	Přehled cílových zemí cizinců z Ukrajiny	61
Obrázek 5 -	Podíl cizinců na obyvatelstvu ČR v roce 2015	69
Obrázek 6 -	Podíl cizinců ze Slovenska na obyvatelstvu ČR v roce 2015	77
Obrázek 7 -	Podíl cizinců z Vietnamu na obyvatelstvu ČR v roce 2015.....	77
Obrázek 8 -	Podíl cizinců z Ukrajiny na obyvatelstvu ČR v roce 2015	78
Obrázek 9 -	Rozmístění cizinců se ŽL na území ČR k 31.12.2015.....	80

Seznam grafů

Graf 1 -	Nelegální migrace v letech 2000 - 2007	43
Graf 2 -	Nelegální migrace v letech 2008 - 2015	44
Graf 3 -	Státní občanství získaná během let 2001 - 2015	46
Graf 4 -	Vývoj celkového počtu cizinců na území ČR dle druhu jejich pobytu za období 1985 - 2016.....	48
Graf 5 -	Hodnoty absolutní difference všech cizinců na území ČR za období 1985 - 2016.	49
Graf 6 -	Tempo přírůstku všech cizinců na území ČR za období za období 1985 - 2016...	50
Graf 7 -	Vývoj počtu cizinců na území ČR za období 1985 - 2016 - popis trendu	51
Graf 8 -	Vývoj počtu Slováků na území ČR za období 1994 - 2016.....	53

Graf 9 - Hodnoty absolutní difference cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016	54
Graf 10 - Tempo přírůstku cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016.....	55
Graf 11 - Vývoj počtu cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu	56
Graf 12 - Vývoj počtu Vietnamců na území ČR za období 1994 - 2016	58
Graf 13 - Absolutní difference cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016 ...	59
Graf 14 - Tempo přírůstku cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016.....	59
Graf 15 - Vývoj počtu Vietnamců na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu	60
Graf 16 - Vývoj počtu Ukrajinců na území ČR za období 1994 – 2016	62
Graf 17 - Absolutní difference cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016 ...	63
Graf 18 - Tempo přírůstku cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016.....	63
Graf 19 - Vývoj počtu cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu	65
Graf 20 - Vývoj počtu cizinců ze Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny v období 1994 - 2016	66
Graf 21 - Celkový počet obyvatel a počet cizinců v krajích ČR v roce 2016	68
Graf 22 - Podíl cizinců na obyvatelstvu v krajích ČR v roce 2016	69
Graf 23 - Celkový počet cizinců v krajích ČR v roce 2004 a 2016.....	70
Graf 24 - Změna počtu cizinců v krajích ČR mezi roky 2004 a 2016 (v %).....	71
Graf 25 - Počet cizinců UKR, SVK a VNM v jednotlivých krajích ČR v roce 2015	72
Graf 26 - Rozložení cizinců SVK do jednotlivých krajů ČR v roce 2015.....	73
Graf 27 - Rozložení cizinců VNM do jednotlivých krajů ČR v roce 2015	74
Graf 28 - Rozložení cizinců UKR do jednotlivých krajů ČR v roce 2015	75
Graf 29 - Podíl cizinců UKR, VNM a SVK na obyvatelstvu krajů ČR v roce 2015.....	76
Graf 30 - Počet občanů ČR a cizinců s platným živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR v roce 2016	79
Graf 31 - Podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním na obyvatelstvu jednotlivých krajů ČR k 31.12.2016.....	80
Graf 32 - Podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním na počtu cizinců žijících v jednotlivých krajích ČR - stav k 31.12.2016	81
Graf 33 - Počet cizinců se ŽL v jednotlivých krajích ČR v roce 2016.....	82

1 Úvod

Diplomantka již řadu let pracuje ve veřejné správě, v posledních osmi letech pak na Ministerstvu vnitra ČR, kde plní úkoly vyplývající ze zákona o pobytu cizinců [1]. Během uvedené doby došlo v oblasti migrace cizinců do ČR k řadě významných změn, ať už v oblasti legislativy, nebo situace v Evropě či celkově ve světě. Legislativní změny se dotkly především zajišťování agendy cizinců, kdy původně byla tato agenda zajišťována útvarem Policie České republiky - Službou cizinecké policie. Od roku 2009 přešla do výkonu Ministerstva vnitra část agendy, konkrétně oblast trvalých pobytů, a od roku 2011 pak Ministerstvo vnitra již zajišťuje agendu i dlouhodobých pobytů a dlouhodobých víz, Služba cizinecké policie se nadále věnuje již jen některým úředním činnostem, jejichž rozsah vymezuje zákon o pobytu cizinců.

Kromě agendy pobytu cizinců na území ČR zajišťuje Česká republika rovněž oblast mezinárodní ochrany, aktuálně dle zákona o azylu¹. Tato oblast je však velmi specifická, a z hlediska statistických údajů týkajících se počtu cizinců pobývajících na území České republiky není příliš významná.

Mohlo by se zdát, že Česká republika řeší pobytovou problematiku svobodně dle vlastních zákonů, avšak její rozhodovací volnost je do určité míry vázána na legislativu Evropské unie, obzvláště v oblasti krátkodobých pobytů, kdy je tato oblast upravena primárně některými nařízeními EU, a dále v oblasti dlouhodobých pobytů za účelem sloučení rodiny a za účelem studia, kdy pro tuto oblast vydala Evropská unie směrnice, které musela Česká republika zapracovat do svého zákona. V současné době jsou rovněž aktuální i stanovené kvóty na rozdělení azylantů mezi členské země Evropské unie. Přestože tato skupina cizinců aktuálně jeví o Českou republiku zájem pouze z důvodu tranzitu do jiných evropských zemí a o pobyt na jejím území příliš velký zájem nemá, je zřejmé, že nařízení Evropské unie v tomto případě bude mít dopad i na Českou republiku.

Postoj občanů České republiky k cizincům se různí. Jedni chápou přítomnost cizinců jako nutné zlo z důvodu ekonomiky, jiní přítomnost cizinců vítají a mají s jejich pobytem především z hlediska jejich práce dobré zkušenosti. Najdou se však i tací, kteří pobyt cizinců na území ČR striktně odmítají. Z pohledu statistických údajů tvoří cizinci na území

¹ zákon č. 325/1999 Sb. o azylu

ČR jen malé procento populace, většina západoevropských zemí registruje na svém území mnohem vyšší přítomnost legálních cizinců.

Tato práci si určitě neklade za cíl hodnotit prospěšnost přítomnosti cizinců na území České republiky, ale věnuje se historickému vývoji jejich pobytu z hlediska statistických údajů, a zároveň si klade za úkol zmapovat i dopad pobytu vybrané skupiny cizinců na jednotlivé regiony ČR s přihlédnutím na dostupnost relevantních údajů, neboť se jedná o oblast, která je do značné míry závislá na přesné evidenci za předpokladu, že ze strany cizinců dochází k poctivému hlášení všech změn o jejich pobytu. Je třeba si dále uvědomit, že dostupné údaje mapují pobyty jen těch cizinců, kteří se na území České republiky zdržují legálně, tzn. s povoleným pobytem, je však nesporné, že se v České republice vyskytuje i nelegální migrace řádově tisícovek až desítek tisíc osob (podle některých odhadů i několik stovek tisíc), a že počet nelegálních migrantů po období určité stagnace rok od roku opět roste.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce byla statistická analýza vývoje počtu a struktury cizinců na území ČR v rámci sledovaného období, tzn. před rokem 1989 do roku 2016. Tento cíl byl zkoumán ve dvou rovinách. Jednak se analýza zabývala všemi cizinci jako celkem, dále se analýza zaměřila na vývoj vybraných skupin cizinců.

Dílčím cílem této práce pak bylo zhodnocení současného stavu počtu cizinců jako celku a zároveň i vybrané skupiny cizinců v jednotlivých krajích ČR, se zaměřením na jejich ekonomickou aktivitu v oblasti živnostenského podnikání v porovnání s demografickými údaji jednotlivých krajů.

2.2 Metodika

2.2.1 Časové řady a jejich elementární charakteristiky

Analýza vývoje počtu cizinců na území ČR za zkoumané období byla provedena prostřednictvím zkoumání základních charakteristik časových řad. Časová řada je definována jako posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování (dat), která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času ve směru minulost – přítomnost. V této souvislosti byla analyzovaná data zařazena do dlouhodobých intervalových časových řad. Pro rychlou a orientační představu byla využita vizuální analýza grafického znázornění zkoumaných dat, pro další zkoumání dynamiky vývoje časových řad byla dále provedena analýza elementárních charakteristik časových řad. Pro absolutní porovnání hodnot jednotlivých členů časové řady bylo využito první absolutní diference jako rozdílů sousedních hodnot řady, která při označení hodnot časové řady jako y_t , $t = 1, 2, \dots, n$, zjišťovala absolutní přírůstky podle následujícího vztahu:

$$dy_b = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n \quad (2.1)$$

Absolutní přírůstek charakterizuje přírůstek hodnoty ukazatele časové řady v určitém období oproti období bezprostředně předcházejícímu [2]. Další charakteristikou pro absolutní porovnání hodnot je druhá absolutní diference. Tu lze získat rozdílem dvou sousedních prvních absolutních diferencí podle následujícího vztahu:

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} = y_t - 2y_{t-1} + y_{t-2} \quad t = 3, \dots, n \quad (2.2)$$

Druhé absolutní diference charakterizují absolutní zrychlení nebo zpomalení ve zkoumané časové řadě a udávají, o kolik byl následující přírůstek větší či menší než předcházející [2]. Dále se jako úhrnná charakteristika za sledované období pro celou časovou řadu zjišťuje průměrný absolutní přírůstek, vypočítaný jako aritmetický průměr z prvních absolutních diferencí. Konkrétní vztah lze vyjádřit následovně:

$$\bar{d}_1 = \frac{(y_2 - y_1) + (y_3 - y_2) + \dots + (y_n - y_{n-1})}{n-1} = \frac{y_n - y_1}{n-1} \quad (2.3)$$

Vedle absolutních charakteristik jsou dále využívány relativní charakteristiky růstu nebo poklesu, tedy dynamiky změn v časové řadě. K těm řadíme koeficienty růstu, které zjišťujeme podle následujícího vztahu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n \quad (2.4)$$

Pokud koeficient růstu následně vyjádříme v procentech, získáme charakteristiku tempa růstu [3].

Z koeficientů růstu lze určit průměrný koeficient růstu, definovaný jako geometrický průměr jednotlivých koeficientů k_t . Tento koeficient zjišťujeme podle následujícího vztahu:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \frac{y_4}{y_3} \dots \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad (2.5)$$

Další sledovanou relativní charakteristikou je relativní diference nazývaná rovněž tempo přírůstku, které porovnává absolutní přírůstek s příslušnou hodnotou časové řady y_{t-1} podle vztahu:

$$r_t = \frac{d_{1t}}{y_{t-1}} \quad (2.6)$$

Tempo přírůstku lze vyjádřit ve formě koeficientů nebo v procentech, kdy tento údaj vypovídá, o kolik procent se změnila hodnota časové řady v čase t ve srovnání s časem $t - 1$.

Pro zjištění změn, ke kterým dochází v časové řadě vzhledem k základnímu období, se využívají bazické indexy, a to podle vztahu:

$$BI = \frac{y_t}{y_0} \quad (2.7)$$

kde y_0 představuje první údaj časové řady.

Ke grafické analýze i analýze výše uvedených elementárních charakteristik byl využit program Microsoft Office Excel 2007.

2.2.2 Modelování časových řad

Účelem modelování časových řad je provedení jejich analýzy a prognózy jejich vývoje s cílem pochopit mechanismus chování těchto časových řad. Základní princip je založen na předpokladu, že jediný faktor dynamiky ukazatele shromážděného v časové řadě představuje čas. Modely založené na tomto principu jsou označovány jednorozměrnými modely. V rámci jednorozměrné analýzy časových řad se nejčastěji vychází z tzv. klasického modelu, v rámci kterého jde pouze o popis forem pohybu, nejde tedy o poznání příčin dynamiky časové řady [3]. Při modelování (nebo také dekompozici) klasického modelu se jedná o proces jeho rozkladu, za předpokladu, že uvažovaná časová řada obsahuje složky (bez nutnosti jejich souběžné existence):

- trend
- periodická kolísání (cyklického nebo sezónního charakteru)
- náhodná kolísání.

Josef Arlt a Markéta Arltová popisují trend následujícím způsobem: "*Trend odráží dlouhodobé změny v průměrném chování časové řady, resp. obecnou tendenci vývoje zkoumaného jevu za dlouhé období. Je výsledkem faktorů, které dlouhodobě působí ve stejném směru.... Trend může mít různý charakter, může být rostoucí, klesající, strmý, mírný, v průběhu času se může měnit, takže jej lze pokládat spíše za cyklus.*" [4].

Periodická složka v sobě zahrnuje sezónní složku, kterou lze charakterizovat jako opakující se odchylku od trendu s periodicitou do jednoho roku, a dále zahrnuje cyklickou složku, kterou lze charakterizovat jako kolísání okolo trendu v důsledku dlouhodobého cyklického vývoje s délkou periody delší než jeden rok.

Náhodnou složku nelze popsat žádnou funkcí a lze o ní hovořit v situaci, kdy dojde k vyloučení trendu a periodické složky. Její příčinou bývají vzájemně nezávislé příčiny, jde o faktory náhodného charakteru.

Podle způsobu rozkladu rozlišujeme dva základní typy modelu:

aditivní model, v němž

$$y_b = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t \quad (2.8)$$

a multiplikativní model, v němž

$$y_b = T_t \cdot S_t \cdot C_t \cdot \varepsilon_t \quad (2.9)$$

V praxi většinou postačí model aditivní [2]. Praktické rozlišení obou modelů však není snadné. Určitým orientačním vodítkem může být grafická analýza hodnot časové řady, kdy se sledují periodická kolísání kolem trendu, a pokud mají přibližně stálou relativní amplitudu, využije se aditivní model.

2.2.3 Volba vhodného modelu trendu

Hlavním cílem analýzy neperiodických časových řad je vystižení základní tendence jejich vývoje, tzn. stanovení jejich trendu. Ten se určuje metodami zvanými vyrovnávání časových řad, kdy se empirické hodnoty časové řady nahradí hodnotami bez periodického či náhodného kolísání. Pro analýzu dynamiky vývoje neperiodických časových řad se využívají trendové funkce, které jsou z matematického hlediska jednoduché. Nejčastěji se využívají tyto trendové funkce:

- lineární trend $T_t = a + bt \quad (2.10)$

- kvadratický trend $T_t = a + bt + ct^2 \quad (2.11)$

- exponenciální trend $T_t = a b^t \quad (2.12)$

- logaritmický trend $T_t = a + b \log t \quad (2.13)$

- mocninný trend $T_t = a t^b \quad (2.14)$

Správný výběr trendové funkce je podmíněn znalostí, která z těchto funkcí nejlépe vystihuje vývoj sledované veličiny v minulosti, a dále znalost objektivních tendencí této veličiny v budoucnosti. Jako pomocný prostředek se doporučuje provedení grafické analýzy, a to přesto že je mnohdy velmi nepřesná a subjektivní a je nezbytné doplnit ji exaktnějšími prostředky. Výběr trendové funkce v praxi se provádí empiricky. Parametry funkce se odhadnou pomocí metody nejmenších čtverců [3]. Při této metodě je třeba, aby

součet čtverců odchylek jednotlivých hodnot časové řady od trendu byl minimální:

$$\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2 = \min \quad (2.15)$$

kde y^t jsou pozorovatelné (empirické hodnoty časové řady ($t = 1, 2, \dots, n$), a

\hat{y}_t jsou očekávané (teoretické) hodnoty, vypočtené pomocí některé z trendových funkcí (2.9) - (2.13), ($t = 1, 2, \dots, n$),

Nejčastější typ trendové funkce je vyrovnání časových řad přímkou, kterou lze využít vždy, je-li třeba alespoň orientačně určit základní směr vývoje analyzované časové řady, vyjádřené vztahem:

$$\hat{y}_t = a + b \cdot t \quad (2.16)$$

kde a, b jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná.

V případě velmi častého lineárního trendu získáme aplikací metody nejmenších čtverců soustavu rovnic ve tvaru:

$$\begin{aligned} n \cdot a + b \sum_{t=1}^n t &= \sum_{t=1}^n y_t \\ \sum_{t=1}^n t + b \sum_{t=1}^n t^2 &= \sum_{t=1}^n t \cdot y_t \end{aligned} \quad (2.17)$$

Řešením této soustavy rovnic jsou odhady parametrů a a b .

$$a = \bar{y} - b \cdot \bar{t}$$

$$b = \frac{n \cdot \sum_{t=1}^n t \cdot y_t - \sum_{t=1}^n t \cdot \sum_{t=1}^n y_t}{\sum_{t=1}^n t^2 - (\sum_{t=1}^n t)^2} \quad (2.18)$$

$$a = \frac{\sum_{t=1}^n y_t}{n} - b \frac{\sum_{t=1}^n t}{n} = \bar{y} - b \cdot \bar{t} \quad (2.19)$$

kde a a b jsou neznámé parametry a $t = 1, 2 \dots n$ je časová proměnná. Symbolem \sum se vždy rozumí součet od 1 do n .

Při rozhodování o volbě vhodného typu trendové funkce by měla být základem věcně ekonomická kritéria. To znamená, že by funkce měla být vybrána podle věcného hlediska analýzy určitého ekonomického jevu. V praxi to znamená posoudit, zda je funkce rostoucí nebo klesající, apod. Dále je třeba vycházet z parametrů tzv. stochastické struktury modelu, z tzv. míry shody. Ukazatelem, který slouží k syntetickému popisu stupně shody modelu s empirickými údaji je index determinace I^2 . Výpočet se provádí:

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y}_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2} \quad (2.20)$$

Index determinace je bezrozměrné číslo, které musí splňovat relaci $0 \leq I^2 \leq 1$. Čím je hodnota indexu determinace bližší jedné, tím model přesněji popisuje zkoumanou závislost. Za nejvhodnější podklad pro popis dynamiky časové řady je považována ta trendová funkce, která vede k maximální hodnotě indexu determinace. Taková funkce nejlépe a nejpřesněji vystihuje reálný vývoj zkoumaného jevu v minulosti a je tedy předpoklad, že podobným způsobem bude vystihovat i skutečnost, která nastane v budoucnosti. Vedle indexu determinace se často využívá indexu korelace, který získáme jako odmocninu indexu determinace:

$$I = \sqrt{I^2} \quad (2.21)$$

Čím bude hodnota indexu korelace bližší jedné, tím lépe tento model vystihuje zákonitosti vývoje příslušné řady [3].

Pro posouzení vhodnosti volby vhodného modelu se využívá např. střední absolutní procentuální chyba MAPE (Mean Absolute Percent Error), podle vztahu:

$$MAPE = \frac{100}{n} \sum \left| \frac{y_t - y'_t}{y_t} \right| \quad (2.22)$$

V případě, že hodnota této charakteristiky je $MAPE \leq 5\%$, lze daný model hodnotit jako kvalitní z hlediska jeho použití při tvorbě prognóz.

Pro posouzení vhodnosti prognózy využijeme tzv. pseudoprognózy, tzn., že časovou řadu zkrátíme o jeden či více údajů, vyjádříme trend a vypočteme prognózu pro známé údaje. Následně hodnotíme rozdíly mezi skutečnými a prognózovanými údaji pomocí následujícího vztahu:

$$rp = \frac{|y'_t - y_t|}{y_t} \cdot 100 [\%] \quad (2.23)$$

Uvedeným postupem zjistíme hodnotu relativní chyby prognózy.

2.2.4 Extrapolace časových řad

Jde o prodlužování historických trendů založené na předpokladu, že kombinované působení vnitřních i vnějších příčin jejich vzniku bude pokračovat se stejným výsledkem i v budoucnosti. Principem extrapolace je tedy předpoklad, že sledovaný proces bude mít i v budoucnosti stejné podmínky, které na jeho vývoj působily v minulosti a že síla a směr vývoje budou stejné. Tento předpoklad vedl k závěru, že pokud budou tyto základní zákony úspěšně kvantifikovány prostřednictvím analýzy předchozího vývoje a vyjádřeny ve formě odpovídajících vzorců, bude možné představit si budoucí vývoj [5].

Extrapolace představuje určení hodnot časové řady za interval známých hodnot časové řady, a může se uskutečňovat jen v časovém horizontu, ve kterém působí stejné zákonitosti a podmínky vývoje. Podstata metody spočívá v tom, že zákonitosti vývoje v minulosti a přítomnosti jsou přenášeny do budoucnosti. Konkrétní způsob extrapolace se odvíjí od charakteru časové řady. Následná předpověď může být:

- bodová = jde o odhad vyjádřený jedním číslem, použití v případě, že jde o časovou řadu bez trendu a bez periodického kolísání
- intervalová = předpovědí je interval spolehlivosti, ve kterém se prognózovaná hodnota může s předem zadanou pravděpodobností nacházet

Vztahy určující výpočet obou typů předpovědí jsou přímo závislé na typu výsledné trendové funkce. Bodová předpověď znázorňuje odhad budoucí hodnoty dané časové řady. Předpověď je určena v čase $t = n$ do okamžiku $t = T$ a označuje se y' , kde se písmenem T rozumí počet období do budoucnosti. Dosazením hodnoty za příslušné časové období do výsledné trendové funkce časové řady je zjištěna budoucí hodnota. Intervalová předpověď určuje pravděpodobnostní interval, jenž je ohraničen horní a dolní mezí (meze spolehlivosti), mezi kterými leží příslušná budoucí hodnota sledované časové řady. Koeficient spolehlivosti se značí $1 - \alpha$ a v praxi je požadováno, aby byl blízký k hodnotě 1, obvykle 0,95 a to potom se hovoří o 95%ní pravděpodobnosti spolehlivosti. Pravděpodobnost je nazývána hladinou významnosti a označuje se α . Interval spolehlivosti $100 \cdot (1 - \alpha)$ určíme z podmínky: $P(T_1 \leq 0 \leq T_2) = 1 - \alpha$. Posuzování přesnosti odhadu se odvíjí podle šířky intervalu spolehlivosti (čím je interval rostoucí, tak přesnost odhadu klesá). Pro stanovení bodové a intervalové předpovědi bylo využito programu STATISTICA 12.

3 Teoretická východiska

3.1 Základní pojmy

Význam řady pojmů použitých v této práci nemá vždy oporu v nějakém zákoně, a jejich význam je tak využíván v literatuře a odborných textech s ohledem na všeobecnou znalost těchto pojmů. Pro účely této práce byl zvolen výklad takových pojmů ze zdroje Terminologického slovníku Ministerstva vnitra České republiky [6].

Cizinec – je každá fyzická osoba, která není občanem České republiky. Pro účely zákona o pobytu cizinců se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie

Migrace – přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje

Mezinárodní migrace – pohyb jednotlivců i skupin osob mezi územími jednotlivých zemí světa. Migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá i opakovaná (cirkulární)

Migrační politika EU – soubor pravidel upravující vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí na území EU. Právní úprava byla doposud obsažena zejména v těchto směrniciích: 2003/109/ES (o dlouhodobě pobývajících rezidentech), 2005/71/ES (přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu), 2003/86/ES (sloučení rodiny), 2004/114/ES (o podmínkách přijímání za účelem studia), 2004/38/ES (o právu občanů Unie svobodně se pohybovat)

Mezinárodní ochrana – zastřešující pojem pro azyl a doplňkovou ochranu. Jako ochranný institut se v České republice poskytuje právě buď ve formě azylu nebo doplňkové ochrany cizincům (tj. příslušníkům třetích států nebo osobám bez státní příslušnosti) v souvislosti s jejich pronásledováním nebo hrozícím skutečným nebezpečím vážné újmy

Azyl – ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických (v ČR jsou důvody udělení azylu specifikovány v zákoně o azylu)

Azylant – cizinec, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu

Bezpečná třetí země – podle zákona o azylu se bezpečnou třetí zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem (v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště), ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území, a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Přichází-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou třetí zemí, lze jeho žádost zamítnout jako zjevně nedůvodnou

Imigrant – cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru

Emigrace – změna místa pobytu směrem z území domovského státu; emigrace je procesem, při němž obyvatelé opouštějí své domovské státy s cílem usídlit se v zahraničí

Emigrant – osoba, opouštějící území svého domovského státu s cílem usídlit se v zahraničí

Integrace cizinců – proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty

Schengen – lucemburské město, nalézající se na trojmezí Lucemburska, Francie a Německa, ve kterém došlo dne 14. 6. 1985 k podpisu „Schengenské dohody“ a dne 19. 6. 1990 i „Schengenské prováděcí úmluvy“. Tento pojem se často používá jako zjednodušené označení schengenské spolupráce, která vytvořila chybějící instrument k naplnění volného pohybu osob a přepravy a pohybu zboží

Schengenský informační systém (SIS) – společný informační systém států zapojených do schengenské spolupráce, umožňující orgánům určeným členskými státy přístup k záznamům o osobách a věcech při provádění hraničních kontrol a ověřování a jiných policejních a celních kontrol ve vnitrozemí a pro účely řízení o udělování víz, vydávání povolení k pobytu a řízení s cizinci

Sekundární právo – právní nástroje Společenství:

- **nařízení** (regulation) - závazný akt normativní povahy, zavazující jak členské státy, tak i jejich vnitrostátní subjekty práva v celém svém rozsahu. Nařízení je přímo aplikovatelné (má přímý účinek);

- **směrnice** (directive) - zavazuje členské státy, jen co se týče zamýšlených dosažených výsledků. Směrnice předepisuje jen výsledek, jehož má být dosaženo, zatímco formy a metody dosažení tohoto cíle zůstávají na vůli členských států. Směrnice obsahují lhůtu, do jejíhož ukončení musí být zapracovány do vnitrostátního práva;
- **rozhodnutí** (decision) - zpravidla individuální akt zavazující pouze subjekty, jimž je adresován;
- **doporučení a stanovisko** (recommendation and opinion) - nejedná se o právní akty a nejsou tedy právně závazné

Státní příslušník třetí země – osoba, která není občanem Evropské unie ve smyslu čl. 17 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství a/nebo která není osobou požívající práva společenství na volný pohyb osob (např. občané Švýcarska, Norska, Islandu, občan třetí země)

Vnější hranice – na základě Schengenských dohod se vnější hranicí rozumí hranice smluvních stran na zemi a na moři, jakož i letiště a námořní přístavy, pokud nejsou vnitřními hranicemi

Zákon o pobytu cizinců – zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů - právní norma upravující podmínky vstupu a pobytu cizince na území České republiky, včetně jeho vycestování z území; vymezuje působnost Policie ČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy

Zákon o azylu – právní norma upravující problematiku mezinárodní ochrany v ČR v souladu s mezinárodními dokumenty, především vstup a pobyt cizince žádajícího Českou republiku o ochranu, průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany, práva a povinnosti žadatelů o udělení o udělení mezinárodní ochrany, azylantů a osob požívajících mezinárodní ochrany, péči o žadatele o udělení mezinárodní ochrany, státní integrační program - zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů

Země původu – země, jejímž je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním příslušníkem. V případě, že jde o osobu bez státní příslušnosti, je to stát jejího posledního trvalého bydliště. Tím se rozumí stát, kde osoba bez státního občanství před vstupem na naše území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy

Správní řízení – je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Do správního řízení v širším slova smyslu je též zahrnován postup směřující k exekuci (nuceném výkonu) správního rozhodnutí, postup směřující k vydání vyjádření, osvědčení nebo sdělení, postup k uzavření veřejnoprávních smluv a postup směřující k vydání opatření obecné povahy. Správní řízení upravuje v ČR zejména zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, který stanoví obecný postup ve správním řízení a kterého se užije, nestanoví-li jiné zákony postup zvláštní [7].

3.2 Právní úprava pobytu cizinců v ČR

Pobyt cizinců na území ČR musí být legislativně upraven. Lze konstatovat, že tak jako proběhl v České republice vývoj počtu a struktury cizinců na jejím území v jednotlivých historických etapách, tak obdobným vývojem zákonitě prošla i příslušná legislativní úprava. V současné době se reálně jedná o dva stěžejní zákony, schvalovací procedura je ale ovlivněna i některými dalšími právními normami, které zde budou rovněž zmíněny.

V tvorbě české migrační politiky hraje trvale zásadní roli Ministerstvo vnitra České republiky, resp. přímo odbor azylové a migrační politiky. Z posledních let je zřejmé, že tuto svoji úlohu ještě posiluje, což lze považovat za znak procesu centralizace rozhodování o migrační politice [8]. Lze tak usuzovat např. z převzetí agendy od Služby cizinecké policie, týkající se vydávání povolení k trvalému pobytu k datu 1. 1. 2009 a dále i vydávání povolení k dlouhodobému či přechodnému pobytu k datu 1. 1. 2011. V průběhu doby však můžeme vysledovat zřetelný posun od pasivního k aktivnějšímu a systematictějšímu přístupu k řešení migračních otázek v politické i praktické rovině. Dále je třeba zdůraznit silný vliv Evropské unie na tvorbu české migrační politiky, a to hlavně ve sféře vízové politiky.

Pobyt cizinců v České republice je v současné době upraven především zákonem č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Uvedený zákon představuje vstupní bránu pro prakticky všechny cizince mající zájem o pobyt v České republice. Další právní normou je pak zákon č. 325/1999 Sb. o azylu, který upravuje oblast mezinárodní ochrany. Uvedená oblast však

představuje pouze zlomek pobytových oprávnění cizinců uskutečňovaných na území ČR, stěžejní pobytová oprávnění se realizují právě podle zákona o pobytu cizinců.

Mluvíme-li o pobytech cizinců na území ČR, je tím myšlen pobyt v délce 90 a více dní. Na základě takových vydaných povolení žije v České republice v současné době cca 496 413² cizinců. Pobyt kratší než 90 dní se označují jako krátkodobé pobyty a jejich k vyřízení je, jak již bylo zmíněno v úvodu, pověřeno Ministerstvo zahraničních věcí ČR prostřednictvím příslušných zastupitelských úřadů.

3.2.1 Zákon o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb.

Zákon byl zaveden k 1. 1. 2000 a jde o hlavní právní normu, podle které se posuzují žádosti o pobyt cizinců na území České republiky. Od svého zavedení prošel tento zákon několika novelizacemi, z nichž významné místo zaujímá novela ve formě zákona č. 217/2002 Sb. z roku 2002 z důvodu implementace ustanovení týkajících se pobytu občanů Evropské unie s tím, že tyto ustanovení vstoupily v účinnost právě vstupem České republiky do Evropské unie 1. 5. 2004.

Zavedení zákona o pobytu cizinců reagovalo na ekonomickou krizi v letech 1997/1998 s tím, že tento zákon zpřísnil pravidla především pro cizince, kteří chtěli v Česku pracovat. Uvedený zákon zavedl nový vízový a pobytový režim, v jehož rámci museli cizinci žádat o vstupní vízum na českých zastupitelských úřadech v zahraničí. Byla tak zrušena velice liberální praxe předchozího období, kdy cizinec mohl požádat o vízum přímo na území České republiky [8].

Předchůdcem této právní normy byl zákon č. 123/1992 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České a Slovenské federativní republiky, který nabyl účinnosti dne 1. 10. 1992. Tento zákon nahradil původní zákon z roku 1965 a přinesl relativně standardní moderní strukturu pobytových statusů, nicméně tato zákonná úprava vázala povolení k trvalému pobytu pouze na rodinné příslušníky českých občanů a na humanitární případy, ostatní cizinci na trvalý pobyt nemohli dosáhnout. O dlouhodobý pobyt bylo možné požádat na českém území. Kromě toho mělo Česko bezvízový styk s většinou nejčastěji zastoupených zemí původu cizinců. Stát tak nekladl legálnímu pobytu cizinců prakticky žádné překážky, což znamená, že do země mohl přijet téměř kdokoli, avšak neexistovala žádná zákonná

² Dle údajů ČSÚ, stav k 31. 12. 2016

možnost trvalého pobytu s výjimkou manželství s českým občanem [8]. Tento zákon byl v porovnání se současně platným zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, v mnoha ohledech jednodušší, resp. současná právní norma je mnohem více propracovaná, v jejímž důsledku by mělo dojít k omezení nelegální migrace.

Řízení prováděná dle tohoto zákona probíhají (až na řízení o udělení krátkodobého a dlouhodobého víza nad 90 dní) ve správním řízení, tzn. v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb. správní řád. V praxi to znamená, že řízení je realizováno nejen dle zákona o pobytu cizinců (zvláštní právní norma), ale i dle správního řádu (obecná právní norma).

3.2.2 Zákon o azylu č. 325/1999 Sb.

Tento zákon představuje právní normu pro oblast mezinárodní ochrany. Do tohoto zákona byly v souladu s harmonizací s předpisy Evropské unie zahrnuty (vedle Dublinské úmluvy o určení státu odpovědného za řízení azylové žádosti podané v některém ze států Evropské unie) ještě tři tzv. londýnské rezoluce z roku 1992. Na jejich základě byl nově definován institut zjevně nedůvodné azylové žádosti, kdy šlo o žádosti podané pouze z ekonomických důvodů, o úmyslné udání nesprávných údajů, a situace kdy žadatel přichází z tzv. bezpečných třetích zemí či z bezpečné země původu. Na druhou stranu byla rozšířena explicitně stanovená práva žadatelů o azyl. Bylo jim zaručeno právo na pobyt mimo azylová zařízení a kromě toho mohli obdržet finanční podporu až do výše životního minima. V neposlední řadě směli po podání žádosti o azyl vstoupit na český pracovní trh bez nutnosti žádat o pracovní povolení [8].

Právním předchůdcem zákona o azylu je zákon č. 498/1990 Sb., o uprchlících, účinný k datu 1. 1. 1991. Docházelo k jeho zneužívání ze strany žadatelů o přiznání postavení uprchlíka, kteří svými žádostmi sledovali pouze jediný cíl, a to zlegalizovat svůj pobyt na českém území. K výraznému zpřísnění zákona o uprchlících došlo novelizací z roku 1993. Touto novelou bylo zrušeno ustanovení, na základě kterého bylo možno udělit statut uprchlíka z humanitárních důvodů.

Porovnáním obou uvedených zákonů je zřejmé, že nový azylový zákon se snažil o odstranění nedostatků dřívější právní úpravy, dále o harmonizaci české právní úpravy s ratifikovanými mezinárodními dokumenty a rovněž o synchronizaci s právní úpravou jiných evropských států (příprava na vstup do Evropské unie). Dále je třeba uvést, že

v době svého vydání byl tento zákon v mnoha ohledech žadatelům o azyl příznivě nakloněn a neexistovala žádná účinná kontrola žadatelů příslušnými orgány mimo azylová zařízení. Z výše uvedeného lze dovodit, že institut žadatele o azyl byl dále zneužíván ve velké míře jako prostředek k legalizaci pobytu a práce. V roce 2002 vešla v účinnost novela tohoto zákona, podle které nebylo povoleno udělit pracovní povolení žadatelům o azyl po dobu jednoho roku od zahájení azylového řízení. Další novelou pak byl upraven průběh azylového řízení, kdy pro neúspěšné žadatele o azyl v rámci jednoinstančního řízení vedeného na Ministerstvu vnitra vznikla možnost podání žaloby ke krajskému soudu a následně i případné podání stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu České republiky. K tomu je však třeba zároveň uvést, že právě tyto opravné prostředky v rámci řízení jsou ze strany žadatelů o některý druh mezinárodní ochrany hojně využívány, přičemž po dobu takového řízení je pobyt těchto žadatelů na území ČR brán jako legální.

3.2.3 Další právní předpisy

Mezi právní předpisy, které mají vliv na schvalovací proceduru povolení příslušného druhu pobytu cizinců, patří ještě i další zákony, ze kterých vychází, resp. na ně odkazuje zákon o pobytu cizinců při posuzování zákonných náležitostí žádosti o příslušný druh pobytu. Jedná se například o zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále se jedná o zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti a související zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, nebo i zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, kdy se tyto zákony uplatní při posuzování dokladu o zajištění prostředků pro pobyt na území ČR. Obdobně existují další okruhy právních předpisů, které se uplatní při posuzování ostatních dokladů doložených v žádosti cizinců o určitý druh pobytu, které jako povinné náležitosti definuje pobytový zákon. Uvedené právní normy představují pouze úzký výčet, nejedná se o konečný seznam všech relevantních předpisů, jejichž přehled je uveřejněn na internetových stránkách Ministerstva vnitra ČR [9].

Významnou úlohu při posuzování žádostí o povolení dlouhodobého pobytu za účelem sloučení rodiny a dlouhodobého pobytu za účelem studia jsou Směrnice Rady Evropské unie, konkrétně č. 2003/86/ES (sloučení rodiny) a č. 2004/114/ES (studium). Jedná se však o normy sekundárního práva EU, tvořící určitý legislativní rámec pro příslušnou oblast, jejichž implementace do zákonů jednotlivých zemí EU je ponechána v jejich kompetenci.

3.3 Pobytová oprávnění dle zák. č. 326/1999 Sb.

Zákon o pobytu cizinců zakotvuje druhy pobytů a podmínky pro jejich získání, o které mohou cizinci v České republice žádat. Obecně lze uvést, že cizinec, který není občanem Evropské unie a doposud nemá na území České republiky žádný druh pobytového oprávnění, musí o pobyt požádat na příslušném zastupitelském úřadě České republiky. Činnost zastupitelských úřadů je řízena Ministerstvem zahraničních věcí ČR a do jejich kompetence spadá mj. i vyřízení žádostí o krátkodobý pobyt. Rozhodování o žádostech o udělení dlouhodobých víz (k pobytu nad 90 dnů) a o povolení dlouhodobého a trvalého pobytu je v kompetenci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR.

3.3.1 Krátkodobý pobyt

Tento typ pobytů není primárně řešen dle zákona o pobytu cizinců, ale pravidla pro krátkodobé pobyty - vstup, pobyt, vízovou povinnost, osvobození od vízové povinnosti, i postupy a podmínky týkající se udělování krátkodobých víz - jsou až na výjimky stanovena evropskou legislativou. Účel krátkodobých pobytů je různorodý, jedná se o turistiku, lázeňský pobyt, obchodní cestu, kulturní či sportovní událost, studium, vědecký výzkum, zaměstnání, letištní průjezd či pozvání, které musí být ověřeno Službou cizinecké policie. Jak již bylo zmíněno, žádosti o krátkodobé vízum jsou vyřizovány Ministerstvem zahraničních věcí ČR (MZV) prostřednictvím příslušných zastupitelských úřadů, do jejichž konzulární činnosti tato agenda spadá.

O krátkodobé vízum musí podat žádost cizinec státu, jejichž občané podléhají vízové povinnosti ve státech schengenského prostoru podle Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 v platném znění. V případě, že cizinec je občanem státu, jehož občané jsou osvobozeni od vízové povinnosti ve státech schengenského prostoru (podle stejného nařízení), o krátkodobé vízum žádat nemusí, neboť se na něho vztahuje tzv. bezvízový režim.

Jednotné schengenské (krátkodobé) vízum opravňuje k pobytu na území států schengenského prostoru po dobu v něm vyznačenou, nejdéle 90 dnů. Uděluje se pro jeden vstup (jednorázové), pro dva vstupy nebo pro více vstupů (multiple) a jako letištní průjezdní. Ve výjimečných případech se schengenské (krátkodobé) vízum uděluje s omezenou územní platností pouze pro státy v něm uvedené, příp. pouze pro ČR [10]. Obecně platí, že krátkodobé vízum vydané některou ze zemí v schengenském

prostoru opravňuje držitele k cestování v 26 státech schengenského prostoru, přičemž pobyt nesmí překročit 90 dní v rámci období o délce 180 dní.

Česká republika je cílovou zemí pro krátkodobou mobilitu, zejména pro účel turistiky. K tomu uvádí Dušan Drbohlav, že: *"Je třeba zde zdůraznit, že krátkodobá turistická víza bývají často zneužívána jako relativně dostupný prostředek vstupu na území Česka a následného zapojení do neoprávněných ekonomických aktivit"* [8].

3.3.2 Přejídný/dlouhodobý pobyt

Další druh pobytu je určený pro cizince, kteří mají v úmyslu pobývat na území České republiky déle než 90 dní (3 měsíce). Pro tento typ pobytu je v zákoně o pobytu cizinců vymezena možnost požádat o udělení dlouhodobého víza nebo o povolení dlouhodobého pobytu. Uvedená pobytová oprávnění jsou jmenovitě určena pro cizince tzv. třetích zemí, tedy občany státu, který není členem EU a zároveň ani nejsou občané Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.

O udělení dlouhodobého víza žádají cizinci (tak jako u krátkodobých víz) prostřednictvím příslušného zastupitelského úřadu, přičemž rozhodování o žádostech je ale již v kompetenci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR. Zde dojde k posouzení, zda jsou splněny zákonné podmínky pro tento druh pobytu, zejména zda je prokazatelně doložen účel žádosti, dále pak zajištění prostředků a ubytování na území, a dále i bezúhonnost cizince doložením výpisu z rejstříku trestů ze země původu.

O vydání povolení dlouhodobého pobytu bez předchozího pobytu na území České republiky lze žádat při splnění zákonných požadavků v případě sloučení rodiny, studia, vědeckého výzkumu, zaměstnanecké karty a modré karty. Samotné řízení o žádosti probíhá jako správní řízení, v rámci kterého se posuzuje splnění podmínek, které zákon o pobytu cizinců stanovuje pro jednotlivé účely dlouhodobého pobytu. V praxi to znamená, že jsou posuzovány doklady, které cizinci dokládají k žádosti, na jejichž základě se snaží prokázat účel pobytu a splnění zákonných podmínek, zejména dostatečných prostředků k pobytu, zajištění bydlení a svou bezúhonnost. Zde je třeba zdůraznit, že posouzení splnění podmínek není totožné, jako u dlouhodobých víz, jedná se o rozdílný postup, který vymezuje přímo zákon o pobytu cizinců [1].

Občané členských států EU a dále Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska, kteří mají v úmyslu pobývat v České republice po dobu delší než 90 dní, mají možnost dle

pobytového zákona požádat o vydání potvrzení o přechodném pobytu. Toto potvrzení však není podmínkou pobytu občana EU na území ČR, je proto ponecháno na jeho vůli, zda o vydání tohoto potvrzení požádá či nikoliv. V případě podání takové žádosti se potvrzení o přechodném pobytu vydá na žádost občana EU, který hodlá pobývat na území ČR déle než 3 měsíce a neohrozil bezpečnost státu nebo závažným způsobem nenarušil veřejný pořádek [11].

3.3.3 Trvalý pobyt

Trvalý pobyt je nejvyšší pobytový status, kterého může cizinec v České republice dosáhnout. I v případě trvalého pobytu jsou odlišné podmínky pro občany třetích zemí a občany států EU vč. Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.

Povolení k trvalému pobytu mohou obecně získat všichni cizinci po 5 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek. V případě občanů EU jsou v zákoně zakotveny další případy, v rámci kterých může cizinec - euroobčan získat trvalý pobyt. Jedná se zejména o návaznost na skončení zaměstnání či podnikání z důvodu odchodu do starobního důchodu, či z důvodu vzniku invalidity 3. stupně.

O udělení trvalého pobytu bez předchozího pobytu na území České republiky lze žádat při splnění zákonných požadavků z humanitárních důvodů (například byl-li žadatel v minulosti státním občanem ČR), či z jiných důvodů hodných zvláštního zřetele (například žadatelé s prokázaným českým původem, jejich manželé/manželky a děti žadatelů s prokázaným českým původem), dále z důvodů, které jsou v zájmu České republiky, a dále jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené děti cizince, jenž na území České republiky pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, je-li důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců [12].

V případě rodinného příslušníka občana České republiky může cizinec získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území České republiky v případě, že rodinná vazba na občana České republiky trvá alespoň jeden rok.

Obdržením povolení k trvalému pobytu se cizinci radikálně mění status, jelikož získá ve většině oblastí života stejné postavení jako občan České republiky. Nově oplývá téměř

všemi právy (ale i povinnostmi) jako občan ČR, včetně zařazení do systému veřejného zdravotního pojištění, ale na rozdíl od něj nemá volební právo a zůstávají mu navíc povinnosti vůči Ministerstvu vnitra ČR [13].

3.4 Etapy vývoje počtu cizinců v ČR

Česká republika je v současné době cílovou destinací velkého množství cizinců. Jen v roce 2015 bylo celkově podáno 448 371 žádostí o udělení krátkodobého víza, 14 236 žádostí o udělení dlouhodobého víza a 8 247 žádostí o dlouhodobý pobyt. Dále pak bylo podáno 17 407 žádostí o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 22 469 žádostí o povolení k trvalému pobytu [14]. Zvláště v poslední době se jedná o migranty z Ukrajiny, a to zejména ve spojení s různými programy na podporu získání zaměstnanců pro české podniky, dále jsou to již tradičně migranti z Vietnamu a z Ruska se zájmem o ekonomické aktivity, ale i ze Spojených států amerických, kteří do České republiky přijíždějí především za účelem studia. Z cizinců patřících svým občanstvím mezi státy Evropské unie jsou to zejména Slováci, kteří dlouhodobě přijíždějí na území ČR z pracovních důvodů.

Z podkladů dostupných na Českém statistickém úřadě (dále jen ČSÚ) vyplývá, že počet cizinců se v průběhu času neustále zvyšuje. Tento vývojový trend lze pozorovat až po změně režimu v České republice, tzn. od roku 1989. V době před tímto datem sice na území České republiky cizinci pobývali, avšak důvody jejich pobytu byly omezeny převážně na sloučení rodiny, dále zde pobývali cizinci ze studijních a i z pracovních důvodů [14].

3.4.1 Vývoj počtu cizinců v ČR před rokem 1989

Charakter mezinárodní migrace v socialistickém Československu byl po roce 1948 velmi specifický, ale zároveň podobný situaci v ostatních evropských zemích sovětského bloku. Došlo k izolaci od zbývající části světa, a dokonce i kontakty mezi jednotlivými socialistickými zeměmi byly omezené. V tomto období neexistovala explicitně formulovaná imigrační politika, s výjimkou azylové, která byla v roce 1960 přizpůsobena socialistickému zákonodárství. Mezinárodní migrace byla redukována převážně na nelegální formu emigrace do západního světa. V této souvislosti můžeme v rámci celého poválečného období až do roku 1989 ve srovnání s přirozeným přírůstkem obyvatel hovořit

o záporné migrační bilanci. Imigrace v socialistickém Československu sice existovala, byla ale regulovaná a nepřilíš významná, omezená především na rodinné příslušníky [8], [15].

V důsledku nepříznivého demografického vývoje došlo v polovině 70. let ke konkrétním krokům k prosazení aktivnější imigrační politiky, a to v důsledku nedostatku pracovních sil. V rámci mezivládních dohod s dalšími socialistickými zeměmi přicházeli v rámci tzv. internacionální pomoci pracovníci z Polska, Vietnamu, Kuby, Mongolska a dalších zemí. Jak uvádí A. Baršová s P. Baršou k dočasné pracovní migraci v rámci RVHP³: "*Tato migrace byla založena na tehdejším systému plánovaného hospodářství a na socialistické internacionální pomoci. Regulována byla cestou mezivládních dohod a rozvíjela se především v 70. a 80. letech 20. století.*" [15]. V této souvislosti je vhodné zmínit alespoň občany z Vietnamu, kteří se na území Československa vyskytovali zejména na základě mezivládních dohod, které byly zaměřeny i na odbornou přípravu vietnamských občanů. První taková dohoda byla uzavřena v roce 1974. Podle dohody uzavřené v roce 1979 se uskutečňovala odborná příprava ve středních odborných učilištích nebo v rámci práce v československých podnicích. Uskutečnilo se i zaměstnání vietnamských občanů, a to na základě dohody uzavřené v roce 1980. Nejvyšší počet těchto pracovníků byl zaznamenán ke konci roku 1983, kdy se jednalo až o 27 100 osob [15]. Počet cizinců před rokem 1989 nebyl nikde centrálně evidován. Jak k tomu uvádí Eva Pechová [22]: "*Evidenci vietnamských zaměstnanců vedl každý zaměstnavatel sám, tudíž kompletní statistiky zachycující přesný vývoj neexistují.*". Z uvedeného důvodu se tedy zákonitě liší i údaje dostupné jednak v rámci datové základny Českého statistického úřadu, současně ale i v odborné literatuře. Například Dušan Drbohlav uvádí [8], že "*... zaměstnávaly československé podniky (zejména ty průmyslové) podle oficiálních statistik na konci roku 1989 asi 46 tisíc pracovníků ze zahraničí, z toho 33,2 tisíc z Vietnamu, 6,4 tisíc z Kuby, 4,7 tisíc z Polska, 0,8 tisíc z Mongolska, 0,3 tisíc z Maďarska, 0,2 tisíc z Angoly a další.*" V součtu tento počet představuje 45,6 tisíc cizinců. Oficiální statistický údaj dle ČSÚ je v uvedeném období 35 561 cizinců. Dle A. Baršové a P. Barši [15]: "*... pracovalo ke konci roku 1990 na území České republiky 23 113 občanů Vietnamu, 3790 občanů Polska, 274 občanů Mongolska, 101 občanů Kuby a 142 občanů Angoly.*". V tomto případě se v součtu

³ Rady vzájemné hospodářské pomoci

jedná o 27 420 cizinců, avšak dle ČSÚ byl počet evidovaných cizinců v roce 1990 v celkovém počtu 35 198 cizinců.

Po roce 1989 došlo postupně k rychlému a výraznému poklesu pracovních aktivit těchto cizinců, neboť dohody o dané spolupráci se již neobnovovaly [8].

3.4.2 Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 1989 - 2003

Období první poloviny 90. let lze charakterizovat jako dobu liberální a chaotickou zároveň. Přijetím nové migrační legislativy stát cizincům nekladl prakticky žádné překážky pobytu [8]. K postupnému zpřísnování legislativního rámce došlo v době zhoršující se ekonomické situace v letech 1997-1998 v souvislosti s ekonomickou recesí v českém hospodářství. V té době vzrostla míra nezaměstnanosti, což se projevilo i ve snížení počtu cizinců na českém pracovním trhu, neboť v důsledku obavy z možných negativních dopadů jejich působení na trhu práce zároveň došlo k uplatnění přísnějších přístupů při vystavování pracovních povolení. S tím souvisí boj s nelegální migrací, modernizace azylové politiky a harmonizace migrační politiky se standardy ostatních zemí Evropské unie. V roce 2000 byla nově zavedena vízová povinnost pro vstup do Česka vůči některým zemím, např. Ukrajině, Rusku či Bělorusku, a to v souladu se standardním režimem platným v zemích EU. To se dotklo zejména cizinců z třetích zemí, kteří do té doby mohli využívat a také velmi často využívali bezvízového styku k nelegálním ekonomickým aktivitám [8].

V tomto období také probíhal proces vstupu České republiky do Evropské unie, který se odrazil i v oblasti migrační politiky. Mezi hlavní cíle patřil především boj s nelegální migrací, modernizace azylové politiky a harmonizace migrační politiky se standardy ostatních zemí EU. V roce 2001 došlo v České republice zároveň i ke zřízení poradních orgánů pro otázky integrace cizinců při každém okresním úřadě, jejichž úkolem zejména bylo monitorovat a analyzovat lokální situaci migrantů. Tyto poradní orgány však byly zrušeny společně se zrušením okresních úřadů v důsledku reorganizace veřejné správy, a adekvátně byly nahrazeny až v roce 2008 [8].

3.4.3 Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 2004 - 2016

Během první poloviny 90. let se Česká republika stala tranzitní zemí s dominantními proudy z Východu na Západ, postupně se však stále více měnila v zemi cílovou. S příchodem změny režimu v České republice po revoluci v roce 1989 se Česká republika

jako cílová země imigrace dostala postupně do popředí zájmu cizinců, prudký vývoj však nastal až jejím vstupem do Evropské unie v roce 2004. Tento krok (vstup ČR do EU) je možné považovat za významný předěl z hlediska dosavadní české migrační politiky. Tato změna s sebou přinesla rozdílný právní přístup k cizincům – občanům EU vč. Švýcarska, Norska, Islandu a Lichtenštejnska a jejich rodinným příslušníkům, a dále k cizincům z třetích zemí [8]. V této souvislosti zároveň proběhla i legislativní úprava zákonů souvisejících s pobytem a ekonomickými aktivitami cizinců v České republice. Pro občany EU vč. Švýcarska, Norska, Islandu a Lichtenštejnska došlo k výraznému zjednodušení politiky jejich zaměstnávání, naopak ke ztížení podmínek došlo u občanů třetích zemí. V roce 2004 byl schválen nový zákon o zaměstnanosti⁴, který významně zpřesnil podmínky zaměstnávání cizích státních příslušníků. V roce 2007 byl schválen projekt tzv. zelených karet, iniciovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu. Zelená karta byla koncipována jako duální povolení, tj. k dlouhodobému pobytu na území a současně povolení k práci. Od roku 2009 začal fungovat projekt „modré karty“, který má otevřít cestu vysoce kvalifikovaným zahraničním pracovníkům na pracovní trhy členských zemí Evropské unie, a tím posílit taková odvětví evropského hospodářství, v nichž se v současné době nedostává kvalifikované pracovní síly. Modrá karta je z hlediska pobytového oprávnění dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci a také má tzv. duální charakter, tj. že opravňuje cizince k pobytu a zároveň k výkonu zaměstnání, tedy že cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení [16], [17]. Od roku 2014 došlo na základě novely zákona o pobytu cizinců k zavedení nového pobytového titulu, tzv. zaměstnanecké karty, současně došlo ke zrušení tzv. zelených karet. V praxi to znamená, že žadatel již na zastupitelském úřadě nepodává žádost o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání, ale žádá rovnou o dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání na území České republiky. Uvedené pobytové oprávnění s sebou nese rovněž duální charakter, tzn., že spojuje povolení k pobytu i povolení k zaměstnání. Uvedená změna zákona reagovala na směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí

⁴ zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti

oprávněně pobývajících v některém členském státě. Jednalo se v tomto případě o další přizpůsobení české migrační politiky té evropské.

3.5 Rozdělení cizinců podle jejich státní příslušnosti

V současné době můžeme ve zjednodušené podobě rozlišovat následující kategorie cizinců pobývajících na území České republiky:

- Občané EU (vč. Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska) a jejich rodinní příslušníci - registrovaní bez povolení k přechodnému či trvalému pobytu, s povolením k přechodnému pobytu a s povolení k trvalému pobytu
- Občané třetích zemí (tj. cizinci, kteří jsou občané států, které nejsou členem EU a nejsou zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska) - pobývající krátkodobě (do 90 dnů) s vízem či bez víza, dále pobývající s vízem nad 90 dnů, dále s povolením k dlouhodobému pobytu, a dále s povolením k trvalému pobytu.
- Cizinci se statutem mezinárodní ochrany (azylem)
- Registrovaní žadatelé o mezinárodní ochranu (azyl) [8].

Jak již bylo zmíněno, zákon o pobytu cizinců důsledně rozlišuje rozdělení cizinců na uvedené první dvě kategorie. Občané států Evropské unie vč. Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska přirozeně požívají výhody pramenící z volného pohybu v rámci EU. Oproti tomu jsou občané třetích zemí povinni dodržovat pravidla stanovená zákonem, zejména co se týká získání oprávnění k legálnímu pobytu.

Vybrané skupiny cizinců, na které se diplomantka zaměřila v této kapitole, nebyly zvoleny náhodou. Z hlediska státní příslušnosti se jedná o nejpočetněji zastoupené skupiny cizinců v ČR, a z tohoto pohledu je proto jejich uvedení v této práci na místě. Z pohledu charakteru jejich chování, resp. fungování v rámci jejich pobytu na území ČR se pak jedná o naprosto odlišné skupiny.

3.5.1 Občané EU

Od vstupu České republiky do Evropské unie představují občané EU zvláštní kategorii cizinců na území ČR, která byla zavedena do zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Občané EU mají spolu s jejich rodinnými příslušníky výrazně příznivější postavení než cizinci ze třetích zemí, protože se na ně vztahují svobody EU, zejména svoboda volného pohybu po území EU.

V rámci svobody volného pohybu mohou občané EU společně s nejbližšími členy své rodiny volně cestovat po celé Evropské unii a stačí jim k tomu, aby s sebou měli platný pas nebo průkaz totožnosti. Právo občanů EU na cestování platí bez ohledu na místo nebo důvod cesty (soukromá či služební, jako zaměstnanec, OSVČ či turista). Občané EU mají právo vstoupit a také právo pobývat bez formalit v kterékoliv členské zemi EU po dobu až tří měsíců. Pravidla, která platí pro rodinné příslušníky, kteří nejsou občany EU, jsou složitější v závislosti na tom, zda cestují společně s občanem EU, nebo samostatně. Právo volného pohybu je ustanoveno i v Listině základních práv Evropské unie v článku 45 [18], [19].

3.5.1.1 Charakteristika cizinců ze Slovenska

V případě občanů Slovenské republiky se jedná o cizince, kteří byli až do konce roku 1992 součástí české společnosti, neboť Slovenská republika tvořila společně s ČR jeden státní útvar, ve kterém existovalo jejich soužití od vzniku samostatné republiky v roce 1918. Je tedy zřejmé, že se v daném případě jedná o jakousi "VIP" skupinu cizinců, kteří mají k občanům České republiky blízko, a to nejen v historickém kontextu, ale i z důvodu jazykové podobnosti a mnohdy i rodinných vazeb. I po více jak 20 letech od rozpadu Československé republiky u nás stále pracuje velké množství Slováků – dokonce možná ještě více než předtím. Díky této společné minulosti Slováky ani za cizince nepovažujeme, ačkoli jimi podle práva jsou. Vstup občanů Slovenské republiky do ČR se ještě zjednodušil v roce 2004, kdy Slovenská republika byla tak jako ČR jednou z deseti přistoupivších zemí do EU. V rámci členství v EU pak byl samozřejmě možný volný pohyb osob se všemi výhodami.

Zaměstnanecká populace ze Slovenska je dvojího druhu: na jedné straně vysoce kvalifikovaní experti, kteří nadstandardně vydělávají, a na straně druhé dělníci, kteří se spokojí s tím, že vůbec nějaké zaměstnání mají, a proto berou méně než Češi. První typ migrace se týká vysoce kvalifikovaných expertů, kteří jsou do ČR přetaženi na nejlépe placená místa, kde je nedostatek pracovní síly. Druhý typ migrace se týká vyšší nezaměstnanosti na Slovensku a zahrnuje převážně nekvalifikované osoby. Ty pak v ČR dostávají mzdu stejnou, jako je obvyklá na Slovensku, nebo dokonce nižší. Zatímco první typ lze označit jako "odliv mozků" ze Slovenska, tu druhou lze naopak lidově nazvat "levnou konkurencí českým dělníkům" [20].

K 31. 12. 2016 byl dle údajů ČSÚ počet Slováků s povoleným pobytem na území ČR celkem 107 251 osob. Díky dlouhému soužití Čechů a Slováků pod hlavičkou sjednoceného státu a jistému zakořeněnému pocitu "bratrství" je tato menšina mezi obyvatelstvem přijímána bez výraznějších problémů. Pokud se proti Slovákům objevují výhrady, pak jsou většinou v oblasti levné pracovní síly, která bere práci Čechům.

3.5.2 Občané třetích zemí

Pro tuto skupinu cizinců platí odlišná pravidla nežli pro občany EU. Jejich pohyb po EU resp. vstup na území schengenského prostoru (překročení vnější hranice) vyplývá z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanovuje Schengenský hraniční kodex. Jedná se o kodifikaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006.

Schengenský prostor tvoří 26 evropských zemí (z toho 22 je členem EU). Pro země, které jsou součástí tohoto prostoru, to znamená, že již neprovádějí hraniční kontroly na svých vnitřních hranicích (tj. na hranicích mezi dvěma státy Schengenu), ale pouze na svých vnějších hranicích (tj. na hranicích mezi státy Schengenu a státy, jež členy schengenského prostoru nejsou). V důsledku toho mohou jak občané EU, tak státní příslušníci třetích zemí v rámci schengenského prostoru volně cestovat a kontrolami musí projít pouze při překračování vnějších hranic [21].

Pro vstup do schengenského prostoru je dále podstatné, zda je cizinec z třetí země občanem státu, který podléhá či nepodléhá vízové povinnosti ve státech schengenského prostoru, tedy zda pro vstup potřebuje schengenské (krátkodobé) vízum, nebo zda se na něho vztahuje tzv. bezvízový režim.

V případě, že občan třetí země pro svůj vstup vízum potřebuje, podá žádost o toto vízum na příslušném zastupitelském úřadě, kde mu na základě jeho žádosti toto vízum udělí či neudělí. Důvodů pro neudělení víza je celá řada, nejčastěji mohou mít souvislost se záznamem v Schengenském informačním systému (SIS), který byl zřízen k udržování vnitřní bezpečnosti ve státech schengenského prostoru po zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Jedná se o rozsáhlý informační systém, který umožňuje policejním, migračním, soudním a dalším orgánům vkládat a procházet záznamy o pohřešovaných osobách, o osobách a předmětech souvisejících s trestnou činností a o státních příslušnících třetích zemí, kteří nejsou oprávněni v schengenském prostoru pobývat nebo do něj mají zakázány

vstup. Schengenský informační systém je tak klíčovým prvkem spolupráce k ochraně vnější schengenské hranice [21].

Následující vybrané skupiny cizinců, jmenovitě Vietnamců a Ukrajinců, jsou významné nejen z důvodu jejich početního zastoupení a doby resp. délky z historického pohledu jejich působení na území České republiky, ale i z hlediska jejich ekonomických aktivit na jejím území.

3.5.2.1 Charakteristika cizinců z Vietnamu

Prvopočátek pobytu Vietnamců v České republice sahá až do 50. let 20. století v rámci tehdy ještě socialistického Československa. V této době přijížděli do Československa vietnamští studenti na základě Dohody o kulturní spolupráci a na základě Dohody o vědeckotechnické spolupráci. Byli to praktikanti, učňové a pracovníci, kteří se vzdělávali hlavně ve strojírenství, textilním, potravinářském a obuvnickém průmyslu. Řádově se jednalo o stovky Vietnamců [22]. Na základě sjednocení Vietnamu v roce 1975 a jeho následného vstupu do RVHP⁵ v roce 1978 mohlo dojít k nastartování vlny dočasné pracovní migrace do zemí RVHP, především do Sovětského svazu, Československa, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky a Bulharské lidové republiky. Počet Vietnamců v Československu výrazně stoupl mezi roky 1979 - 1985. V 80. letech byly podepsány zásadní dohody o internacionální pomoci, mj. i mezi ČSSR a Vietnamskou socialistickou republikou, na základě které se konkrétně do Československa dostalo v letech 1980 - 1983 až 35 tisíc Vietnamců. Konkrétně se jednalo o Dohodu o odborné přípravě a dalším zvyšování kvalifikace občanů Vietnamu v československých organizacích a dále to byla Dohoda o dočasném zaměstnávání. Na základě těchto dohod pak probíhala dočasná pracovní migrace na 4-7 let. Po roce 1989 byly sjednané dohody zrušeny a Vietnamci byli nuceni k návratu do vlasti. Situace kolem jejich návratu však byla složitá, Vietnam paradoxně odmítal přijmout ty, kteří byli účastníky "pádu socialismu". K vyřešení jejich právního postavení došlo až v polovině 90. let podepsáním tzv. readmisivních dohod mezi dotčenými zeměmi a Vietnamem [23]. Například v České republice se k 30. dubnu 1993 jednalo asi o 1110 Vietnamců [15]. Na základě toho pak mohli Vietnamci v těchto zemích začít podnikat, pracovat a zvat si příbuzné.

⁵ Rada vzájemné hospodářské pomoci

Od příchodu prvních Vietnamců do ČR v minulém století se vietnamská komunita v Česku již etablovala a pevně usadila. V druhé polovině 90. let docházelo k návratové migraci těch, kteří v minulosti v Československu pobývali. Současná vietnamská komunita v České republice je rozdělena na několik skupin, přičemž nejvýraznější je dělení vzniklé v návaznosti na dobu příchodu do ČR:

- skupina starousedlíků
- potomci vietnamských imigrantů
- nově příchozí dospělí (ekonomičtí migranti)

Důvodem pro zájem o migraci do ČR může být zejména vysoká nezaměstnanost a bída vietnamského venkova na straně jedné, a vidina perspektivy zabezpečení rodiny na straně druhé [23]. V této souvislosti je třeba uvést, že Vietnamci se pro možnost pobývat v Česku dopouštějí i nelegální migrace, v jejich případě však nejde o tak častý jev, jako u jiných státních příslušníků. Daleko častějším problémem spojeným s touto skupinou cizinců bylo zejména po vstupu ČR do Evropské unie účelové uzavírání manželství (s občany ČR) a dále účelové vepisování otcovství do rodných listů dětí s českou státní příslušností. Je zřejmé, že takové jednání hraničí s trestnou činností a je důvodem nepovolit pobyt v ČR osobě, která se takového jednání dopustila. Je třeba však doplnit, že k takovému jednání dochází v současné době již jen výjimečně.

Pro vietnamskou kulturu rodiny je typické, že se v jejím rámci udržují tradiční genderové role v rodině a rodová hierarchie. Tato skutečnost také velmi silně ovlivňuje migraci Vietnamců do České republiky. V rámci vietnamské komunity migranti vytvářejí sociální síť, v rámci níž řeší své právní a sociální problémy, půjčují si peníze, ubytovávají se, shánějí zaměstnání apod. [24]. Asi nejznámějším takovým komunitním centrem je tržnice SAPA (tzv. Malá Hanoj) na území Prahy 4. Vznikla na místě zkrachovalého masokombinátu v roce 1999, kdy ji založila skupina vietnamských vysokoškoláků a učňů s původním úmyslem mít zde velkoobchod. Dnes je nejen centrem obchodu a služeb, ale i centrem vzdělávání a kultury. Areál se rozkládá na ploše více než 250 000 metrů čtverečních a podniká zde cca 7 000 lidí. Je zde škola, školka, jazykové centrum, škola bojových umění, lékař, buddhistický chrám, redakce vietnamských časopisů, dále pobočky pojišťoven, pobočka DHL, právníci, restaurace a bistra, kulturní sály, řada firem (vietnamských i českých), a samozřejmě řada obchodů a velkoobchodů se zbožím všeho druhu. Je proto logické, že řada nově příchozích vietnamských migrantů směřuje právě

sem, kde za poplatek min. 500 Kč obdrží informace o všech potřebných povoleních a další informace k pobytu [25].

K otázce fungování vietnamské komunity v České republice uvádí T. Freidingerová: *"S postupujícím časem si komunita vyvinula i specifické mechanismy vnitřního fungování a vzájemných vazeb mezi jednotlivými vrstvami a skupinami, které se víceméně formují a odlišují na základě délky pobytu, historicko-spoločenského kontextu příchodu, věku v době příchodu a typu sociální sítě využitě ke zprostředkování cesty (rodinná síť, síť zprostředkovatelů."* V praxi to znamená, že uvnitř komunity existují vzájemné vazby, které vznikly a vyvinuly se v průběhu imigrace vietnamskými cizinci v České republice, a které mají vliv na vztahy uvnitř této komunity, zejména z pohledu ekonomického zázemí a výše dosaženého vzdělání [24]. T. Freidingerová dále uvádí, že: *"... v ýd ěle čná činnost představuje středobod života Vietnamců v Česku, od něhož se odvíjejí veškeré jejich aktivity a vztahy, včetně prostorových interakcí. Přestože většina Vietnamců není na trhu práce mobilní, především z důvodu nedostatečné znalosti jazyka a nízké kvalifikace, podnikatelský a maloobchodní režim ekonomických aktivit a absence emoční vazby na místo umožňuje většině z nich být prostorově velmi flexibilní a podle potřeby se přestěhovat téměř kamkoliv v rámci země."* a dále pak uvádí: *"Naopak rodiny se stabilním nebo vysokým příjmem, které mají tendenci si pořizovat obydlí do osobního vlastnictví (zpravidla usilují o vlastnictví rodinného domu), a rodiny o mnoha členech (některé rodiny čítají i několik desítek členů) mají sklon spíše k usazení na jednom místě, do něhož investují a dále ho zvelebují."* [23]. Takový přístup ze strany Vietnamců již vykazuje znaky skutečné integrace, což dokládají i počty těchto cizinců s jejich povolenými pobytů, které naznačují, že tento počet v průběhu času má tendenci se zvyšovat.

Dle údajů ČSÚ bylo k 31. 12. 2016 na území ČR evidováno cca 58 tisíc Vietnamců s povoleným pobytem.

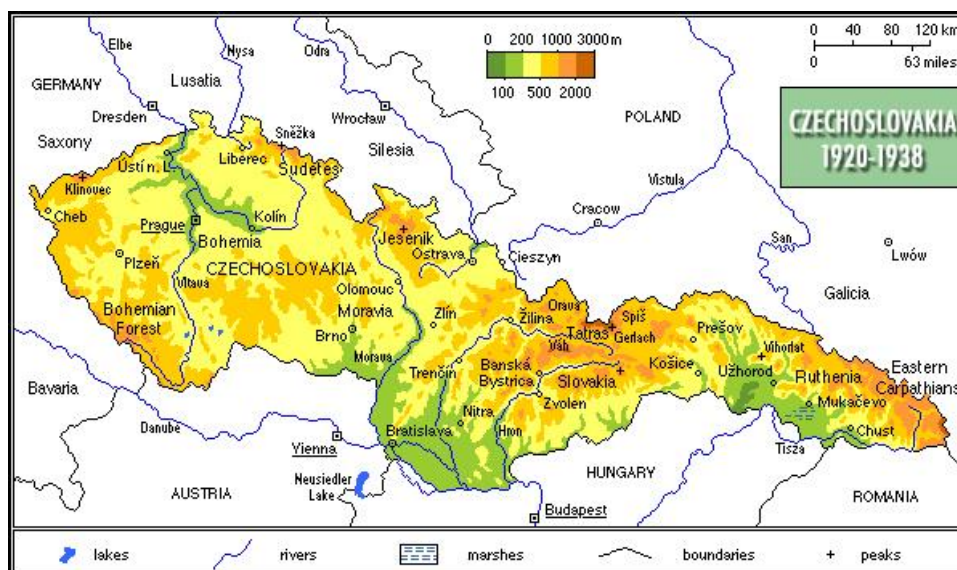
3.5.2.2 Charakteristika cizinců z Ukrajiny

V případě cizinců z Ukrajiny se jedná o představitele migrantů z tzv. postkomunistického východního bloku, konkrétně ze země bývalého Sovětského svazu. Poměrně dlouhá historie ukrajinské migrace do Česka (resp. do Československa) a také skutečnost, že Ukrajinci dnes tvoří nejpočetnější skupinu migrantů v České republice, jsou znakem důležitosti Ukrajiny jako zdrojové země migrace do ČR [26].

Ukrajina se řadí k zemím, které měly s Českou republikou řadu let až do roku 2000 bezvízový styk. Po zavedení vízové povinnosti se tato skutečnost do migračního salda Ukrajinců však příliš nepromítla, a od roku 2005 imigrace občanů Ukrajiny do České republiky již jednoznačně dominuje.

Z historického pohledu patřila část území dnešní Ukrajiny tehdejšímu prvorepublikovému Československu, a to až do roku 1938. Na Zakarpatské Ukrajině, dříve Podkarpatské Rusi, působili v meziválečném období čeští lékaři, učitelé nebo stavitelé. Dnešní Ukrajinci, kteří jsou potomci těchto Čechů, jsou označováni jako Česká krajanská komunita.

Obrázek 1 - Mapa Československa v období 1920 - 1938

Zdroj: České národní listy⁶

Obecným cílem české vlády je zlepšit krajanům na Ukrajině jejich sociálně ekonomickou situaci v místě jejich současného pobytu a podpořit jejich vazby na ČR. Prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí dochází k posilování kontaktů s Českou republikou a udržování kulturní sounáležitosti. Krajané z Ukrajiny mají každoročně možnost studia v rámci semestrálních stipendijních pobytů na českých univerzitách, k dispozici zároveň mají i učitele českého jazyka, který je vyslán ke krajanské komunitě [27].

⁶ České národní listy. [online] České národní listy. Rubrika: Mapy Drang nach Osten aj. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na: <http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/Ceskoslovensko1920-1938.jpg>

Podle zákona o pobytu cizinců mají navíc tito krajané možnost získat trvalý pobyt na území České republiky bez podmínky předchozího pobytu v případě, že prokážou svůj český původ, a to buď Potvrzením o příslušnosti k české krajané komunitě (vydává MZV) či na základě matričních dokladů prokazujících jejich český původ. V praxi toto zvýhodnění spočívá především v tom, že krajané, na rozdíl od ostatních cizinců, nemusí prokazovat předchozí pětiletý pobyt na území ČR. Přestože krajané nepatří mezi typické migranty z Ukrajiny, je vhodné je do charakteristiky této skupiny cizinců zařadit, neboť potvrzují historické spojení s Českou republikou.

Důvody pro pracovní migraci z Ukrajiny je možno hledat zejména ve špatné socioekonomické situaci země. Tato situace se prohloubila i tzv. Ukrajinskou krizí, která přetrvává již od roku 2013. Ze statistického hlediska se však tato událost na nárůstu migrace z Ukrajiny do Česka významně neprojevila. Ukrajinci tradičně reprezentují spíše typ migrantů orientovaný na krátkodobější migraci na méně kvalifikované profese. Na konci roku 2008 působilo asi 80% z nich na pozici zaměstnanců, a to především v oblasti stavebnictví, dále to byly pozice pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, a to přesto, že jejich vzdělanostní úroveň často převyšuje vykonávané zaměstnání [8]. Ukrajinci také získávají živnostenské oprávnění, ale ve skutečnosti provádějí práci jako "klasičtí" zaměstnanci. Ukrajínští pracovní migranti považují z pohledu jejich domácích podmínek na Ukrajině za hlavní výhody výkonu práce na území České republiky vyšší mzdy a flexibilitu pracovního trhu [28].

Ukrajinci jsou v Česku a na jeho trhu práce již trvalou konstantou a o práci v Česku mají stále velký zájem. Rovněž na straně českých zaměstnavatelů je o ukrajinské zaměstnance velká poptávka. Ta se v poslední době značně znásobila až do té míry, že je tato situace řešena na úrovni vlády. Za tím účelem byl na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu schválen projekt Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny (tzv. "Pilotní projekt"), který umožní jednodušší vstup až 500 specialistů z Ukrajiny. Nábor žádostí o zaměstnanecké, resp. modré karty zajišťuje pro uchazeče zařazené do tohoto projektu výhradně Zastupitelský úřad ČR v Kyjevě [29]. Na tento projekt navazuje další označovaný "Režim Ukrajina". Cílem tohoto projektu je umožnit českým firmám zaměstnávat středně a nízko kvalifikované ukrajinské pracovníky zrychleným režimem [30]. Zařazení do tohoto projektu zajišťuje uchazečům o zaměstnání rychlejší postup při přijímání a vyřizování jejich žádostí o zaměstnanecké karty na Generálním konzulátu ČR

ve Lvově. Za tímto účelem odsouhlasila vláda 8. 2. 2017 navýšení personální kapacity na tomto zastupitelském úřadu, aby bylo možné vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty z Ukrajiny, čímž vyšla vstříc dlouhodobému tlaku českých zaměstnavatelů. Původní schválená roční kvóta 3 800 žádostí o zaměstnanecké karty, která od 1. 2. 2017 vzrostla až na 4 800 ročně, se tak zvýší o 100 %, tedy zhruba na 9 600 žádostí ročně. V praxi to znamená, že po personálním posílení úřadu, které bylo schváleno vládou, naroste příjem žádostí na zhruba 800 měsíčně [31].

Otázka masivního zaměstnávání migrantů z Ukrajiny v poslední době rozděluje český národ na zastánce takového řešení problému nízké nezaměstnanosti a dlouhodobé neschopnosti českých firem obsadit volné pozice českými zaměstnanci, a na jejich odpůrce, kteří se obávají, že za nábořem Ukrajinců může být především zájem získat levnou pracovní sílu, neboť nezaměstnaných Čechů je v současné cca 380 tisíc osob⁷. S tím se pojí i důvodné obavy ze zvýšení drobné kriminality a přestupků páchaných především těmito migranty v oblastech zvýšené koncentrace jejich pobytu [32].

S ekonomickými aktivitami Ukrajinců se pojí remitence, tedy peníze, které si zde migranti vydělají a poté část z nich (někdy velmi podstatnou) posílají či je převezou svým rodinám do své země [26]. V této souvislosti lze předpokládat, že pro řadu Ukrajinců je schopnost poskytovat takovou hmotnou podporu svým blízkým na Ukrajině klíčová. Výhledově se mezi Ukrajinou a Evropskou unií rýsuje zavedení bezvízového styku, na kterém se shodli diplomaté členských zemí EU v listopadu 2016. Začít platit by měl ale až ve chvíli, kdy budou fungovat nová pravidla umožňující jeho rychlé pozastavení, díky kterým státy EU získají možnost, jak v případě potřeby cestování omezit [33].

Dle údajů ČSÚ bylo k 31. 12. 2016 na území ČR evidováno cca 110 tisíc Ukrajinců s povoleným pobytem.

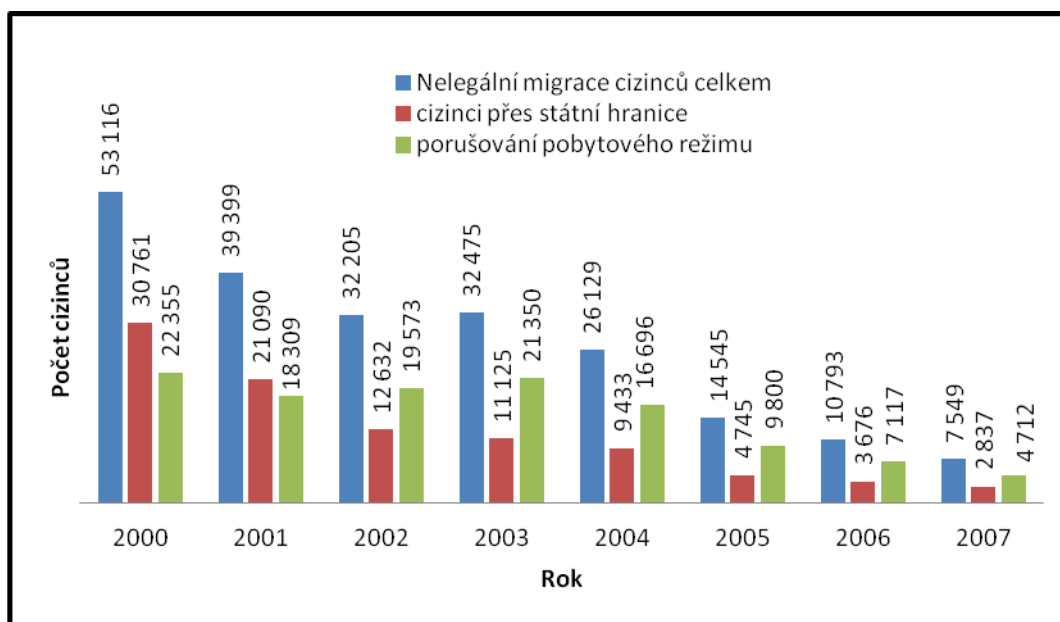
3.6 Nelegální migrace

Za nelegální migranty se označují cizinci, kteří v určitém směru porušují platnou legislativu v oblasti pobytového a/nebo pracovního režimu. Zdrojem informací je v tomto případě Cizinecká policie, do jejíž kompetence tato oblast spadá [8].

⁷ Údaj k 12/2016, dostupné na <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/A=1>

Dle metodiky Českého statistického úřadu se do roku 2008 pod pojmem "Nelegální migrace přes státní hranice ČR" rozuměly případy, ve kterých osoby - cizinci nedovoleným způsobem překročily státní hranice ČR. Byly zde zahrnuty zjištěné případy neoprávněných vstupů cizinců na území ČR, dále případy, kdy cizinci území nedovoleným způsobem opouštěli nebo se o neoprávněný přechod státních hranic prokazatelně pokusili, a dále i případy nelegálního pobytu cizinců na území ČR, a to ve vnitrozemí nebo na hraničních přechodech při jejich vycestování z ČR. Byly evidovány např. případy použití neregulérních cestovních dokladů, přechody státních hranic s účastí převaděčů či případy osob nalezených v úkrytech dopravních prostředků. Součástí statistik byly rovněž pokusy cizinců o vstup na území ČR, ačkoli jim trval trest vyhoštění uložený soudem či trvá pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění [34]. K uvedenému období v letech 2000 – 2007 se váže graf č. 1.

Graf 1 - Nelegální migrace v letech 2000 - 2007

Zdroj: ČSÚ

Z grafu č. 1 je zřejmé, že nejvyšší nelegální migrace za toto období byla v roce 2000. Tento jev souvisí se zavedením vízové povinnosti cizinců v rámci nového zákona o pobytu cizinců.

V souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru bylo zapotřebí změnit pojetí definic nelegální migrace na území ČR. Z tohoto důvodu nejsou srovnatelné statistiky nelegální migrace v roce 2008 s roky předešlymi. Při sledování údajů o migraci tak může být rok 2008 považován za "nultý" rok v oblasti nelegální migrace [34].

Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

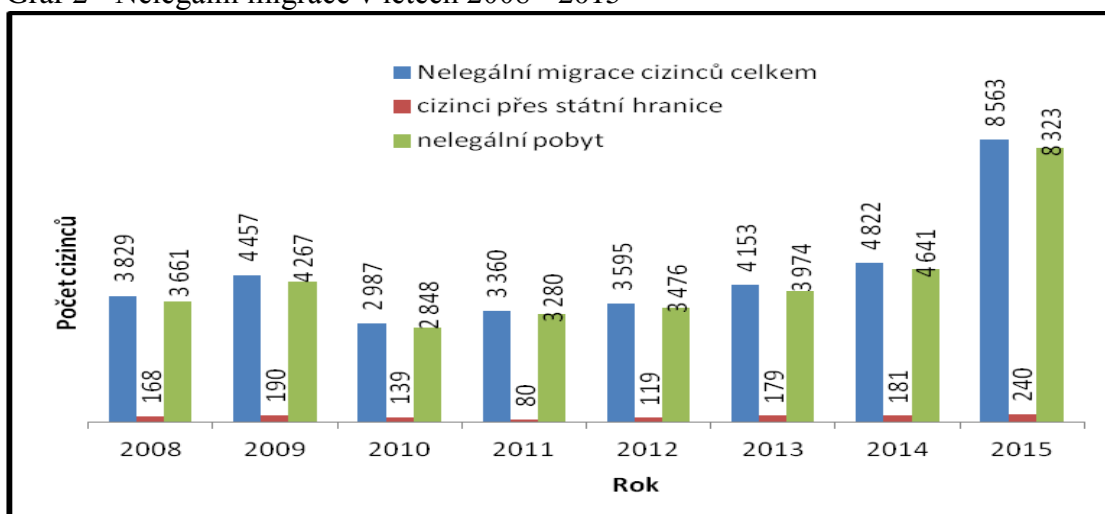
1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledováni cizinci, kteří nedovoleně překročili nebo se pokusili o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (mezinárodní letiště) České republiky.

Od roku 2008 je hraniční kontrola prováděna pouze na vnější schengenské hranici (vzdušných hranicích, tedy na mezinárodních letištích). Státní hranice se sousedními státy se staly vnitřní schengenskou hranicí, proto nelze porovnávat údaje týkající se nelegální migrace přes státní hranice.

2. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na mezinárodních letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince.

Od roku 2008 jsou do kategorie nelegální pobyt zahrnováni cizinci, kteří vstoupili na území ČR ze sousedního státu (tedy přes vnitřní schengenskou hranici) bez náležitostí nutných k pobytu v ČR, ale v předchozích letech byli právě tyto cizinci započítáváni do kategorie nelegální migrace přes státní hranice ČR – nelegální vstup. Z tohoto důvodu tedy oblast nelegálního pobytu nelze striktně porovnávat s předešlymi roky [14].

Graf 2 - Nelegální migrace v letech 2008 - 2015

Zdroj: ČSÚ

Z grafu č. 2 je patrné, že klesající tendence nelegálního překračování hranic cizinci se významně snížila od roku 2007, což má souvislost se skutečností, že se Česká republika stala součástí schengenského prostoru a nemá tudíž žádné vnější hranice EU. Z grafů je dále patrné, že dle statistických údajů má nelegální migrace před rokem 2008 tendenci zásadně klesat. Od roku 2008 je možné pozorovat, že se nelegální migrace cizinců pohybovala v rozpětí od 3 - 4,5 tisíce osob za rok s výjimkou roku 2015, kdy významně stoupla až na 8,5 tisíce osob za rok. K tomu je však třeba zároveň uvést, že uvedená čísla nemusí korespondovat se skutečným stavem, neboť se poskytnutá data odvíjejí od úspěšnosti tyto cizince odhalovat. Reálně tedy může být jejich počet mnohem vyšší a může se pohybovat v řádech desítek tisíc [8].

Z hlediska nelegální migrace jsou tradičně nejpočetnější odhalenou skupinou Ukrajinci, jejichž počet se pohybuje okolo tisícovky osob ročně. Následování jsou občany Ruska a Vietnamu, řádově několik stovek osob ročně. Od roku 2013 resp. 2014 se v České republice výrazněji projevila migrační vlna cizinců z území postižených válkou s Islámským státem, jedná se však řádově jen o několik stovek osob ročně, výjimkou byly migranti ze Sýrie v roce 2015, kterých bylo na území ČR zadrženo cca 2 tisíce osob [14].

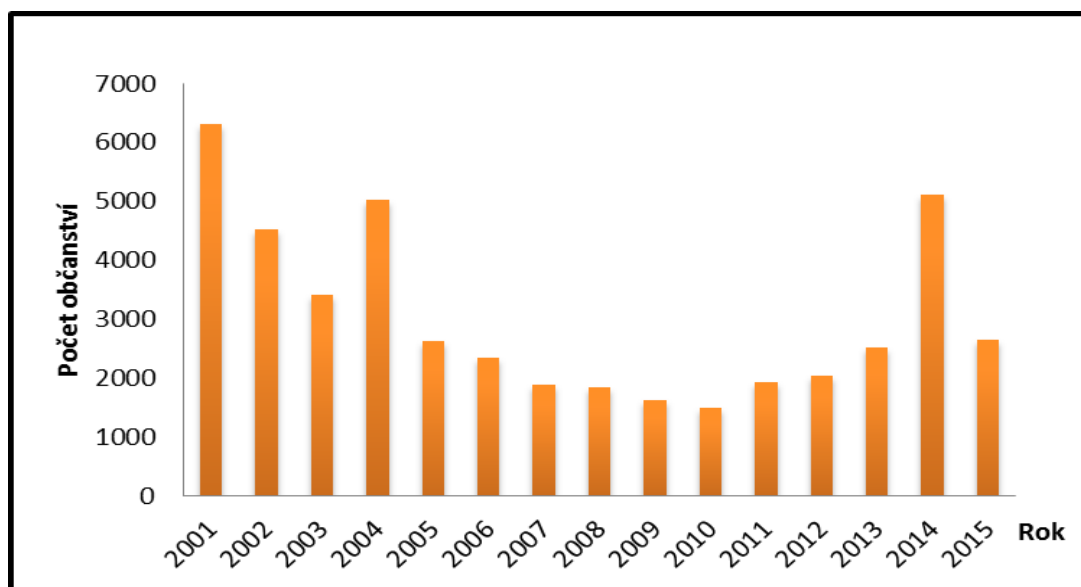
3.7 Nabývání českého státního občanství

Získání státního občanství je možné obecně chápat jako formální završení integračního procesu, i když realita často bývá jiná [8]. Naturalizace, jak se také proces nabytí českého státního občanství udělením nazývá, byla v ČR v minulosti komplikovaná především délkou čekací doby, neboť získání trvalého pobytu, které je podmínkou pro udělení státního občanství ČR, bylo možné až po 10 letech pobytu na území⁸. Podmínky naturalizace upravuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky [35], který nahradil původní zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Z hlediska délky pobytu cizince pro možnost podání žádosti o udělení státního občanství nedošlo pro občany třetích zemí ke změně, stále je zapotřebí mít na území ČR 5 let trvalý pobyt. Ten cizinec zpravidla získá po 5 letech přechodného/ dlouhodobého pobytu, což znamená, že naturalizace cizince je zpravidla možná po 10

⁸ Dle původního znění zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců ve znění do roku 2006; novelou na základě zák. č. 161/2006 Sb. došlo ke změně z 10 let na 5 let.

letech jeho pobytu na území ČR. Zákon ale současně rozšířil podmínky pro euroobčany, kterým pro možnost podání žádosti stačí mít na území ČR trvalý pobyt po dobu tří let.

Graf 3 - Státní občanství získaná během let 2001 - 2015

Zdroj: ČSÚ⁹, MVČR¹⁰

Zákon dále nově definuje podmínky pro udělení státního občanství České republiky, současně ale odstranil pro osoby žádající o udělení českého státního občanství povinnost prokazovat pozbytí svého dosavadního státního občanství. V praxi to znamená, že zákon plně opustil princip jediného státního občanství a naopak se zcela přiklání k možnosti existence dvojího (či vícero) státního občanství pro občany České republiky. V uvedené právní úpravě je jednoznačně akcentován trend, který se v oblasti státního občanství stále více uplatňuje i v jiných evropských zemích. Dále právní úprava umožňuje zjednodušené nabytí státního občanství formou prohlášení tzv. migrantům druhé generace [36].

⁹ https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nabyvani_obcanstvi

¹⁰ <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

4 Analytická část

Vývoj počtu cizinců na území České republiky patří k tématům, která bývají často statisticky analyzována. Trend vývoje počtu cizinců na území ČR je vzhledem k její předlistopadové¹¹ historii velice zajímavý a lze ho hodnotit z různých hledisek. Je zřejmé, že migrace do České republiky (v případě všech pobytů nad 90 dnů) se děje primárně z ekonomických důvodů. Jedná se tedy o pracovní migraci cizinců. V tom se současná imigrace do ČR shoduje s tou, která probíhala před rokem 1989. Shoduje se i v případě cizinců z Vietnamu, kteří migrovali do Československa tehdy a přijíždějí i nyní. Co se však změnilo, je zájem dalších cizinců, kteří v době před rokem 1989 buď nebyli cizinci (Slováci), nebo neexistovali jako občané suverénních států, neboť byli součástí SSSR¹². Imigrace do České republiky není omezena pouze na cizince, kteří přijíždějí z ekonomických důvodů za pracovními aktivitami. V mnoha případech se jedná o následné slučování rodiny, tedy manželů/manželek a jejich dětí, kdy takový účel pobytu je podporován i evropskou legislativou¹³. V této souvislosti se nabízí provést analýzu vývoje jednak celkového počtu cizinců na území ČR a dále pak analýzu vývoje počtu cizinců, nejpočetněji zastoupených skupin cizinců na území ČR.

4.1 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců na území ČR

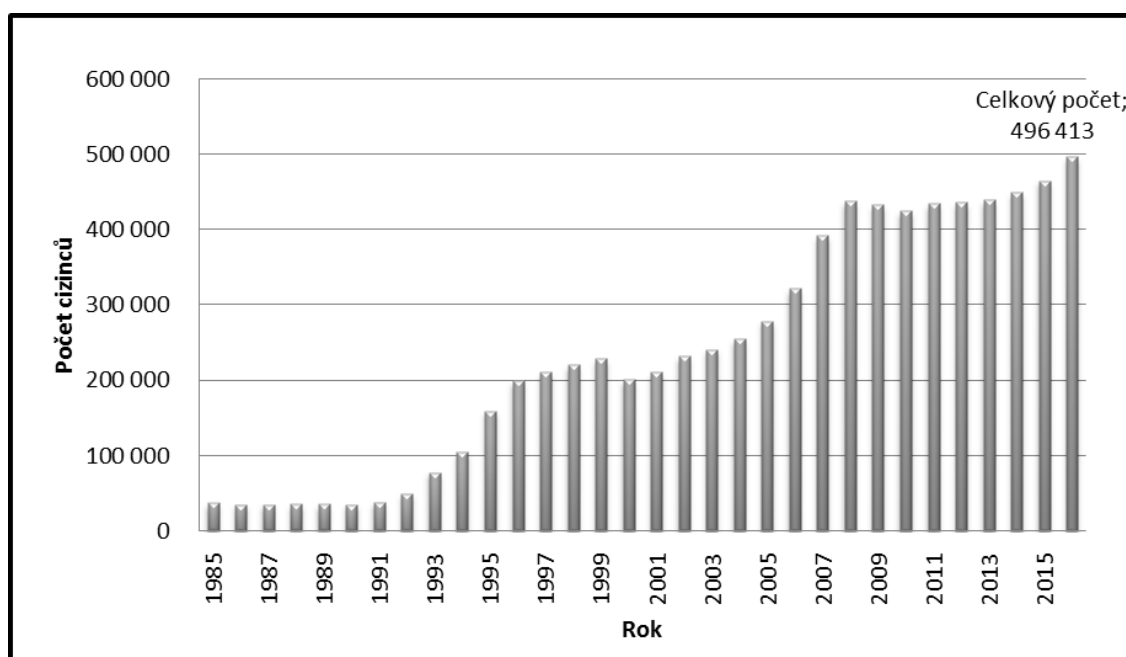
Počet cizinců před rokem 1989 nebyl nikde centrálně evidován. Z uvedeného důvodu se tedy zákonitě liší údaje dostupné jednak v rámci datové základny Českého statistického úřadu, současně ale i v odborné literatuře. Dle ČSÚ byl počet evidovaných cizinců v roce 1990 celkově 35 198 cizinců. Pro zpracování analýzy byla jako objektivní zdroj vybrána data evidovaná Českým statistickým úřadem. Z těchto údajů byla sestavena tabulka v příloze A, ze které čerpá hodnoty následující graf č. 4, zachycující vývoj celkového počtu cizinců od roku 1985 do roku 2016.

¹¹ Jedná se o revoluci v listopadu roku 1989

¹² Svaz sovětských socialistických republik - Od roku 1922 do roku 1991 tvořily Sovětský svaz Ruská sovětská federativní socialistická republika (RSFSR), Ukrajinská SSR, Běloruská SSR Arménská SSR, Ázerbájdžánská SSR, Gruzínská SSR, Turkménská SSR, Uzbecká SSR, Tádžická SSR Kazašská SSR, Kyrgyzská SSR, Estonská SSR, Litevská SSR, Lotyšská SSR a Moldavská SSR [37].

¹³ Směrnice Rady Evropské unie č. 2003/86/ES

Graf 4 - Vývoj celkového počtu cizinců na území ČR dle druhu jejich pobytu za období 1985 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 4 je zejména mezi obdobími 1992 - 2008 patrný vzrůstající trend počtu cizinců. Před rokem 1992 tzn. v období mezi roky 1985 - 1991 lze pozorovat, že se počet cizinců téměř neměnil. Toto sledované období patří do doby před revolucí¹⁴ a těsně po ní, kdy Česká republika nebyla ještě připravena na příliv nových cizinců. Od roku 1992 dochází k postupnému nárůstu počtu cizinců, který trvá až do roku 1999. Tento trend souvisí se zavedením zákona č. 123/1992 Sb.¹⁵, který již přinesl relativně standardní strukturu pobytových oprávnění kromě trvalého pobytu, kterého bylo možné dosáhnout pouze z rodinných nebo humanitárních důvodů. Zákon dále cizincům umožňoval požádat o příslušné pobytové oprávnění až z území ČR. Tato skutečnost ve spojení s bezvívovou povinností pro většinu zemí umožnila prudký nárůst počtu cizinců za uvedené období. Následný rok 2000 je charakteristický výrazným poklesem na počet 200 951 cizinců. Tento stav lze přičítat zavedení nového zákona¹⁶, který upravuje pobyt cizinců, a který výrazně zpřísnil podmínky pobytu včetně zavedení vízové povinnosti pro řadu cizinců,

¹⁴ Revoluce v listopadu roku 1989

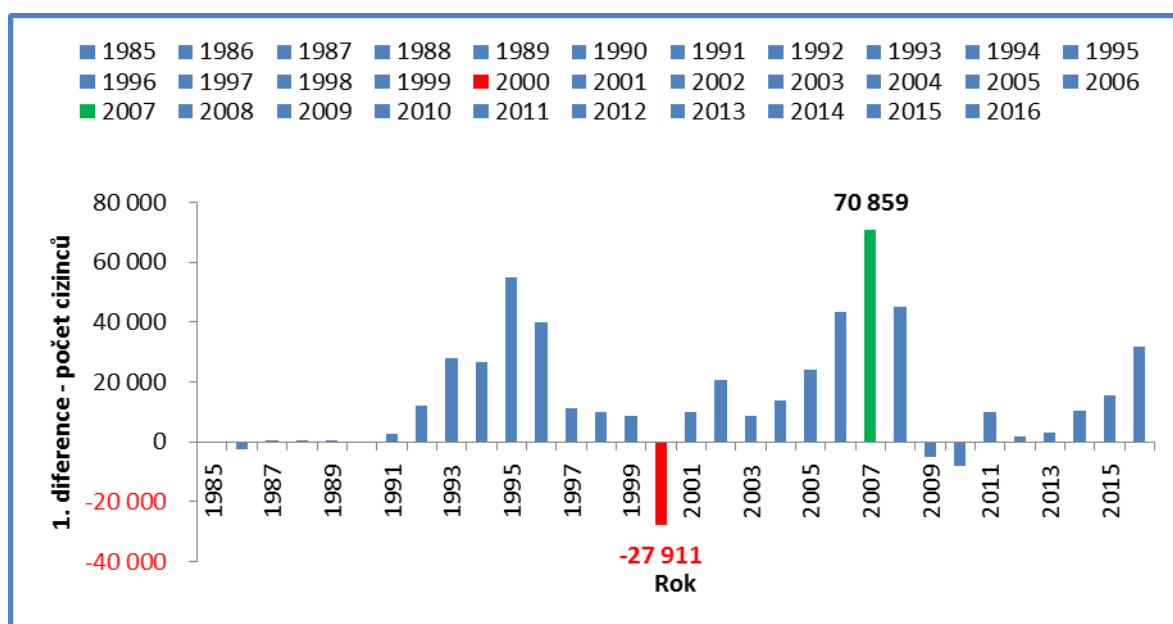
¹⁵ Zákon č. 123/1992 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České a Slovenské federativní republiky

¹⁶ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

kteří do té doby využívali možnost bezvízového styku. V dalším sledovaném období tzn. mezi roky 2001 - 2008 je možné pozorovat další průběh nárůstu počtu cizinců. Z grafu lze vysledovat, že již v roce 2002 byl dosažen, resp. překonán předchozí pokles počtu, kdy jejich celkový počet byl 231 608 cizinců. Mezi roky 2005 - 2008 lze pozorovat strmý nárůst počtu, kdy v roce 2008 byl počet cizinců již 437 565. Následující dva roky, tedy 2009 - 2010 zaznamenávají pokles počtu, který souvisí s celosvětovou krizí. Od začátku roku 2009 se začal projevovat vliv této krize ve zpomalení tempa růstu počtu osob s povoleným pobytem. Dopad hospodářské krize se projevil v oblasti migrace především v roce 2010, kdy byl ke dni 31. 12. 2010 evidován nižší počet cizinců s povoleným pobytem na území České republiky než tomu bylo na konci roku 2009. Mezi roky 2011 - 2012 je stav relativně stabilní, další růst je evidentní od roku 2013, kdy vzrůstový trend pokračuje až na závěr sledovaného období tj. do roku 2016.

Časová řada vývoje počtu cizinců na území ČR byla analyzována v období 1985 - 2016, zjištěné hodnoty elementárních statistik jsou uvedeny v tabulce v příloze B. První absolutní diferencí (vztah 2.1) bylo vyjádřeno, o kolik cizinců se zvýšil či snížil jejich počet vzhledem k předchozímu období. Hodnoty první absolutní diference zaznamenává graf č. 5.

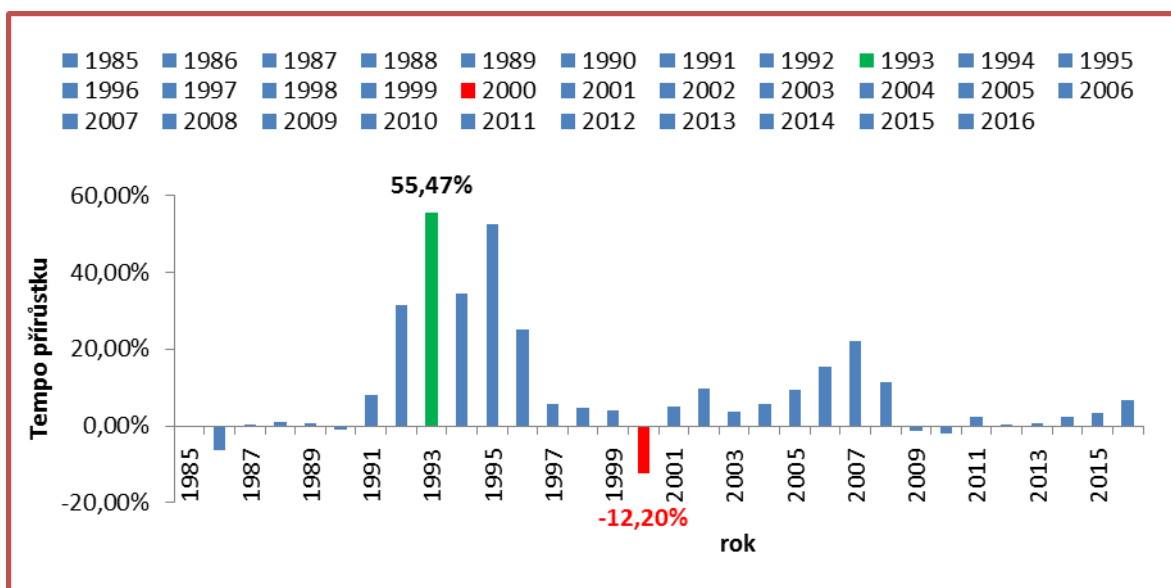
Graf 5 - Hodnoty absolutní diference všech cizinců na území ČR za období 1985 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 5 je zřejmé, že v roce 2007 byla zaznamenána vůbec nejvyšší hodnota absolutního přírůstku (první absolutní diference) v počtu 70 859 cizinců, nejnižší záporný absolutní přírůstek (úbytek) pak byl v roce 2000, kdy meziročně došlo k poklesu počtu cizinců o 27 911 osob. Tato situace koresponduje se zavedením legislativní změny, jak již bylo popsáno výše. Další zjišťovaný ukazatel, tj. druhá absolutní diference (vztah 2.2), popisuje zrychlení či zpomalení vývoje počtu cizinců na území ČR. Z tabulky v příloze B lze vysledovat, že největší zrychlení růstu počtu cizinců bylo v roce 2001, kdy přírůstek činil 37 754 cizinců. Naopak největší zpomalení růstu počtu cizinců bylo v roce 2009 jako průvodní jev ekonomické krize, konkrétně se jednalo o 50 312 osob. Kromě absolutních charakteristik byly zjišťovány i charakteristiky relativní. Konkrétně byly vypočteny koeficienty růstu (vztah 2.4) a s nimi související tempo růstu počtu cizinců žijících v České republice (vztah 2.5) - viz graf č. 6.

Graf 6 - Tempo přírůstku všech cizinců na území ČR za období 1985 - 2016

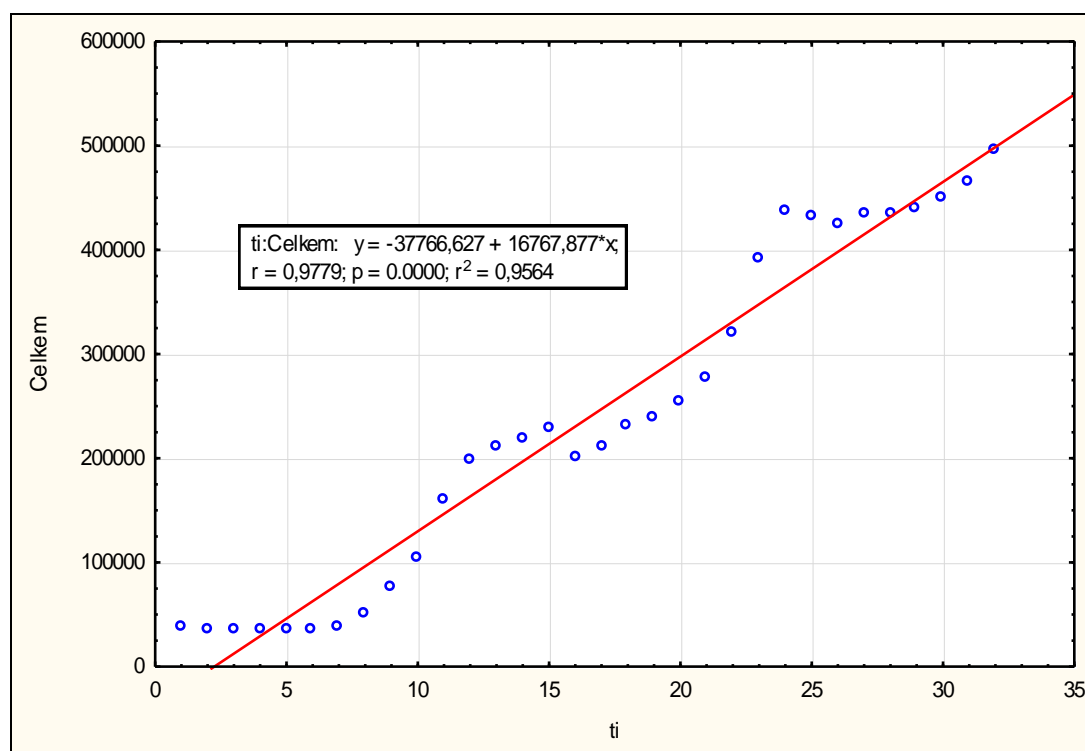

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Nejvyšší tempo růstu ve sledovaném období lze pozorovat v roce 1993, kdy bylo dosaženo hodnoty 55,47 %, rovněž vysoké tempo bylo i v roce 1995, kdy se jednalo o 52,58 %. Další významný růst je v období let 2006 - 2008, kdy byl v roce 2007 zaznamenán růst o 22,04 %. V ostatních letech proběhl mírný růst pohybující se mezi 3,81 % až 9,87 %. Výjimku tvoří opět rok 2000, u kterého se projevil propad růstu o 12,2 %. Během let 2009

- 2010 došlo rovněž k propadu růstu tempa vývoje počtu cizinců s tím, že v tomto období nebyl propad tak dramatický jako v roce 2000, neboť se jednalo pouze o 1,16 resp. 1,9 %. V následujícím sledovaném období dochází postupně opět k mírnému růstu, kdy zejména na konci sledovaného období došlo ke zrychlení tempa růstu, který dosáhl hodnoty 6,83 %. Trendová funkce časové řady byla zvolena s ohledem na vývoj sledovaného období 1985 - 2016 a dále na objektivní tendenci vývoje do budoucnosti. Popis vývoje cizinců na území ČR nejlépe vystihuje lineární trendová funkce (viz. graf č. 7). Vzhledem k hodnotě koeficientu korelace $r = 0,9779$ lze zkonstatovat, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců na území ČR za sledované období velmi dobře vystihuje. Danou funkcí je vývoj vystižen z více jak 95 % (tj. zjištěná hodnota koeficient determinace – $r^2 = 0,9563$).

Graf 7 - Vývoj počtu cizinců na území ČR za období 1985 - 2016 - popis trendu

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ - výstup z programu STATISTICA 12

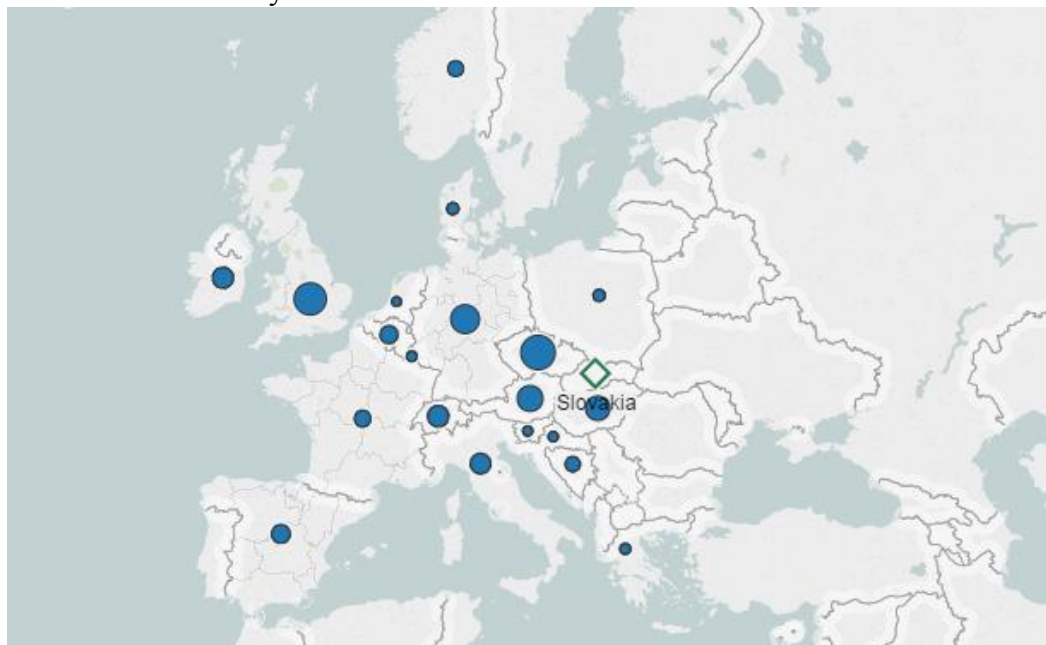
Parametry trendové funkce je možné vyčíst jak z grafu č. 7, tak i z analytické tabulky v příloze F 1). Trendová funkce má tvar: $y' = -37766,6 + 16767,9 t_i$. Všechny parametry trendové funkce jsou statisticky významné (viz příloha F). Jak vyplývá z interpretace regresního koeficientu $b = 16767,9$, počet cizinců na území ČR se v letech 1985 - 2016 průměrně meziročně navyšoval o 16 768 osob. Z tabulky v příloze F 2) je patrné, že

předpověď na zvolené období 34 (rok 2017) činí 532 341 cizinců (bodový odhad). Poslední dvě hodnoty z téhož sloupce vyjadřují 95%ní interval spolehlivosti, znamená to tedy, že se počet cizinců v roce 2017 na základě zvolené trendové funkce bude s 95%ní pravděpodobností pohybovat mezi 457 755 a 606 926 osobami. Obdobně byly predikovány hodnoty na rok 2018 a 2019, které jsou uvedeny v tabulce v příloze F 3) a 4).

4.1.1 Vývoj počtu cizinců v ČR ze Slovenska

Jedná se o druhou nejpočetněji zastoupenou skupinu cizinců v ČR, kterých bylo podle statistických údajů ČSÚ ke dni 31. 12. 2016 na území České republiky evidováno 107 251 osob. Zájem Slováků o Českou republiku jako o cílovou zemi pro jejich migraci pramení z dlouholeté společné historie. Řada občanů ze Slovenska má v České republice své příbuzné, mnohdy i své kořeny. Velkou výhodou pro Slováky je rovněž příbuznost a současně podobnost češtiny a slovenštiny. Slováci mají kromě České republiky zájem i o další evropské země, kam často migrují. Následující obrázek č. 2 zachycuje přehled migrace Slováků do některých evropských zemí vč. České republiky.

Obrázek 2 - Přehled cílových zemí cizinců ze Slovenska

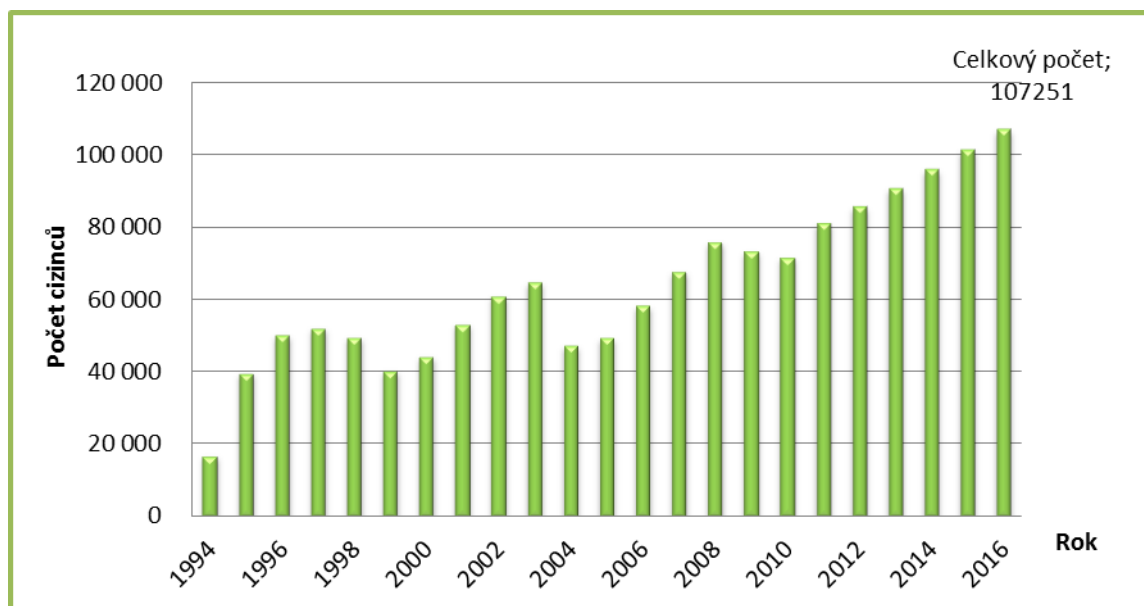

Zdroj: MPI¹⁷, vlastní zpracování

¹⁷ MPI. [online] MPI. Migration Policy Institute. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na: <http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>

Z obrázku č. 2 vyplývá, že kromě ČR mají Slováci velký zájem o migraci do Velké Británie, Francie a Rakouska. Pro zjištění vývoje počtu Slováků v ČR byly údaje o jejich počtu v jednotlivých letech zaneseny do tabulky v příloze A. Z údajů byl sestaven následující graf č. 8.

Graf 8 - Vývoj počtu Slováků na území ČR za období 1994 - 2016

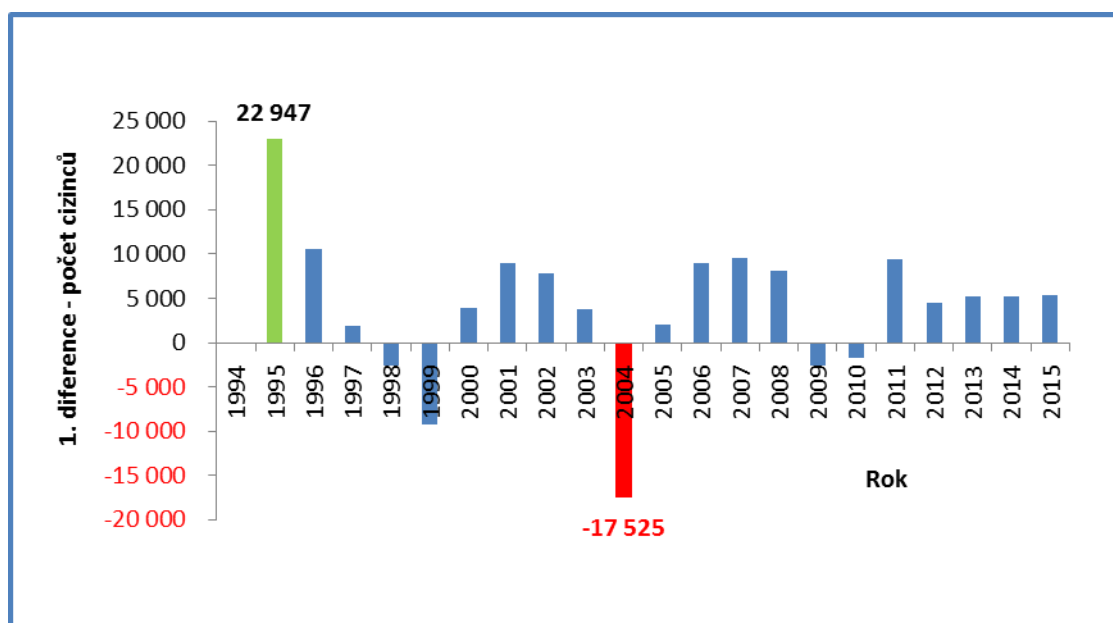

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 8 je v rámci sledovaného období 1994 – 2016 celkově patrný vzrůstající trend počtu cizinců ze Slovenska. Jejich nejnižší počet je na začátku zkoumané řady tzn. v roce 1994, kdy byl jejich počet 16 778 osob. V rámci následujícího vývoje lze zaznamenat mezi roky 1995 – 1999, dále 2001 – 2005 a dále 2006 – 2010 skokový růst charakteristický prudkým nárůstem počtu, který následně po uvedeném období vždy klesne. Kromě roku 1994 byl v rámci sledovaného období zaznamenán rok 1999, kdy počet Slováků na území ČR klesl na počet 40 362 osob. Další skokový pokles proběhl mezi roky 2003 a 2004 kdy počet Slováků prudce klesl z počtu 64 879 osob na počet 47 354 osob. Tento jev souvisí se vstupem České a Slovenské republiky do Evropské unie, kdy jejich pobyt se stal v rámci členských zemí EU přechodným s oprávněním volného pohybu a nemusel být tedy nutně evidovaný na území ČR. Od roku 2011 je v grafu zaznamenán souvislý vzrůstový trend vývoje počtu Slováků až do konce sledovaného období, tj. do roku 2016.

Elementární statistické charakteristiky jsou uvedeny v tabulce v příloze C. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo v roce 1995 o 22 947 Slováků (vztah 2.1), kdy byl zjištěn i nejvyšší přírůstek 136,77 % (vztah 2.5), viz graf č. 9.

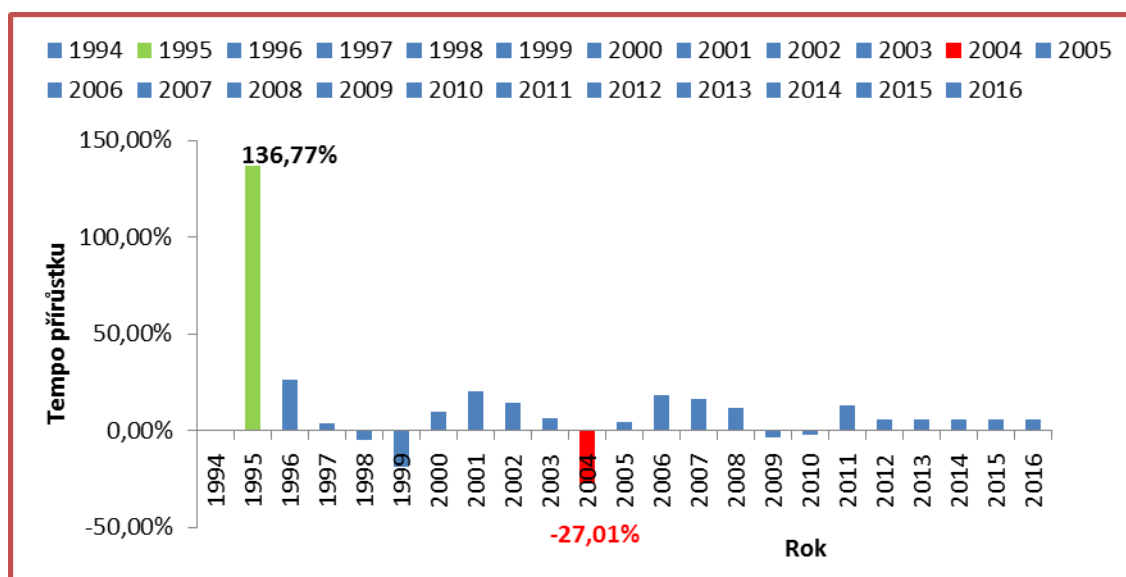
Graf 9 - Hodnoty absolutní difference cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu 9 je dále patrné, že nejnižší záporný absolutní přírůstek (úbytek) byl v roce 2004, kdy meziročně došlo k poklesu počtu Slováků o 17 525 osob. Největší zrychlení růstu počtu Slováků bylo v roce 2005, kdy přírůstek činil 19 617 osob, naopak největší zpomalení růstu bylo v roce 2004 jako průvodní jev vstupu do EU, konkrétně se jednalo o 21 302 osob. Z relativních charakteristik byly vypočteny koeficienty růstu a s nimi související tempo růstu počtu Slováků žijících v České republice - viz graf č. 10.

Graf 10 - Tempo přírůstku cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

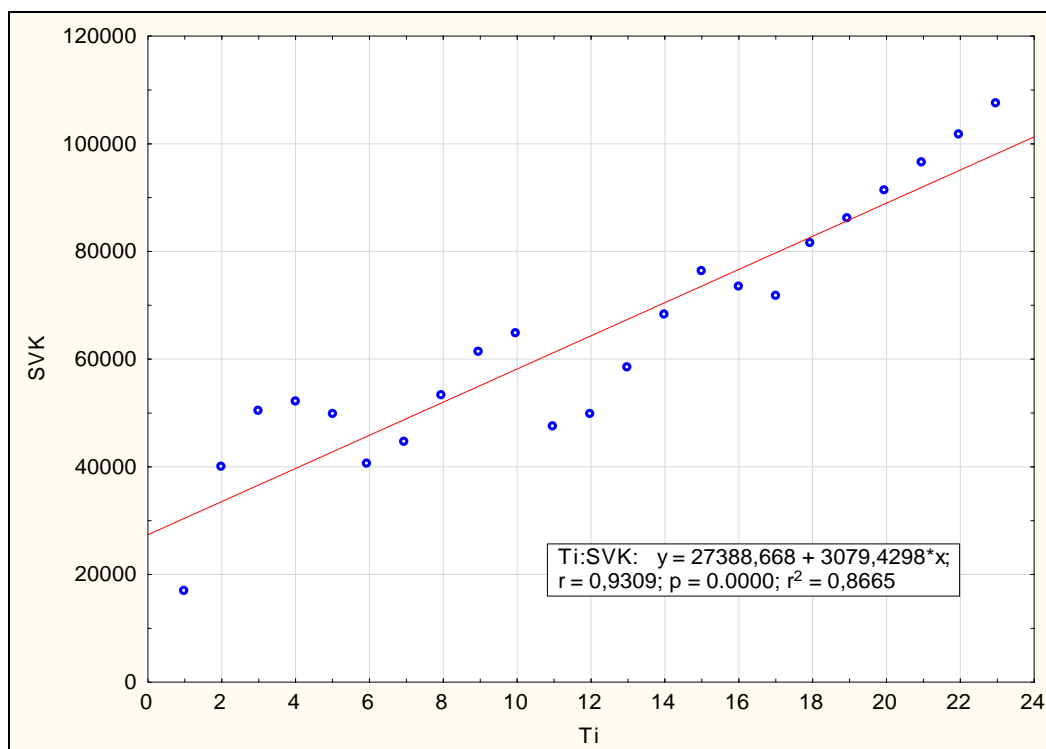
Nejvyšší tempo růstu ve sledovaném období lze pozorovat v roce 1995, kdy bylo dosaženo hodnoty 136,77 %. Propad růstu se projevil v roce 2004 o 27,01 %. Od roku 2012 do konce sledovaného období proběhl rovnoměrný mírný růst pohybující se mezi 5,58 % až 5,99 %.

Pro popis trendu byla jako nejvhodnější zvolena lineární trendová funkce (viz. graf č. 11). Vzhledem k hodnotě koeficientu korelace $r = 0,9385$ lze zkonstatovat, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců ze Slovenska na území ČR za sledované období velmi dobře vystihuje. Danou funkcí je vývoj vystižen z více jak 86 % (tj. zjištěná hodnota koeficientu determinace – $r^2 = 0,8664$). Parametry trendové funkce je možné vyčíst jak z grafu č. 11, tak i z analytické tabulky v příloze G 1) Trendová funkce má tvar: $y' = 27388,7 + 3079,4t_i$. Všechny parametry trendové funkce jsou statisticky významné (viz příloha G). Z regresního koeficientu $b = 3079,4$ vyplývá, že počet Slováků na území ČR se v letech 1994 - 2016 průměrně meziročně navyšoval o 3 079 osob.

Z tabulky v příloze G 2) je patrné, že předpověď na námi zvolené období 24 (rok 2017) činí 101 295 cizinců (bodový odhad). Poslední dvě hodnoty z téhož sloupce vyjadřují 95%ní interval spolehlivosti, což znamená, že počet Slováků v roce 2017 se bude na základě zvolené trendové funkce s 95%ní pravděpodobností pohybovat mezi 82 292 a

120 297 osobami. Obdobně byly predikovány hodnoty na rok 2018 a 2019, které jsou uvedeny v tabulce v příloze G 3) a G 4). Následující graf č. 11 je sestavený z vypočtených hodnot trendové funkce.

Graf 11 - Vývoj počtu cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ - výstup z programu STATISTICA 12

4.1.2 Vývoj počtu cizinců v ČR z Vietnamu

Na území České republiky bylo ke dni 31. 12. 2016 podle statistických údajů ČSÚ evidováno 58 080 Vietnamců. Tvoří třetí nejpočetněji zastoupenou skupinu cizinců na území ČR. Zájem Vietnamců o Českou republiku jako o cílovou zemi pro jejich migraci je spjatý hluboko s historií. Jejich celkový počet na území je do jisté míry ovlivněn finanční náročností přicestování do České republiky, a rovněž i neznalost českého jazyka, jehož naučení je pro tyto cizince velmi náročné. Dále o jejich počtu rozhoduje i skutečnost, zda na území již mají své příbuzné nebo alespoň své známé, popřípadě zda budou cestovat dále na západ Evropy. Následující obrázek č. 3 zachycuje přehled migrace Vietnamců do některých evropských zemí vč. České republiky.

Obrázek 3 - Přehled cílových zemí cizinců z Vietnamu

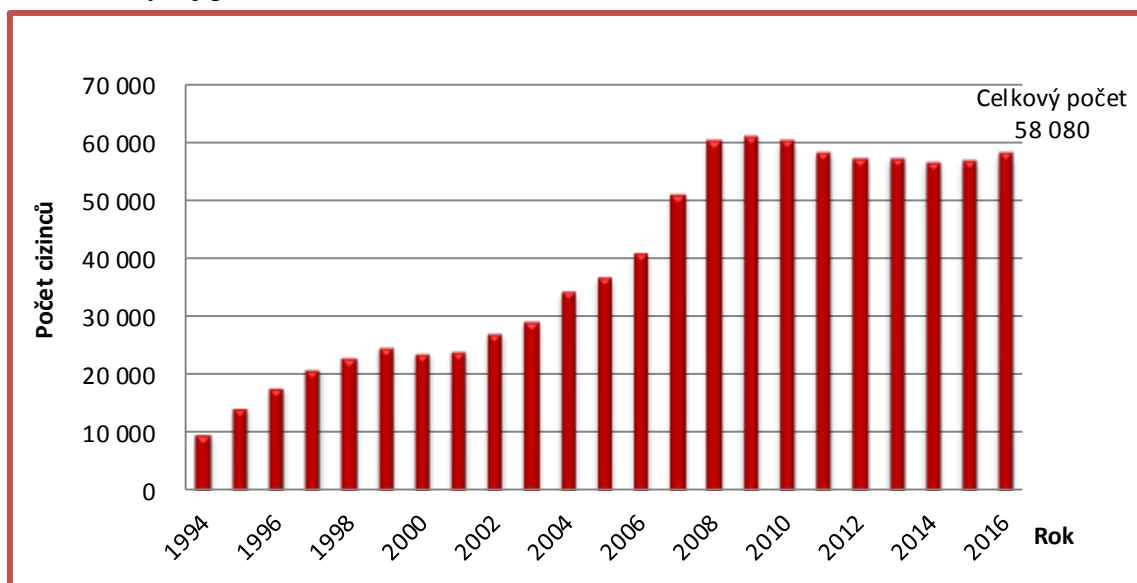
Zdroj: MPI¹⁸, vlastní zpracování

Z obrázku č. 3 vyplývá, že kromě ČR mají Vietnamci v Evropě velký zájem o migraci do Německa, Francie a Velké Británie. Z pohledu historie bylo Německo před sjednocením¹⁹ rovněž zemí, kde Vietnamci působili v rámci internacionální pomoci pod záštitou RVHP, a k Německu je tedy váže historické události tak jako k České republice. Pro zjištění vývoje počtu Vietnamců v ČR byla využita data ČSÚ uvedená v tabulce v příloze A. Z údajů byl sestaven následující graf č. 12.

¹⁸ MPI. [online] MPI. Migration Policy Institute. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na: <http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>

¹⁹ Německá demokratická republika, člen RVHP

Graf 12 - Vývoj počtu Vietnamců na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

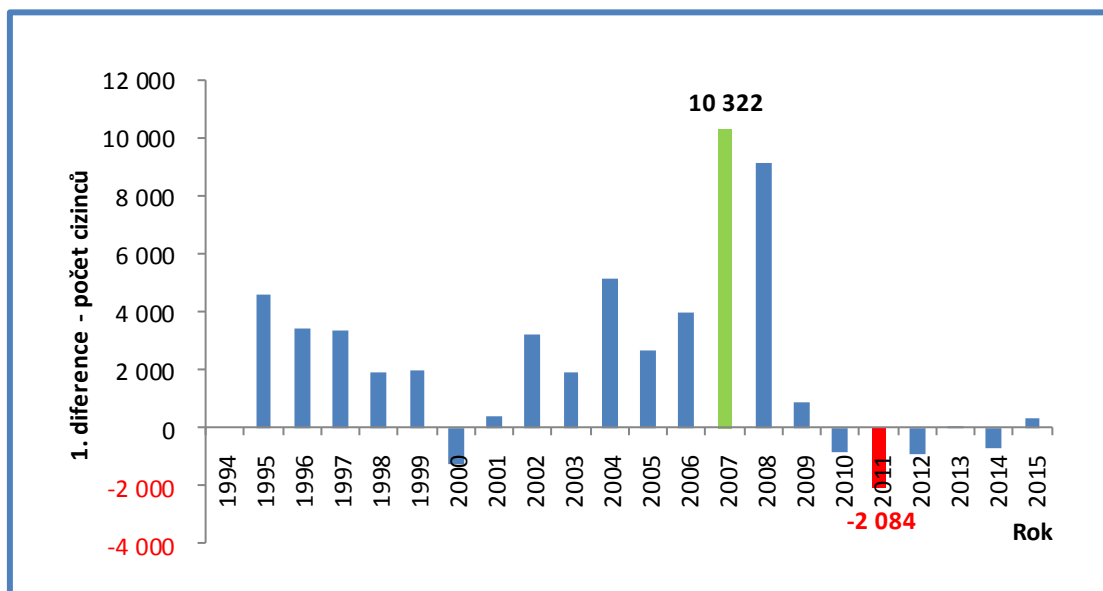
Z grafu č. 12 je v období 1994 - 2008 patrný vzrůstající trend počtu cizinců z Vietnamu. Jejich nejnižší počet je na začátku zkoumané řady tzn. v roce 1994, kdy byl jejich počet 9 633 osob. Až na mírný propad v roce 2000 se v tomto období, tzn. do roku 2008, jedná o pravidelný každoroční nárůst počtu osob. Tento jev souvisí se stabilním zájmem Vietnamců o pobyt v ČR, a dále svědčí o jejich postupné integraci do české společnosti. Vzrůstající trend skončil v roce 2009 jako důsledek celosvětové krize a následného zavedení systému Visapoint²⁰, který do značné míry ovlivnil systém podávání žádostí na Zastupitelském úřadě v Hanoji tak, že jejich celkový počet klesl. Do konce sledovaného období v roce 2016 lze pozorovat stagnaci růstu s mírným poklesem v roce 2014.

Elementární statistické charakteristiky jsou uvedeny v tabulce v příloze D. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo v roce 2007 o 10 322 Vietnamců. Nejnižší záporný absolutní přírůstek (úbytek) pak byl v roce 2011, kdy meziročně došlo k poklesu počtu Vietnamců o 2 084 osob (viz. graf č. 13). Největší zrychlení růstu počtu Vietnamců bylo v roce 2007, kdy přírůstek činil 6 376 osob, naopak největší zpomalení růstu bylo v roce

²⁰ Systém internetové registrace žadatelů o pobytová oprávnění na některých zastupitelských úřadech (VISAPPOINT), dostupné na:
http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/obecne_vizove_informace/visapoint/obecne_informace/obecne_informace.html

2009 jako průvodní jev celosvětové ekonomické krize a zavedení registračního systému Visapoint, konkrétně se jednalo o 8 294 osob.

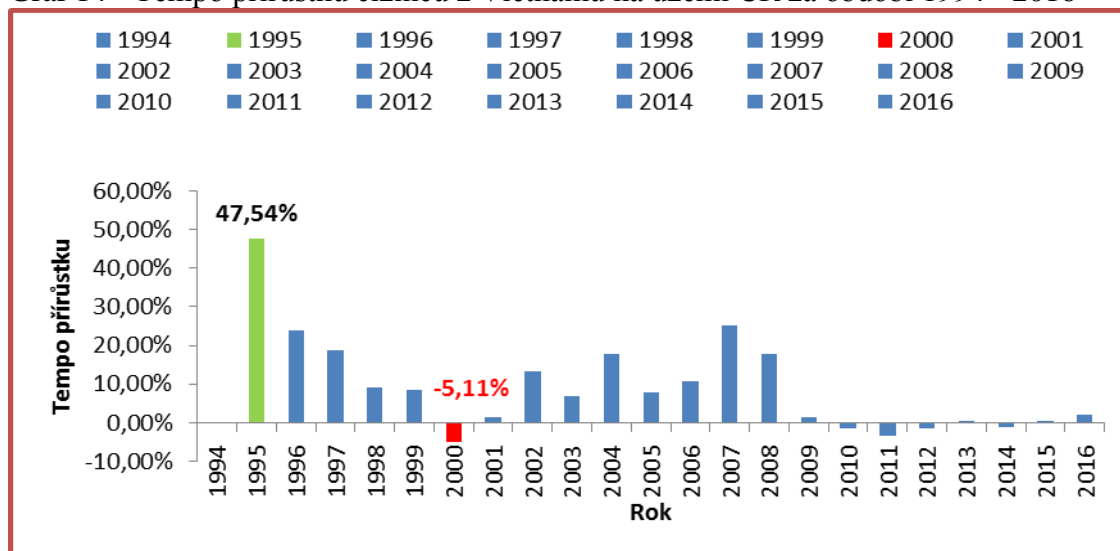
Graf 13 - Absolutní diference cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Tempo růstu Vietnamců zachycuje následující graf č. 14.

Graf 14 - Tempo přírůstku cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016

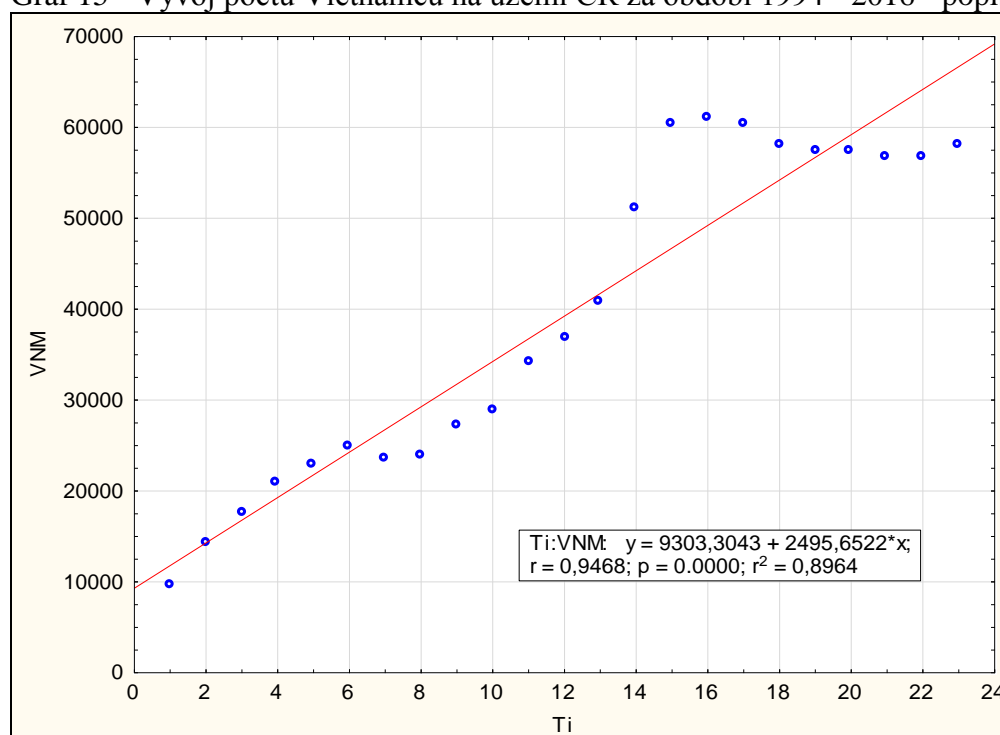
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Nejvyšší tempo růstu počtu Vietnamců ve sledovaném období lze pozorovat v roce 1995, kdy bylo dosaženo hodnoty 47,54 %. Propad růstu se projevil v roce 2000 o 5,11 %. Od

roku 2009 do konce sledovaného období nebyl zaznamenán významný růst/pokles počtu Vietnamců, hodnoty tempa přírůstku se pohybovaly v rozmezí mezi -3,46 % až 2,07 %.

Pro popis trendu byla jako nejvhodnější zvolena lineární trendová funkce (viz graf č. 15). Hodnota koeficientu korelace $r = 0,9468$ vypovídá, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců z Vietnamu na území ČR za sledované období velmi dobře vystihuje. Danou funkcí je vývoj vystižen z více jak 89% (tj. zjištěná hodnota koeficientu determinace – $r^2 = 0,8964$). Parametry trendové funkce je možné vyčíst jak z grafu č. 15, tak i z analytické tabulky v příloze H 1). Trendová funkce má tvar: $y' = 9303,3 + 2495,6t_i$. Všechny parametry jsou statisticky významné (viz příloha H). Z regresního koeficientu $b = 2495,6$ vyplývá, že počet Vietnamců na území ČR se v letech 1994 - 2016 průměrně meziročně navyšoval o 2 496 osob. Z tabulky v příloze H 2) je patrné, že předpověď na námi zvolené období 24 (rok 2017) činí 69 198 cizinců (bodový odhad). Poslední dvě hodnoty z téhož sloupce vyjadřují 95%ní interval spolehlivosti, znamená to tedy, že počet Vietnamců v roce 2017 se bude na základě zvolené trendové funkce pohybovat s 95%ní pravděpodobností mezi 55 864 a 82 533 osobami. Obdobně byly predikovány hodnoty na rok 2018 a 2019, které jsou uvedeny v tabulce v příloze H 3) a 4). Následující graf č. 15 je sestavený z vypočtených hodnot trendové funkce.

Graf 15 - Vývoj počtu Vietnamců na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ - výstup z programu STATISTICA 12

4.1.3 Vývoj počtu cizinců v ČR z Ukrajiny

Počet cizinců z Ukrajiny na území České republiky bylo podle statistických údajů ČSÚ ke dni 31.12.2016 evidováno 110 245 osob. Tímto počtem tvoří v současné době nejpočetněji zastoupenou skupinu cizinců na území ČR. Rovněž v případě Ukrajinců o Českou republiku jako o cílovou zemi pro jejich migraci je spjatý hluboko s historií. Jejich celkový počet na území je do jisté míry ovlivněn relativní dostupností přicestování do České republiky, a rovněž i podobnost slovanského jazyka, jehož naučení není pro tyto cizince tak náročné. Dále o jejich počtu rozhoduje i skutečnost, že na území již mají také své příbuzné a své známé, což jim umožňuje alespoň pro začátek pobytu některé výhody. Následující obrázek zachycuje přehled migrace Ukrajinců do některých evropských zemí vč. České republiky

Obrázek 4 - Přehled cílových zemí cizinců z Ukrajiny

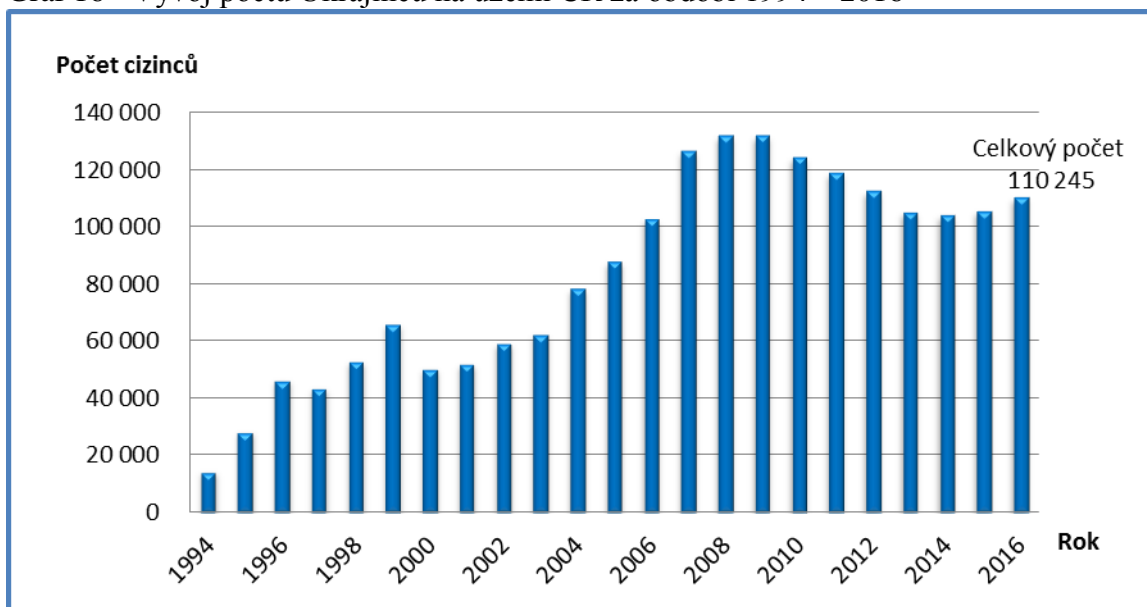

Zdroj: MPI²¹, vlastní zpracování

²¹ MPI. [online] MPI. Migration Policy Institute. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na: <http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>

Z obrázku č. 4 vyplývá, že kromě ČR mají Ukrajinci v Evropě velký zájem o migraci do Německa, Polska, Itálie a do Běloruska. Pro zjištění vývoje počtu Ukrajinců v ČR byla využita data uvedená v tabulce v příloze A. Z údajů byl sestaven následující graf č. 16.

Graf 16 - Vývoj počtu Ukrajinců na území ČR za období 1994 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

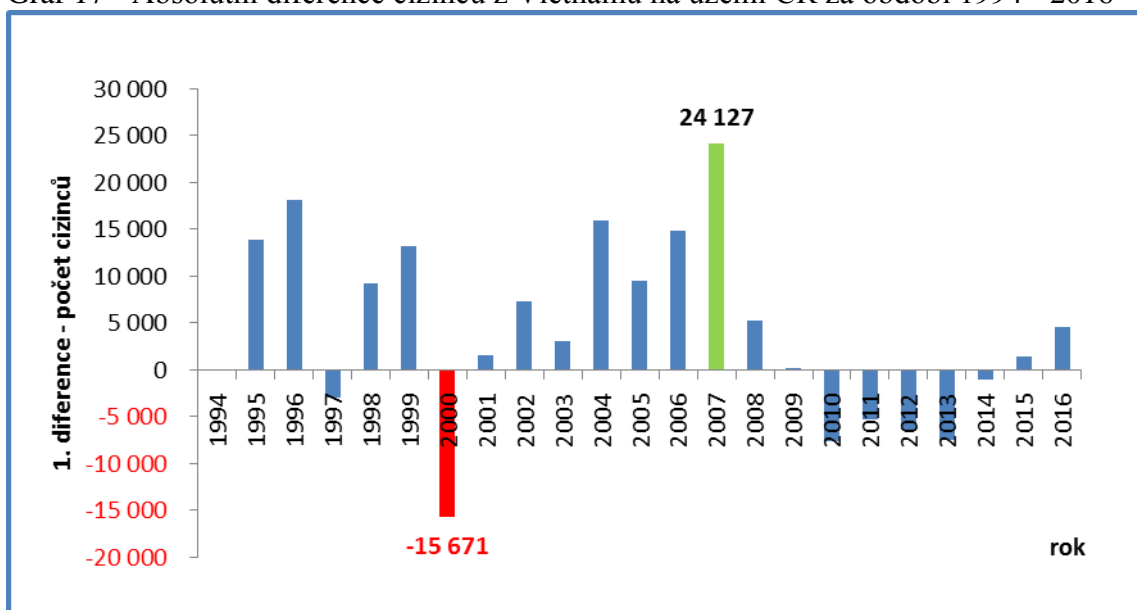
Z grafu č. 16 je možné rozeznat tři období vývoje celkového počtu Ukrajinců, a to mezi roky 1994 – 1999, dále mezi roky 2000 – 2009 a dále mezi roky 2010 – 2016. V prvním období je patrný vzrůstající trend počtu cizinců, který se zastavil v roce 1999 na celkovém počtu 65 883 osob. V následujícím roce 2000 došlo k prudkému poklesu na 50 212 osob, který souvisí se zavedením nového zákona²², který výrazně zpřísnil podmínky pobytu pro tyto cizince včetně zavedení vízové povinnosti. Od roku 2001 nastal opětovný růst počtu Ukrajinců, který se udržel až do roku 2009, kdy počet Ukrajinců dosáhl svého vrcholu v celkovém počtu 131 932 osob. Následující období mezi roky 2010 - 2016 má zpočátku klesající tendenci do roku 2014, kdy byl evidován počet Ukrajinců 104 156 osob, od roku 2015 má vývoj opět vzrůstající tendenci.

Elementární statistické charakteristiky jsou uvedeny v tabulce v příloze E. Nejvyšší hodnota absolutního přírůstku (první absolutní diference) v počtu 24 127 cizinců byla zaznamenána v roce 2007, nejnižší záporný absolutní přírůstek (úbytek) byl v roce 2000,

²² Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

kdy meziročně došlo k poklesu počtu cizinců o 15 671 osob - viz graf č. 17. Tato situace koresponduje se zavedením legislativní změny, jak již bylo popsáno výše. Největší zrychlení růstu počtu Ukrajinců bylo v roce 2007, kdy přírůstek činil 12 844 osob, naopak největší zpomalení růstu bylo v roce 2000 jako průvodní jev zavedení nového zákona o pobytu cizinců, konkrétně se jednalo o 28 870 osob.

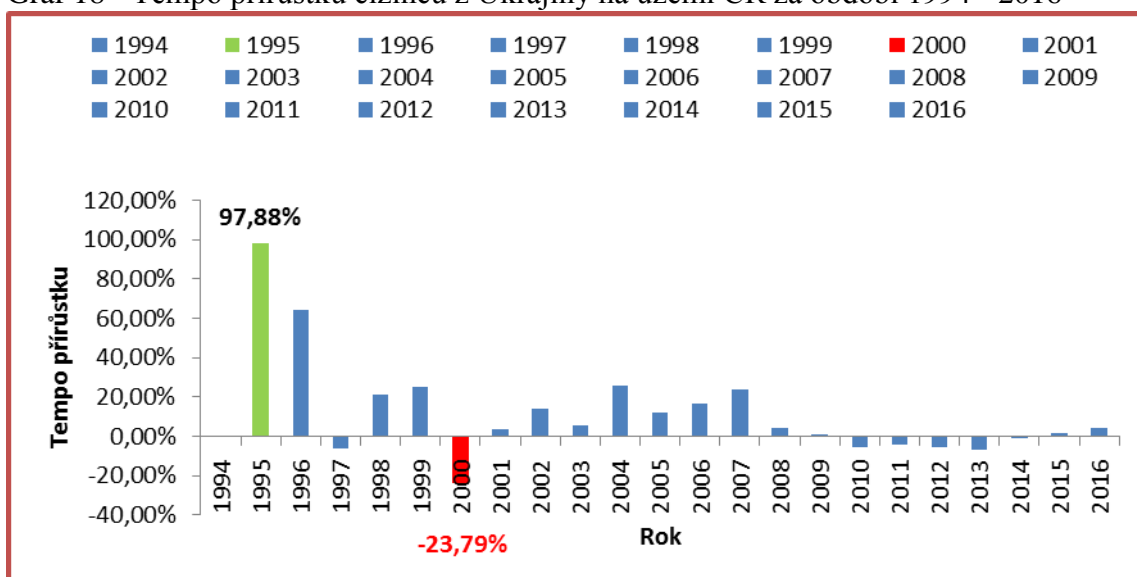
Graf 17 - Absolutní difference cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Tempo růstu Ukrajinců má snižující se tendenci - viz následující graf č. 18.

Graf 18 - Tempo přírůstku cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

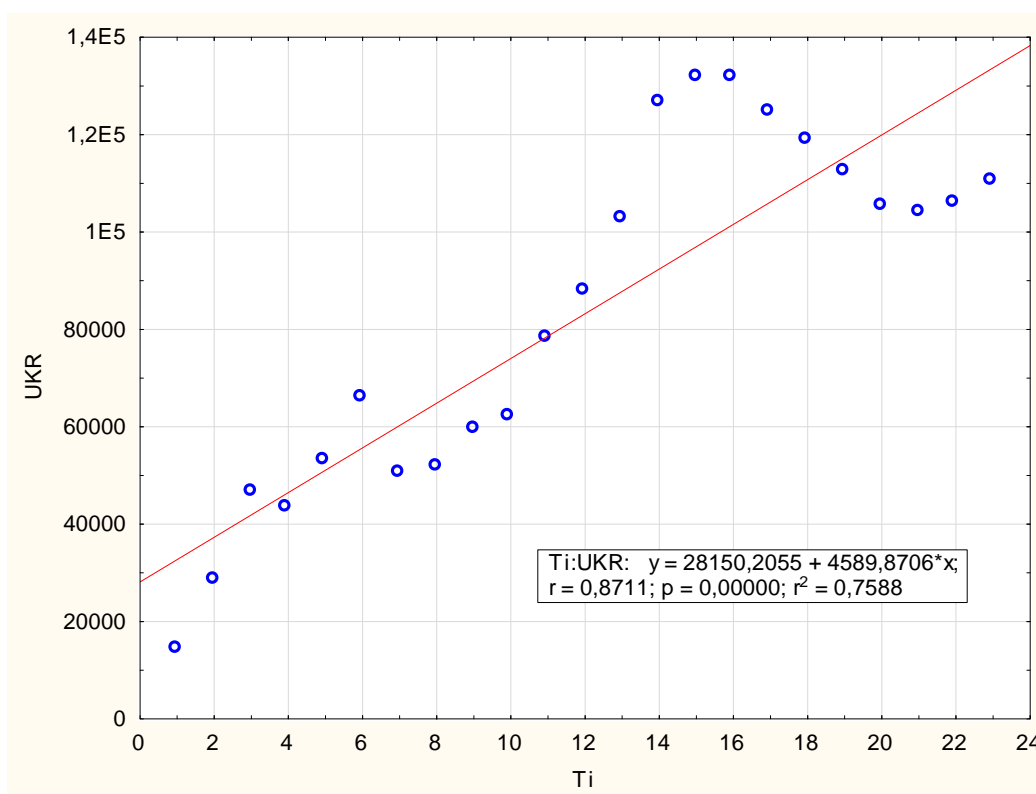
Nejvyšší tempo růstu počtu Ukrajinců ve sledovaném období lze pozorovat v roce 1995, kdy bylo dosaženo hodnoty 97,88 %. Nejvyšší propad růstu se projevil opět v roce 2000 o 23,79 %. Od roku 2009 až do roku 2015 nebyl zaznamenán významný růst/pokles počtu Ukrajinců, hodnoty tempa přírůstku se pohybovaly v rozmezí mezi -3,46 % až 2,07 %.

Vývoj počtu Ukrajinců na území ČR v rámci sledovaného období neprobíhal rovnoměrně, zejména v letech 2007 – 2009 byl zaznamenán prudký nárůst počtu, který v roce 2009 dosáhl svého vrcholu v celkovém počtu 131 932 osob, další extrémní hodnoty pak vývoj zaznamenal v roce 2014, kdy byl počet evidovaných Ukrajinců 104 156 osob, a od roku 2015 má vývoj opět vzrůstající tendenci. S ohledem na tento složitý trend byly pro zjištění vhodné trendové funkce ověřeny prostřednictvím programu STATISTICA 12 různé možnosti. Konkrétně byla ověřena vhodnost lineární trendová funkce, polynomiální, exponenciální a logaritmické. Na základě hodnot v rámci výstupů byla pro popis trendu jako nejvhodnější zvolena lineární trendová funkce (viz graf č. 19). Hodnota koeficientu korelace $r = 0,8711$ vypovídá, že zvolená funkce vývoje počtu cizinců z Ukrajiny na území ČR za sledované období dobře vystihuje. Danou funkcí je vývoj vystižen z více jak 75 % (tj. zjištěná hodnota indexu determinace – $r^2 = 0,7588$). Parametry trendové funkce je možné vyčíst jak z grafu č. 19, tak i z analytické tabulky v příloze I 1). Trendová funkce má tvar: $y' = 28\,150,2 + 4589,8t$. Všechny parametry jsou statisticky významné (viz příloha I). Z regresního koeficientu $b = 4589,8$ vyplývá, že počet Ukrajinců na území ČR se v letech 1994 - 2016 průměrně meziročně navyšoval o 4 590 osob.

Z tabulky v příloze I 2) je patrné, že předpověď na námi zvolené období 24 (rok 2017) činí 138 307 cizinců (bodový odhad). Poslední dvě hodnoty z téhož sloupce vyjadřují 95%ní interval spolehlivosti, znamená to tedy, že počet Ukrajinců v roce 2017 se bude na základě zvolené trendové funkce s 95%ní pravděpodobností pohybovat mezi 97 628 a 178 985 osobami. Obdobně byly predikovány hodnoty na rok 2018 a 2019, které jsou uvedeny v tabulce v příloze I 3) a 4).

Následující graf č. 19 je sestavený z vypočtených hodnot trendové funkce.

Graf 19 - Vývoj počtu cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016 - popis trendu

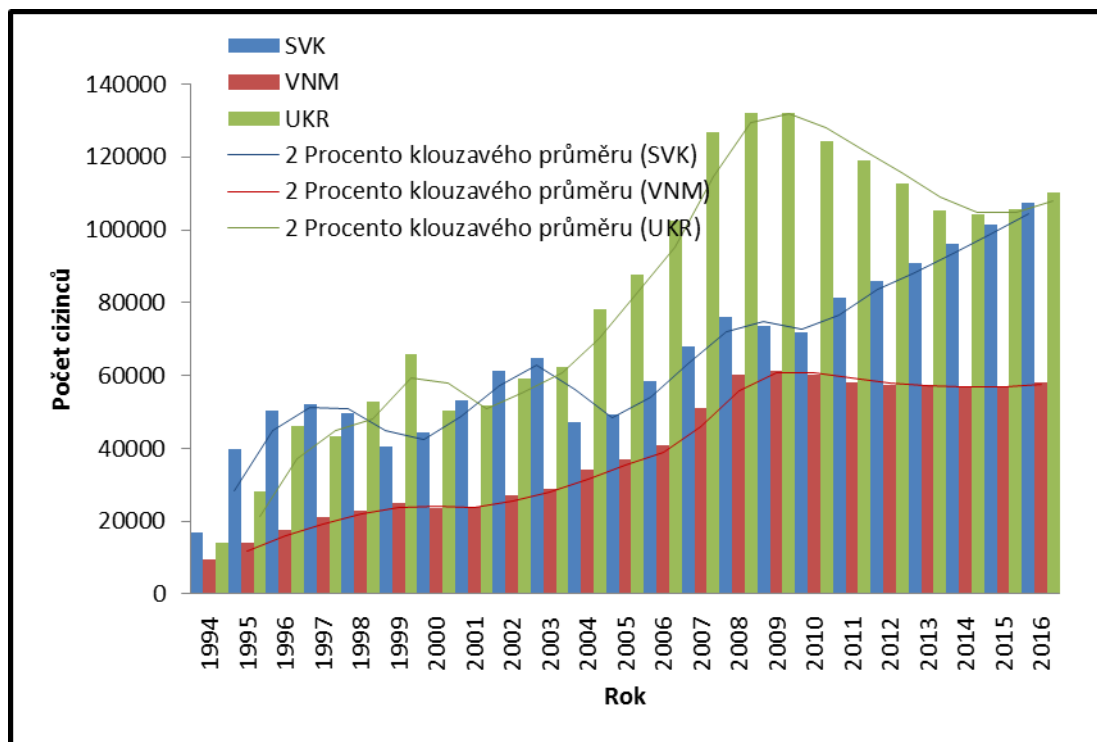

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ - výstup z programu STATISTICA 12

4.1.4 Porovnání vývoje počtu vybraných skupin cizinců

V předchozích kapitolách bylo zjištěno, že cizinci ze Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny patří v ČR k nejpočetnějším. Přestože se průběh vývoje jejich počtu lišil, do jisté míry byl podobný, neboť korespondoval především s legislativním prostředím v ČR a dále reagoval na světovou ekonomickou krizi v letech 2008 - 2009. Následující graf č. 20 porovnává vývoj těchto vybraných skupin cizinců v období mezi roky 1994 - 2016.

Graf 20 - Vývoj počtu cizinců ze Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny v období 1994 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 20 je patrné, že vývoj počtu Ukrajinců zaznamenal především mezi roky 2004 - 2009 prudký nárůst celkem o 53 658 osob, kdy konkrétně v roce 2007 byl jejich nejvyšší absolutní přírůstek v počtu 24 127 osob. Významný pokles z hlediska délky trvání je pak v grafu zaznamenán mezi roky 2010 - 2014, kdy za toto období došlo k celkovému poklesu o 27 776 osob. Konec období již zaznamenává opětovný mírný růst.

Vývoj počtu Slováků má zcela odlišný průběh, kdy v období 1995 - 2010 probíhal cyklicky s pravidelným nárůstem a následným úbytkem počtu osob. Od roku 2011 je vývoj pravidelně vzrůstající až do konce sledovaného období.

Vývoj počtu Vietnamců ve sledovaném období má proti Ukrajincům a Slovákům klidnější průběh, který se vyznačuje pravidelným pozvolným nárůstem, a to až do roku 2008, kdy se tento trend zpomalil a ve zbývajícím období do roku 2016 má charakter stagnace.

4.2 Analýza aktuálních regionálních rozdílů v počtu cizinců na základě vybraných ukazatelů v ČR

V teoretických východiscích bylo zjištěno, že imigrace do České republiky probíhá především jako ekonomicky motivovaná migrace. Druhy ekonomických aktivit cizinců jsou předurčeny legislativním rámcem ČR a z tohoto pohledu se tyto aktivity mohou jednoduše dělit na zaměstnání nebo podnikání. Výkon a samotná přítomnost cizinců v jednotlivých regionech má dále v konečném důsledku vliv na rozpočty obcí. Tyto rozpočty se odvíjejí od velikosti státního příspěvku na plnění úkolů v přenesené působnosti, který je závislý na rozsahu přenesené působnosti k výkonu státní správy, na velikosti správního obvodu, který je vyjádřen počtem obyvatel, a dále na velikosti správního centra, kde velikost tohoto centra je vyjádřena počtem trvale bydlících obyvatel obce. Dále je významnou složkou rozpočtů obcí daňový a nedaňový příjem, který je tvořen řadou položek mj. i podílem ve výši 30 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob z jejich podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, které měli k poslednímu dni příslušného zdaňovacího období v obci své bydliště. Tuto daň platí fyzické osoby, které podnikají jako drobní a střední podnikatelé. Dále do této kategorie patří také výnosy z daní, které platí členové veřejných obchodních společností a členové komanditních společností, jejichž trvalé bydliště je příslušné v dané obci.

V návaznosti na uvedené byla provedena analýza pobytu cizinců v jednotlivých krajích. Tato analýza se zaměřila na současný stav počtu cizinců, konkrétně jaký tvoří podíl na obyvatelstvu jednotlivých krajů se zaměřením na státní příslušnost nejpočetněji zastoupených cizinců. Dále byl analyzován současný stav ekonomicky aktivních cizinců s živnostenským oprávněním a jejich zastoupení podle státní příslušnosti v jednotlivých krajích.

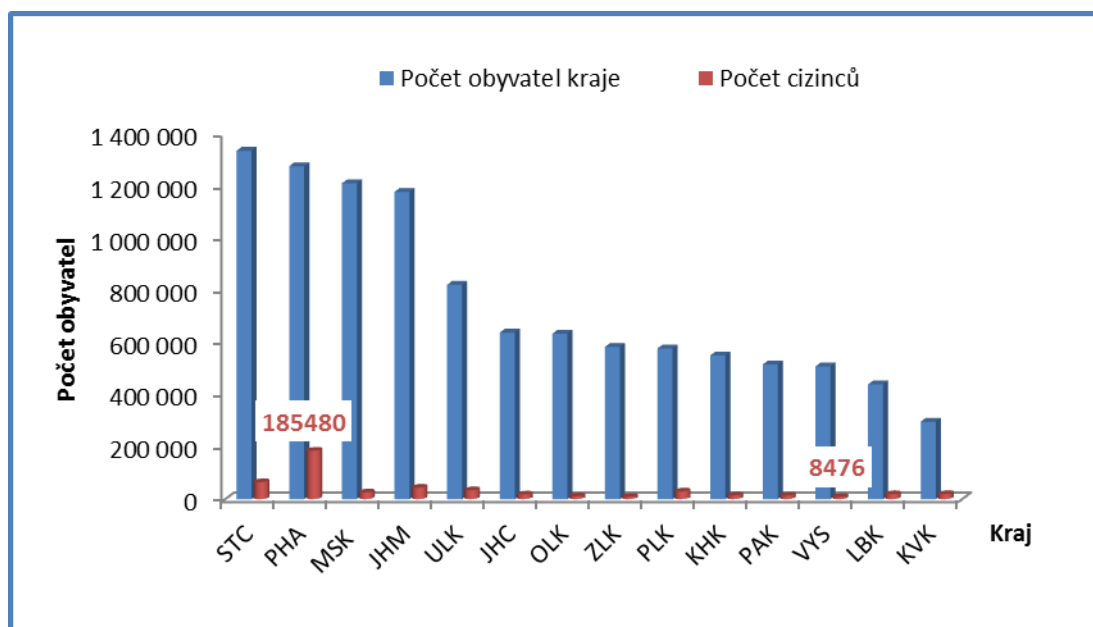
4.2.1 Podíl cizinců na obyvatelstvu jednotlivých krajů ČR

Česká republika disponuje rozlohou o velikosti 78 866 km² a k 30. 9. 2016 měla 10 572 427²³ obyvatel. Z pohledu územně správního členění je Česká republika rozdělena na 14 krajů, jejichž přehled zobrazuje tabulka v příloze J. Tabulka současně zachycuje rozlohu jednotlivých krajů, počet obyvatel a hustotu obyvatel v jednotlivých krajích. Dále

²³ Dle údaje ČSÚ, dostupné na: www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

tabulka zobrazuje počet cizinců v jednotlivých krajích včetně procentuálního podílu na obyvatelstvu jednotlivých krajů. Z těchto údajů byl sestaven graf č. 21.

Graf 21 - Celkový počet obyvatel a počet cizinců v krajích ČR v roce 2016

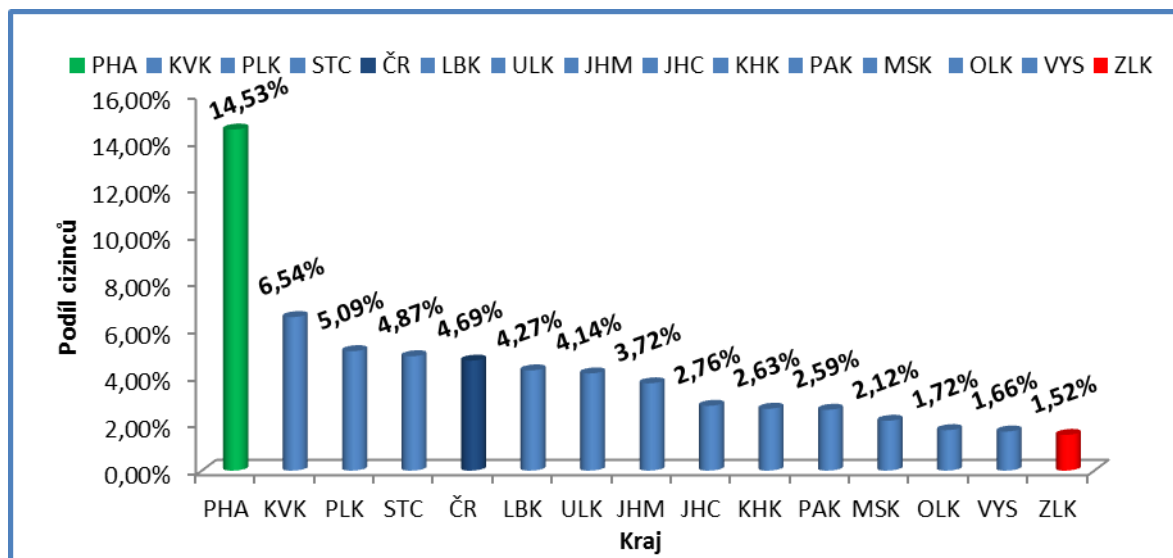
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 21 je zřejmé, že nejvíce cizinců žije v Praze, a to s počtem 185 480 osob, jejichž procentuální podíl na obyvatelstvu Prahy je 14,53%. Z hlediska počtu cizinců v kraji je druhým nejoblíbenějším kraj Středočeský s počtem 65 064 osob, dále kraj Jihomoravský s počtem 43 787 osob. Nejmenší počet cizinců žije ve Zlínském kraji a v Kraji Vysočina s počtem 8 476 cizinců.

Z pohledu podílu počtu cizinců na obyvatelích kraje následuje po Praze kraj Karlovarský s podílem 6,54 % (počet cizinců 19 419), Plzeňský s podílem 5,09 % (počet cizinců 29 415). Středočeský kraj, Liberecký a Ústecký kraj registrují podíl cizinců na obyvatelstvu ve výši 4,87 % - 4,14 %. Nejméně cizinců z hlediska jejich podílu na obyvatelstvu je v krajích Olomouckém s podílem 1,72 %, Vysočina s podílem 1,66 %, a nejnižší podíl cizinců na obyvatelstvu registrují ve Zlínském kraji, kde tento podíl činí 1,52 %.

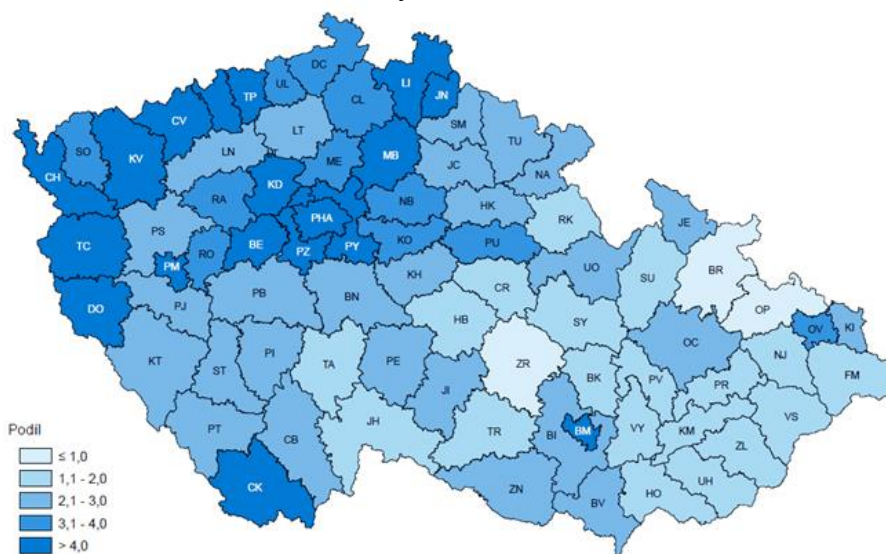
Podíl cizinců v rámci území ČR zachycuje následující graf č. 22 a dále i obrázek č. 5.

Graf 22 - Podíl cizinců na obyvatelstvu v krajích ČR v roce 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Obrázek 5 - Podíl cizinců na obyvatelstvu ČR v roce 2015

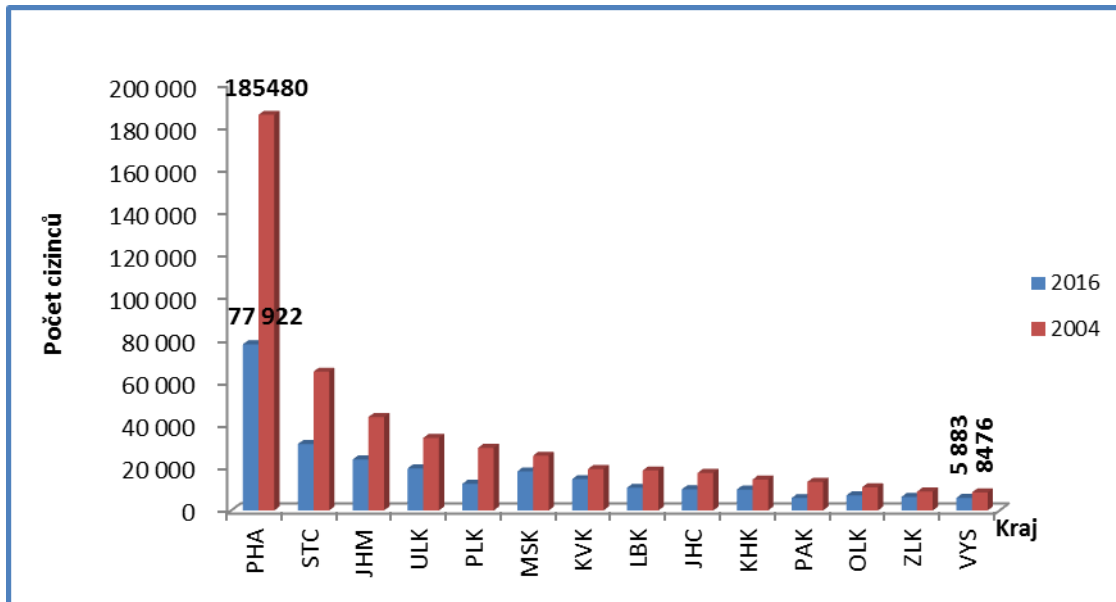
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Rozmístění obyvatel na území ČR je nerovnoměrné. Z ekonomického hlediska se obyvatelstvo nejvíce soustředí tam, kde jsou pracovní příležitosti, tzn. ve velkých městech (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, atd.) či v průmyslových oblastech (severní Čechy). Tuto

situaci je možné pozorovat i z obrázku č. 2, kde je největší podíl na obyvatelstvu možné vidět na západě resp. severozápadě Čech při hranici s Německem, dále je rozsáhlá oblast s vysokým podílem cizinců na obyvatelstvu v Praze a Středočeském kraji, a dále jsou to oblasti na severu Čech rovněž při hranici s Německem. Menší lokalitu je možné vidět na jihu Čech při hranici s Rakouskem, dále okolo Brna a dále okolo Ostravy. Uvedené rozmístění cizinců svědčí o možnosti přeshraničních aktivit, kdy cizinci jsou evidováni na území ČR jako daňoví rezidenti²⁴, své ekonomické aktivity však zpravidla realizují za hranicemi ČR.

S ohledem na celkový nárůst počtu cizinců na území ČR se rovněž vyvíjel i jejich počet v jednotlivých krajích. Tuto změnu počtu cizinců v jednotlivých krajích ČR v porovnání s rokem 2004 zachycuje následující graf č. 23. Zpracování grafu vychází z údajů ČSÚ, které jsou uvedeny v tabulce v příloze K. Rok 2004 byl zvolen pro porovnání vývoje celkového počtu cizinců v krajích ČR jako základní z důvodu nedostupnosti starších dat evidovaných ČSÚ - data z uvedeného roku jsou v dané oblasti statistických údajů nejstaršími evidovanými v rámci ČSÚ.

Graf 23 - Celkový počet cizinců v krajích ČR v roce 2004 a 2016

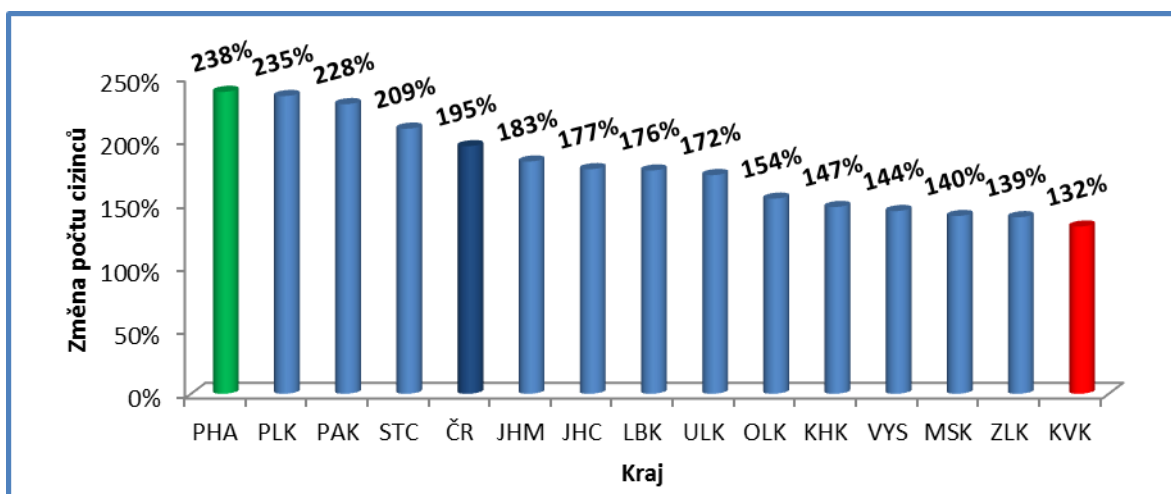
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

²⁴ Daňový rezident České republiky (fyzická i právnická osoba) má neomezenou daňovou povinnost, tzn. že má povinnost zdaňovat příjmy se zdrojem na území České republiky a dále příjmy se zdrojem v zahraničí. Dostupné na: [http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d1929v2690-zdanovani-prijmu-rezidenta-ceske-republiky-ze-zdroju-v-zah/?search_query=\\$issue=1132](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d1929v2690-zdanovani-prijmu-rezidenta-ceske-republiky-ze-zdroju-v-zah/?search_query=$issue=1132)

Z grafu č. 23 je patrné, že ve všech krajích ČR došlo od roku 2004 do roku 2016 k nárůstu počtu cizinců. V obou sledovaných rocích byl nejvyšší počet cizinců evidovaný v hlavním městě Praze, kdy se za sledovanou dobu od roku 2004 z celkového počtu 77 922 osob jejich počet do roku 2016 navýšil na celkových 185 480 cizinců. Další velký nárůst je zaznamenán ve Středočeském kraji, kde z původních 31 127 cizinců došlo k nárůstu na 65 064 cizinců. Nejnižší nárůst byl v Kraji Vysočina, kde z původních 5 883 cizinců jejich počet narostl na 8 476 cizinců.

Z hlediska procentuálního porovnání byl nejvyšší nárůst zaznamenán v Praze, kde se původní počet cizinců v roce 2004 zvýšil v roce 2016 o 238 %. Podobně vysoká hodnota navýšení počtu cizinců je v Plzeňském kraji, kde se původní počet zvýšil o 235 %. Další významné navýšení počtu cizinců bylo zaznamenáno v Pardubickém a Středočeském kraji o 228 resp. 209 %. Všechny vedené kraje měly procentuální nárůst vyšší, než byl zaznamenán v průměru v celé České republice, kde tato hodnota navýšení počtu cizinců byla 195 %. Nejnižší navýšení 132 % bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji. Jednotlivé procentuální hodnoty vystihuje graf č. 24.

Graf 24 - Změna počtu cizinců v krajích ČR mezi roky 2004 a 2016 (v %)

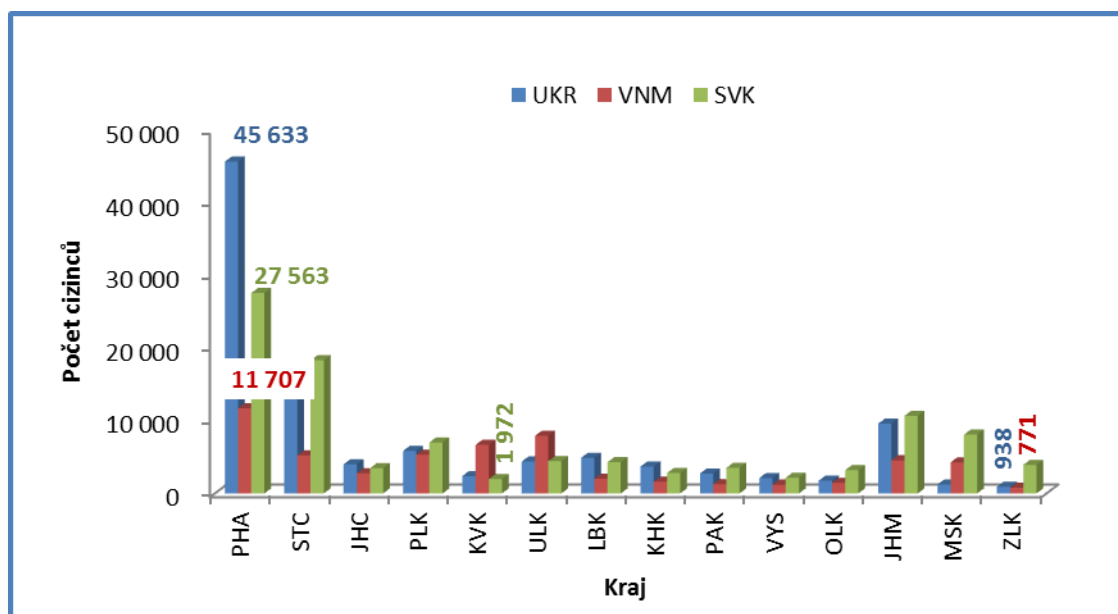
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

4.2.2 Porovnání vybraných skupin cizinců podle státní příslušnosti v jednotlivých krajích ČR

Rozmístění cizinců na území ČR je nerovnoměrné obdobně jako samotné obyvatelstvo ČR. Tato nerovnoměrnost je spojena zejména s jejich pracovními aktivitami, jejich územní rozložení je dále významně ovlivněno i důvody sociálními, tzn. historickým vývojem utváření komunity jednotlivých skupin cizinců, založení rodiny a nákupem nemovitosti k bydlení apod.

Analýza byla provedena u vybraných skupin cizinců, kterými jsou Slováci, Vietnamci a Ukrajinci. Jednotlivé početní zastoupení uvedených skupin cizinců v krajích ČR bylo zaneseno do tabulky v příloze L. Jejich rozmístění v jednotlivých krajích ČR znázorňuje graf č. 25.

Graf 25 - Počet cizinců UKR, SVK a VNM v jednotlivých krajích ČR v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 25 vyplývá, že nejvyšší počet všech cizinců žije v Praze a Středočeském kraji. Dále je z grafu patrné, že Vietnamci jsou kromě Prahy a Středočeského kraje soustředěni spíše na západě ČR, tzn. v Plzeňském, Karlovarském a Ústeckém kraji, naopak Slováci jsou kromě dvou nejpočetněji zastoupených krajů dále soustředěni spíše na východě ČR,

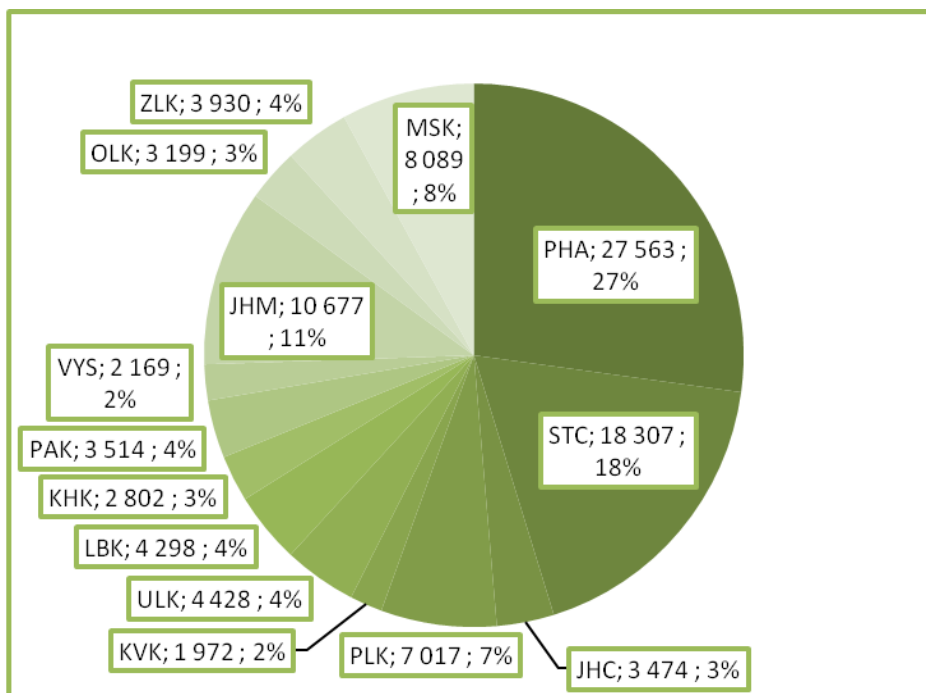
tzn. v Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském kraji. V případě Ukrajinců je jejich zastoupení kromě Prahy a Středočeského kraje dále ještě v Jihomoravském a Plzeňském kraji.

Z tabulky v příloze L bylo při pohledu na konkrétní kraje dále zjištěno, že v případě Ukrajinců jich v Praze žije 45 633 osob, Slováků je v Praze 27 563 osob a Vietnamců žije v Praze 11 707 osob. Další velmi početně zastoupený je Středočeský kraj, kde žije 16 185 Ukrajinců, Slováků je zde 18 307 a Vietnamců zde žije 5 236 osob. Nejméně Ukrajinců žije ve Zlínském kraji, a to v počtu 938 osob, stejně jako Vietnamců, kteří jsou zde zastoupení v počtu 771 osob. Slováků žije nejméně v Karlovarském kraji v počtu 1 972 osob.

Následující grafy zachycují početní a procentuální rozložení cizinců podle jejich státní příslušnosti do jednotlivých krajů ČR. Při sestavení této tabulky byla použita dostupná data z Českého statistického úřadu, tzn. údaje platné ke dni 31. 12. 2015.

V případě cizinců ze Slovenska byl sestaven z dat jejich počtu v jednotlivých krajích ČR v tabulce v příloze L následující graf č. 26.

Graf 26 - Rozložení cizinců SVK do jednotlivých krajů ČR v roce 2015

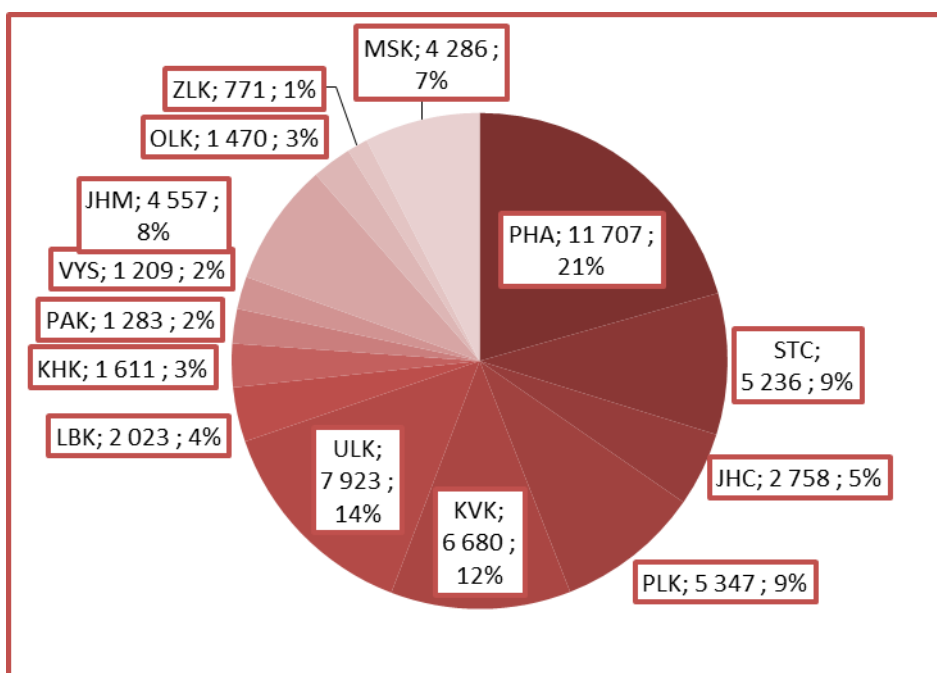

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 26 je patrné, že z celkového počtu Slováků jich žije nejvíce v Praze, kdy jejich počet 27 563 osob zde tvoří 27 % z jejich celkového počtu na území ČR. Druhým nejvíce oblíbeným krajem Slováků je Středočeský kraj, kde jich je 18 307 osob, což představuje 18 % jejich celkového počtu. Dále je ze strany Slováků zájem o kraj Jihomoravský, kde jsou zastoupeni 11 % v počtu 10 677 osob, a významný počet jich je dále v kraji Moravskoslezském, kde jich je 8 %, což obnáší 8 089 osob z celkového počtu. Nejmenší zájem mají Slováci podle procentuálního zastoupení o Kraj Vysočina s počtem osob 2 169 a kraj Karlovarský s počtem osob 1 972, což představuje 2 % z jejich celkového počtu.

Z dat počtu cizinců z Vietnamu v jednotlivých krajích ČR v tabulce v příloze L byl sestaven následující graf č. 27.

Graf 27 - Rozložení cizinců VNM do jednotlivých krajů ČR v roce 2015

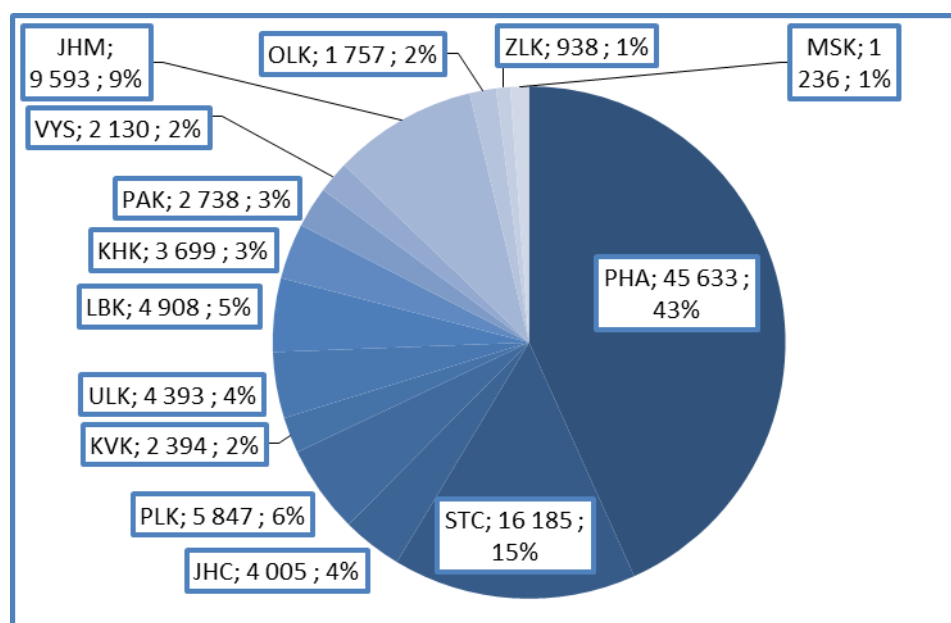
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu 27 je patrné, že z celkového počtu Vietnamců jich žije nejvíce v Praze, kdy jejich počet 11 707 osob zde tvoří 21 % z jejich celkového počtu na území ČR. Dalšími nejvíce oblíbenými kraji Vietnamců je Ústecký kraj, kde jich je 18% v počtu 7 923, a Karlovarský kraj, kde jich je 12 % v počtu 6 680 osob. Dále je to kraj Plzeňský, kde je Vietnamců 9 % v počtu 5 347 osob, a podobně ve Středočeském kraji, kde jich je rovněž 5 % s počtem

5 236 osob. Malý zájem projevují Vietnamci podle procentuálního zastoupení o kraj Pardubický s počtem osob 1 283 a Kraj Vysočina s počtem osob 1 209, což představuje 2 % z celkového počtu Vietnamců, kde jsou zastoupeni shodně v počtu 2 %. Nejmenší zájem mají Vietnamci podle procentuálního zastoupení o kraj Zlínský, kde jich je s počtem 771 osob 1 %.

V případě cizinců z Ukrajiny byl sestaven z dat jejich počtu v jednotlivých krajích ČR v tabulce v příloze L následující graf č. 28.

Graf 28 - Rozložení cizinců UKR do jednotlivých krajů ČR v roce 2015

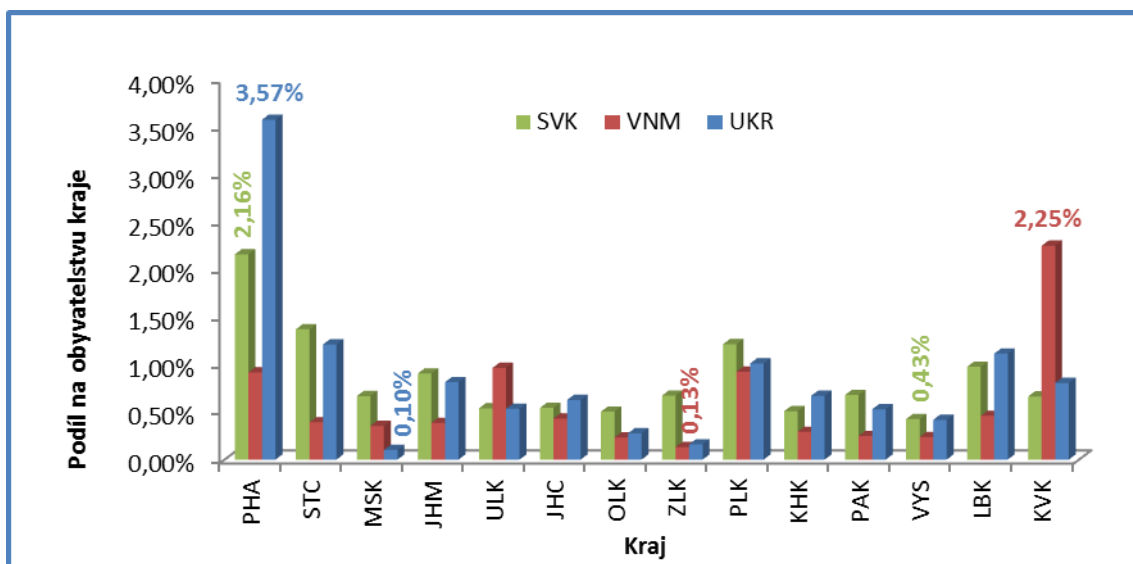

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu 28 je patrné, že z celkového počtu Ukrajinců jich žije nejvíce v Praze, kdy jejich počet 45 663 osob zde tvoří 43 % z jejich celkového počtu na území ČR. Druhým nejvíce oblíbeným krajem Ukrajinců je Středočeský kraj, kde jich je 16 185 osob, což představuje 15 % jejich celkového počtu. Dále je ze strany Ukrajinců zájem o kraj Jihomoravský, kde jsou zastoupeni 9 %, což představuje 9 593 osob. O další kraje ČR nejeví Ukrajinci výrazně zvýšený zájem. Nejmenší zájem pak mají Ukrajinci podle procentuálního zastoupení o Kraj Zlínský s počtem osob 938 a kraj Moravskoslezský s počtem osob 236, což představuje 1 % z jejich celkového počtu.

Dále byla provedena analýza procentuálních podílů u těchto vybraných skupin cizinců, tzn. Slováků, Vietnamců a Ukrajinců, na obyvatelstvu jednotlivých krajů ČR. Zjištěné hodnoty, ze kterých byl zpracován následující graf č. 29, zachycuje tabulka v příloze L.

Graf 29 - Podíl cizinců UKR, VNM a SVK na obyvatelstvu krajů ČR v roce 2015

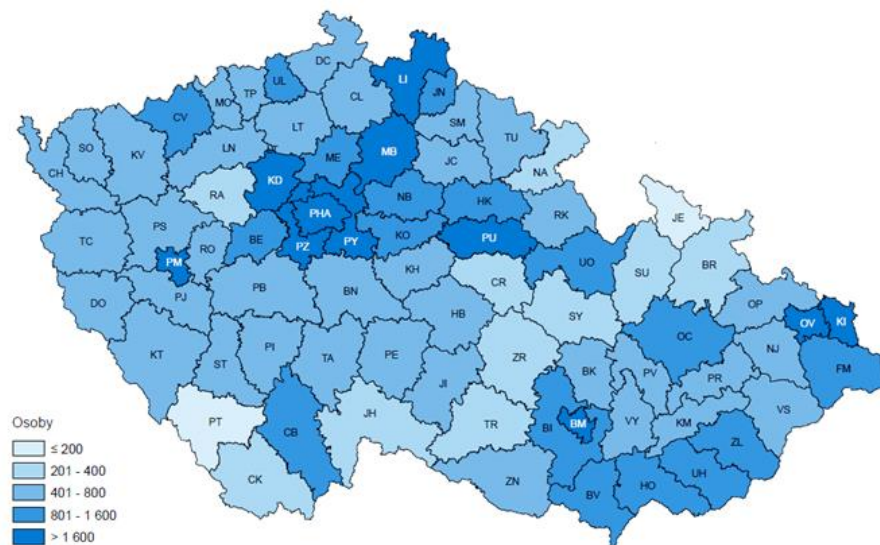

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 29 je patrné, že absolutně nejvyšší podíl na obyvatelstvu představují Ukrajinci v Praze, kde jejich podíl na obyvatelstvu činí 3,57 %. Nejmenší podíl Ukrajinců na obyvatelstvu je ve výši 0,10% v kraji Moravskoslezském. Podíl Slováků na obyvatelstvu je nejvyšší rovněž v Praze s hodnotou 2,16%, nejmenší podíl jich je v Kraji Vysočina s hodnotou 0,43 %. Největší podíl Vietnamců na obyvatelstvu je v kraji Karlovarském s hodnotou 2,25 %, nejmenší podíl tvoří v kraji Zlínském s hodnotou 0,13 %.

Následující obrázky - mapy ČR doplňují graf č. 29. Názorně zachycují podíl cizinců ze Slovenska, Vietnamu a z Ukrajiny, na obyvatelstvu ČR.

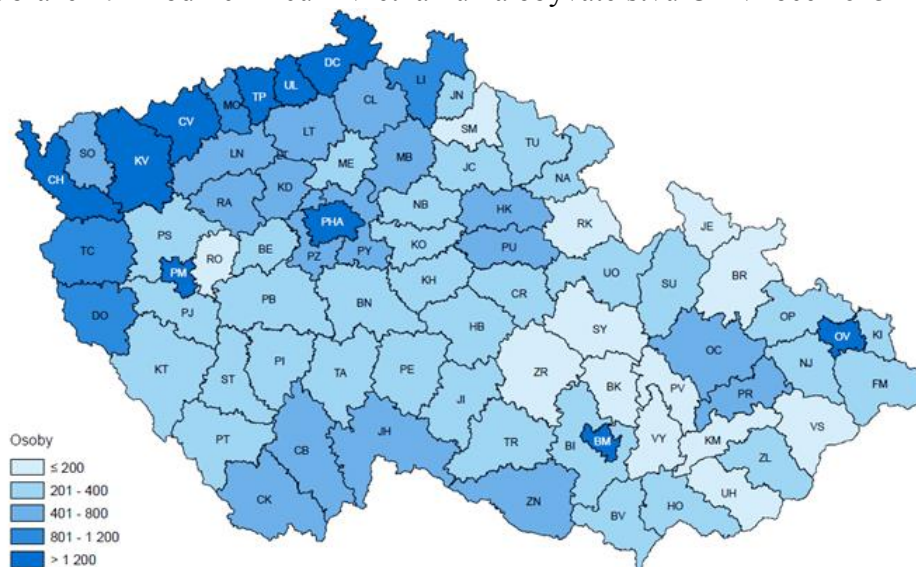
Obrázek 6 - Podíl cizinců ze Slovenska na obyvatelstvu ČR v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z obrázku č. 6 lze vysledovat, že převážné množství Slováků žije v Praze a Středočeském kraji, jejich výskyt je soustředěný dále do Brna a jihovýchodní části Moravy.

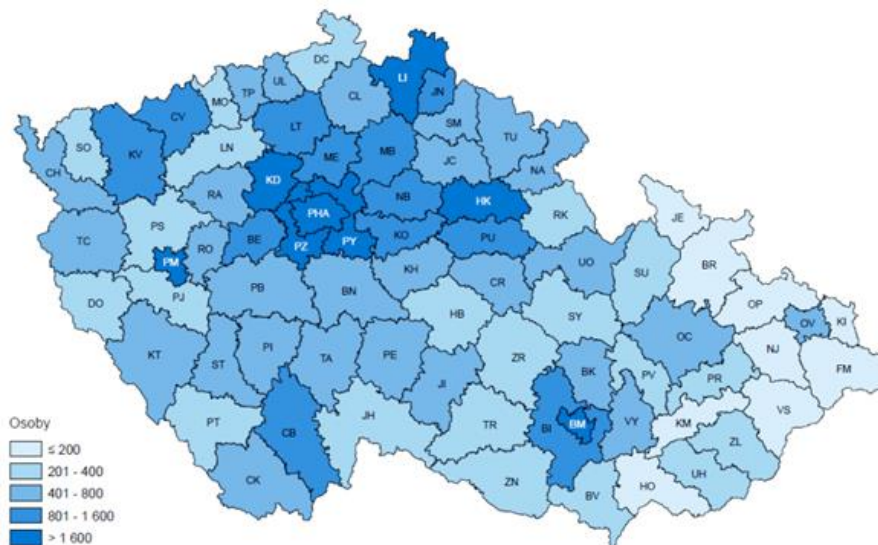
Obrázek 7 - Podíl cizinců z Vietnamu na obyvatelstvu ČR v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z obrázku č. 7 lze vysledovat, že Vietnamci žijí převážně na západě Čech, dále v Praze, Plzni, v Brně a v Ostravě.

Obrázek 8 - Podíl cizinců z Ukrajiny na obyvatelstvu ČR v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z obrázku č. 8 lze vysledovat, že převážné množství Ukrajinců žije v Praze a Středočeském kraji, jejich výskyt je soustředěný i na Moravu, zejména do Brna a jeho okolí.

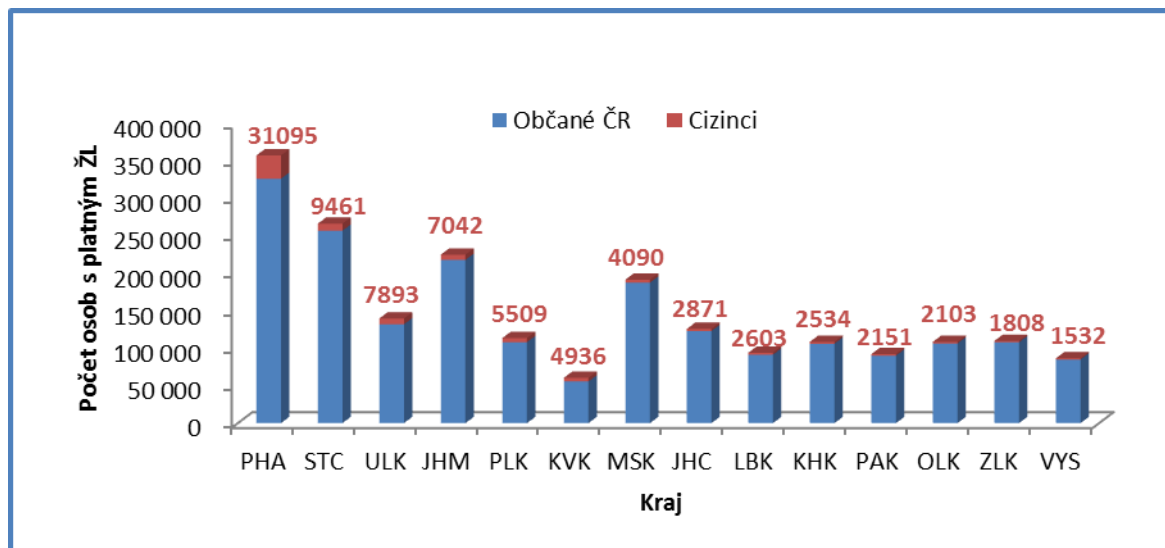
4.2.3 Počet ekonomicky aktivních cizinců s živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR

Oblast živnostenského podnikání představuje jednu z hlavních aktivit cizinců na území ČR již od vzniku České republiky v roce 1993. Současně se jedná o jeden z účelů pobytu²⁵, o který mohou cizinci pro své působení na území ČR žádat. Cizinci mohou na území ČR v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), podnikat stejně jako občané ČR, pokud splní náležitosti dané tímto zákonem a souvisejícími předpisy.

Procentuální podíly cizinců s platným živnostenským oprávněním na obyvatelstvu v jednotlivých krajích ČR zachycuje následující graf č. 30 - údaje vycházejí z tabulky v příloze M.

²⁵ O účel "Podnikání-OSVČ" je možné žádat prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR v rámci žádosti o udělení dlouhodobého víza, při dalším pobytu na území je pak následující žádost za stejným účelem o dlouhodobý pobyt.

Graf 30 - Počet občanů ČR a cizinců s platným živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR v roce 2016

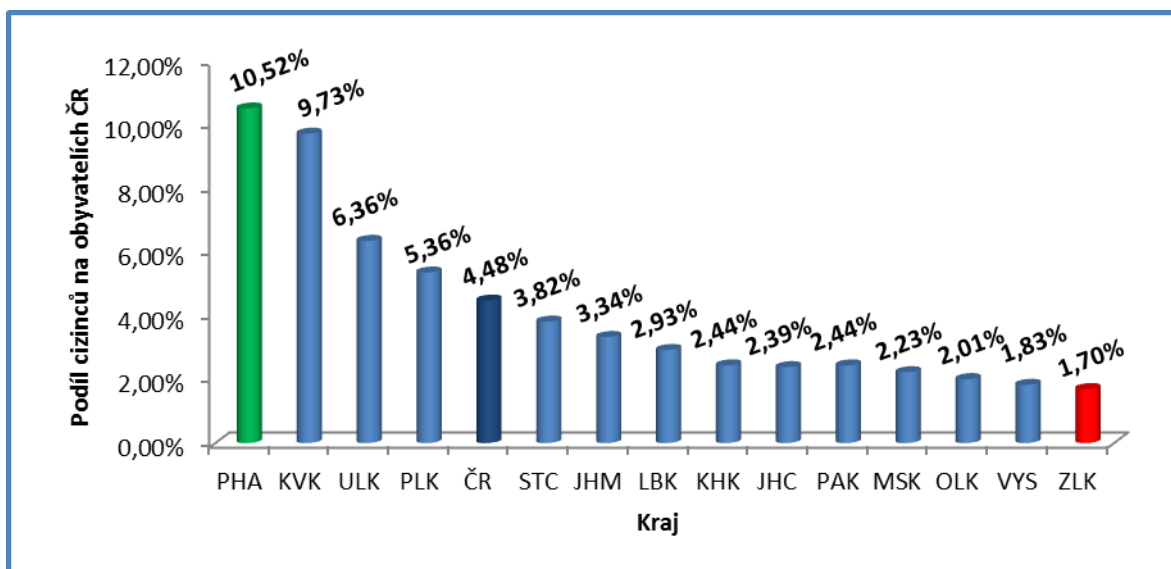

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z grafu č. 30 je patrné, že nejvyšší počet osob, které mají platné živnostenské oprávnění, je v Praze. Jedná se jednak o občany ČR, ale i o cizince, kterých je zde s platným živnostenským listem 31 095 osob. Nejmenší počet osob se živnostenským oprávněním je v kraji Karlovarském, kde ale počet cizinců vlastních živnostenských list je 4 936, což však nepředstavuje nejnižší počet. Ten je zaznamenán v Kraji Vysočina, kde je počet cizinců se živnostenským oprávněním jen 1 532.

Při zkoumání podílu cizinců s platným živnostenským oprávněním na obyvatelstvu jednotlivých krajů bylo zjištěno, že nejvyšší podíl je v Praze, kde činí 10,52 %, následuje Karlovarský kraj, kde je tento podíl 9,73 %. Svým podílem ve výši 6,36 % je dále významný i Ústecký kraj, a nad celorepublikovým podílem, který činí 4,48 %, je i kraj Plzeňský, kde je tento podíl 5,36 %. Nejnižší podíl cizinců se živnostenským listem na obyvatelstvu ČR je ve Zlínském kraji, kde činí 1,70 %. Situaci znázorňuje graf č. 31, údaje vychází z tabulky v příloze M.

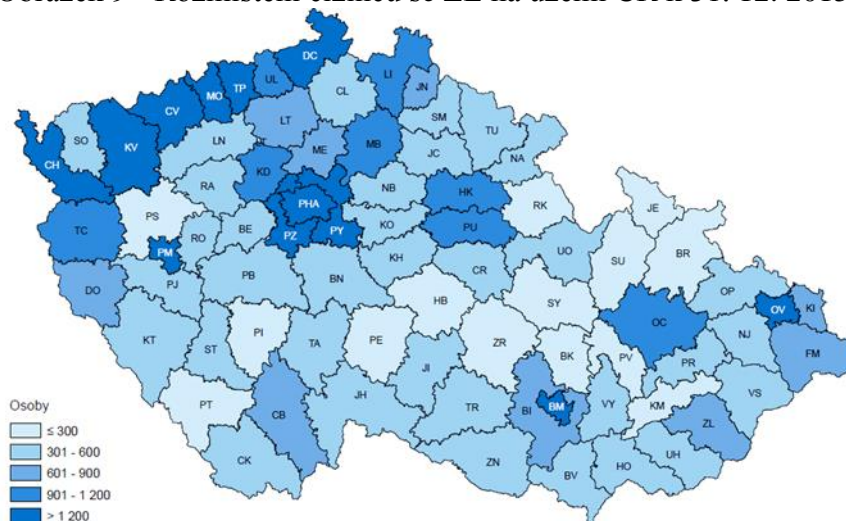
Graf 31 - Podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním na obyvatelstvu jednotlivých krajů ČR k 31. 12. 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Na graf č. 31 navazuje obrázek č. 9, který zachycuje rozmístění cizinců s platným živnostenským oprávněním na území ČR k 31. 12. 2015. Z uvedeného obrázku lze vysledovat, že nejvyšší počet cizinců s živnostenským oprávněním se vyskytuje v Praze a Středočeském kraji, dále na západě a severozápadě Čech, a dále v Plzni, v Brně a v Ostravě.

Obrázek 9 - Rozmístění cizinců se ŽL na území ČR k 31. 12. 2015

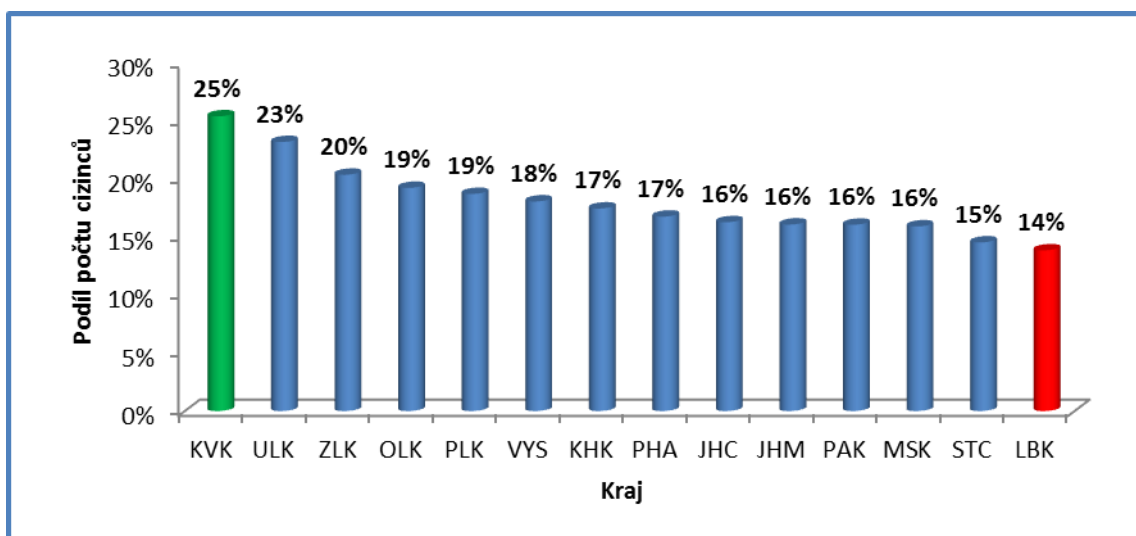

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Z obrázku č. 9 lze dále vysledovat, že nejnižší počet cizinců s živnostenským oprávněním je v pásmu od Jihočeského kraje přes Vysočinu a Pardubický kraj až po Olomoucký kraj k hranici s Polskem.

Další analýza se týká zkoumání celkového podílu cizinců vlastnicích platné živnostenské oprávnění na celkovém počtu cizinců žijících v jednotlivých krajích ČR. Při tomto zkoumání byla použita data uvedená v tabulce v příloze N - data byla zjištěna na portálu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Analýzou bylo zjištěno, že nejvyšší podíl připadá Karlovarskému kraji, kde je tento podíl podnikatelů se živnostenským listem na zdejších cizincích 25 %. Významný svým počtem je i Ústecký kraj, kde tento podíl tvoří 23 %, a dále i Zlínský kraj, kde tento podíl činí 20 %. Nejnižší podíl podnikatelů na cizincích v kraji je s podílem 14 % Liberecký kraj. V ostatních krajích se tento podíl pohybuje mezi 19 – 15 %. Situaci zachycuje graf č. 32.

Graf 32 - Podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním na počtu cizinců žijících v jednotlivých krajích ČR - stav k 31. 12. 2016

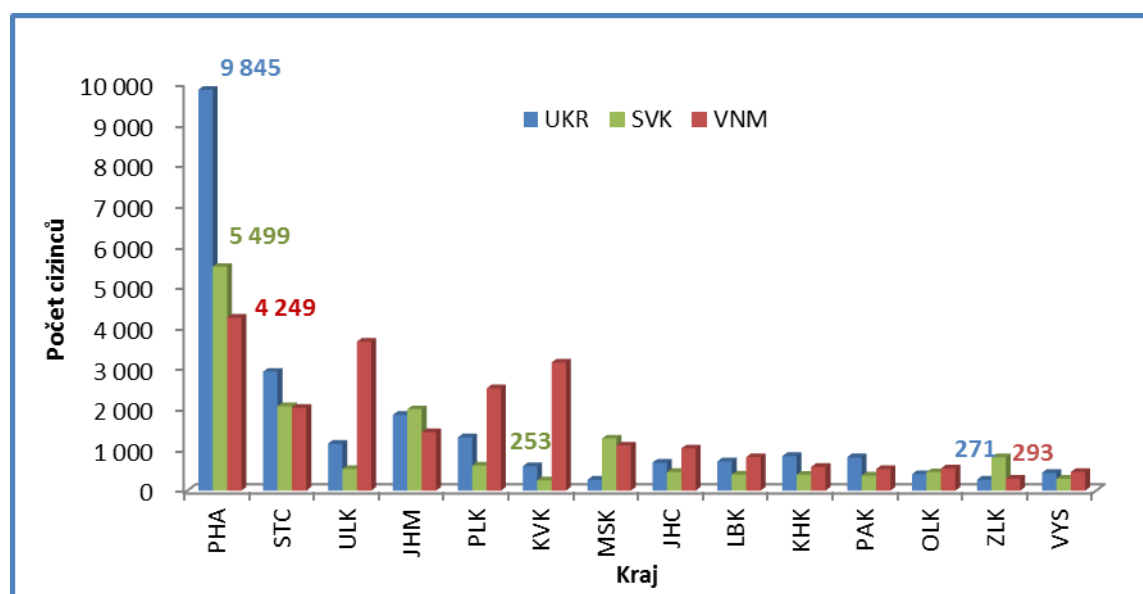

Zdroj: vlastní zpracování, MPO

Dále byla provedena analýza vybraných skupin cizinců vlastnicích platné živnostenské oprávnění ke dni 31. 12. 2016, konkrétně cizinců z Ukrajiny, Vietnamu a ze Slovenska. Konkrétní údaje o počtech podnikatelů/cizinců z těchto skupin v jednotlivých krajích zachycuje tabulka v příloze O. Z tabulky vyplývá, že počet podnikatelů je v případě

cizinců z Ukrajiny a z Vietnamu téměř shodný, jedná se o 22 150 resp. 22 450 osob. V případě Slováků je počet podnikatelů vlastnicích platné živnostenské oprávnění 15 442 osob. Konkrétní rozmístění zachycuje následující graf č. 33. Z uvedeného grafu vyplývá, že nejvyšší počet cizinců podnikatelů všech tří skupin žije v Praze. Dále je z grafu patrné, že Vietnamci jsou dále soustředěni téměř rovnoměrně v Plzeňském, Karlovarském, Ústeckém kraji a Středočeském kraji. Naopak Slováci-podnikatelé jsou kromě dvou nejpočetněji zastoupených krajů, tzn. Prahy a Středočeského kraje, dále soustředěni spíše na východě ČR, tzn. v Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském kraji. V případě Ukrajinců je jejich zastoupení kromě Prahy a Středočeského kraje dále ještě v Jihomoravském a Plzeňském kraji.

Graf 33 - Počet cizinců se ŽL v jednotlivých krajích ČR v roce 2016

Zdroj: vlastní zpracování, MPO²⁶

Z tabulky v příloze č. 15 bylo při pohledu na konkrétní kraje dále zjištěno, že v případě Ukrajinců jich podniká v Praze 9 845 osob, Slováků podniká v Praze 5 499 osob a Vietnamců podniká v Praze 4 249 osob. Nejméně na živnostenský list podniká v případě Ukrajinců ve Zlínském kraji, a to v počtu 271 osob, stejně jako Vietnamců, kterých zde podniká 293 osob. Slováků podniká nejméně v Karlovarském kraji v počtu 253 osob.

²⁶Ministerstvo průmyslu a obchodu, údaje platné k 30. 6. 2016.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

V návaznosti na teoretická východiska lze po provedené analýze provést shrnutí vývoje počtu cizinců na území České republiky a jejich současné působení v krajích ČR. Analýzou bylo prokázáno, že počet cizinců v České republice má z dlouhodobého hlediska v rámci sledovaného období tzn. před rokem 1989 - 2016 vzrůstající tendenci. V této souvislosti je třeba uvést, že před rokem 1989 imigrace cizinců do tehdejšího Československa sice probíhala, jednalo se však zpravidla o dočasnou pracovní migraci v rámci internacionální pomoci pod záštitou RVHP. Od roku 1993, kdy došlo k rozdělení Československa, a vznikla samostatná Česká republika, lze vývoj počtu cizinců označit za konstantně vzrůstající. Výjimku představuje rok 2000, který se v rámci zavedení nového zákona projevil zápornou migrací. V tomto roce došlo k výraznému meziročnímu snížení počtu cizinců o téměř 28 tisíc osob, který se však relativně rychle opět navýšil. Nejvyšší meziroční přírůstek byl v roce 2007, kdy v tomto roce došlo k navýšení počtu cizinců téměř o 71 tisíc osob. Během následujícího období 2007 - 2009, které je poznamenáno celosvětovou ekonomickou krizí, bylo zaznamenáno zpomalení až zastavení růstu, resp. přechodnému snížení počtu. Růstová tendence ve vývoji počtu cizinců je opět v běhu od roku 2011, kdy zejména ke konci sledovaného období byl zaznamenán výrazný přírůstek počtu cizinců o téměř 32 tisíc osob.

Analýzou vývoje počtu cizinců vybraných skupin byly zkoumány vývojové tendence počtu cizinců ze Slovenska, z Vietnamu a z Ukrajiny. Z jednotlivých výsledků lze zkonstatovat, že průběh jejich vývoje počtu na území probíhal odlišně. Konkrétně vývoj počtu Ukrajinců zaznamenal především mezi roky 2004 - 2009 prudký nárůst v počtu osob, následně došlo mezi roky 2010 - 2014 k významnému poklesu, po kterém následoval až do roku 2016 opětovný růst. Vývoj počtu Slováků probíhal cyklicky s pravidelným nárůstem a následným úbytkem počtu osob, který od roku 2011 již má pravidelně vzrůstající tendenci. Vývoj počtu Vietnamců se ve sledovaném období až do roku 2008 vyznačuje pravidelným pozvolným nárůstem, ve zbývajícím období do roku 2016 má charakter pouze mírného růstu. Jako společný rys všech provedených analýz časových řad vývoje počtu cizinců byla zjištěna závislost na legislativním prostředí a charakteru ekonomicko-hospodářského prostředí ČR.

Z teoretických východisek vyplynulo, že pro rok 2017 bylo vládou schváleno navýšení počtu žádostí cizinců z Ukrajiny v rámci "Režimu Ukrajina", je tedy vysoce

pravděpodobné, že v roce 2017 dojde k výraznému zvýšení počtu těchto cizinců, neboť již současné době probíhá zrychlený proces podávání a vyřizování žádostí na zastupitelském úřadě ve Lvově o zaměstnanecké karty v rámci tohoto režimu. Vládou České republiky bylo schváleno, že počet žádostí v roce 2017 v tomto projektu může být až 9 600. Tato situace vyplývá z enormního zájmu firem na obsazování volných pozic s tím, že na pracovním trhu České republiky není dostatek vhodných pracovních sil. V praxi to tedy znamená, že vývoj počtu cizinců se v tomto roce mimořádně navýší až o 9 600 osob cizinců z Ukrajiny. V této souvislosti se nedá vyloučit ani další zvýšení žádostí o povolení zaměstnaneckých karet cizinců z jiných třetích zemí²⁷ a v důsledku toho i další zvýšení počtu cizinců na území ČR. Rovněž lze očekávat oproti běžnému průběhu i zvýšení počtu žadatelů o pobyt za účelem sloučení rodiny ve smyslu Směrnice Rady Evropské unie č. 2003/86/ES.

V roce 2016 tvořili cizinci podíl na počtu obyvatelstva ČR ve výši 4,69 %. Z hlediska vývoje počtu cizinců může mít menší vliv i počet udělených státních občanství ČR. Zisk státního občanství je obecně chápán jako završení integračního procesu cizinců. Z grafu č. 3 vyplývá, že se tento počet pohybuje řádově v tisících ročně. Absolutní čísla sice nejsou vysoká, nicméně to v praxi znamená, že o tolik se snížil počet cizinců, kteří byli na území ČR evidováni. Se získáním státního občanství ČR dále souvisí skutečnost, že děti narozené v rodinách takovýchto bývalých cizinců automaticky získají rovněž státní občanství ČR, nejedná se tedy již o děti – cizince narozené na území, jako je tomu v případě ostatních cizinců. Z uvedeného vyplývá, že touto cestou dochází ke snižování počtu cizinců na území ČR.

Díličí analýza se zabývala regionálními rozdíly v počtu cizinců jako celku a dále se zaměřením na vybranou skupinu cizinců, tzn. na Slováky, Ukrajince a Vietnamce. V této souvislosti bylo zjištěno, že bez ohledu na státní příslušnost je největší koncentrace cizinců tradičně v Praze a v jejím okolí, tzn. ve Středočeském kraji. Dále je obecně ze strany všech cizinců zájem pobývat ve velkých městech. Další zájem je již specifický podle státních příslušností. Vietnamci kromě Prahy realizují své pobyty zejména na západě a severozápadě Čech v Plzeňském, Karlovarském a Ústeckém kraji. Slováci preferují kromě Prahy, Středočeského a Plzeňského kraje východní a severovýchodní část republiky

²⁷ Např. je velký zájem o cizince a cizinky z Mongolska do směnných provozů na pozice šič/šička

tn. Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský kraj. Ukrajinci se v podstatě zdržují zejména v Praze a Středočeském kraji, významnější zastoupení je pak i v Jihomoravském kraji, nicméně v ostatních částech republiky není jejich zastoupení již významné.

Ve všech krajích byl od roku 2004 zaznamenán nárůst počtu cizinců. Nejvyšší byl v Praze, kde za období 2004 - 2016 činil tento nárůst 238 % z původního počtu 77 922 cizinců na počet 185 480 cizinců. Podobně vysoká hodnota navýšení počtu cizinců je i v Plzeňském kraji, kde se původní počet cizinců zvýšil o 235 % z počtu 12 530 na 29 415 osob. Nejnižší navýšení 132 % bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji.

Další částí dílčí analýzy bylo porovnání počtu podnikajících cizinců na území ČR a v jednotlivých krajích. V roce 2016 byl počet cizinců vlastnicích živnostenské oprávnění v ČR v počtu 85 628 osob. Nejpočetnější skupinou byli občané Vietnamu (22 415 osob), na druhém místě s nepatrným odstupem to byli Ukrajinci (22 150 osob) a na třetím místě se umístili občané Slovenska s 15 442 registrovanými podnikajícími osobami. Zkoumáním rozmístění uvedených podnikatelů v rámci krajů ČR je zřejmé, že jejich počet vždy odpovídá současnému rozmístění cizinců těchto státních příslušností. V krajích tvoří podnikatelé v průměru na tamním počtu cizinců podíl ve výši v průměru 17 %. Tento podíl je však rozličný v rámci jednotlivých zkoumaných vybraných skupin cizinců - u Vietnamců je tento podíl na ostatních Vietnamcích v kraji v průměru 38,6 % osob, u Ukrajinců je tento podíl ve výši 22,3 % a Slováci tvoří podíl vlastníci živnostenský list v krajích v průměru 13,9 %. Z uvedeného vyplývá, že o živnostenské podnikání je zájem zejména u Vietnamců, kteří svým počtem podnikatelů navyšují výrazně počty všech těchto podnikatelů např. v Karlovarském či Ústeckém kraji. Celkově lze na závěr shrnout, že zájem mají cizinci především o regiony, které vyhovují jejich ekonomickým aktivitám, což provedená statistická analýza potvrdila.

Zahraniční pracovníci mají na českém trhu práce obzvláště v poslední době celkem důležitou roli. Současný stav české ekonomiky způsobuje obecně velkou poptávku po zaměstnancích. Česká republika měla v lednu t.r. podle Eurostatu nejnižší nezaměstnanost v rámci EU[40]. Uspokojování poptávky po pracovní síle z řad občanů ČR je tedy minimální. Řešení této situace formou získávání pracovních sil ze zahraničí je jednou z dostupných cest. V této souvislosti je vnímání přibývajícího počtu imigrantů na našem území bráno jako pozitivní příležitost. Tomu je však třeba přizpůsobit imigrační a integrační politiku ČR, aby i mimopracovní působení cizinců na našem území bylo

přijímáno ostatními obyvateli ČR kladně. Působení cizinců na území ČR s sebou přináší do jisté míry i kriminalitu a přestupky. To může být způsobeno například neznalostí zákonů, které mohou být odlišné od těch, které cizinci znají ze svých domovských zemí. Jako řešení této situace se nabízí podpora organizací, které se integrací cizinců zabývají, a důležitá je rovněž osvěta mezi občany ČR. Vzhledem k demografickému vývoji nejen v ČR, ale v Evropě vůbec, je zřejmé, že integrace a následná naturalizace cizinců by mohla být jedním z řešení problematiky populačního vývoje do budoucna.

6 Závěr

V rámci shrnutí charakteru migrace v České republice (Československu) za dobu před rokem 1989 až po současnost lze zjednodušeně konstatovat, že před rokem 1989 bylo migrační saldo záporné, po tomto roce se naopak (až na výjimku jednoho roku) dostala migrace do kladného salda.

V podmínkách státního socialismu sovětského typu a uzavřenými hranicemi se v Československu fakticky nemohly vyskytnout větší vnější imigrační tlaky. Došlo k izolaci Československa nejen od zbývající části světa, ale i kontakty s jednotlivými socialistickými zeměmi byly omezené a neprobíhaly na základě volného pohybu osob. Politické změny v roce 1989 - 1990 měly zásadní dopad na zahraniční migraci. Významným milníkem pro zahraniční migraci bylo rovněž i rozdělení Československa v roce 1993, neboť do té doby byl pohyb Slováků na území považován za vnitřní migraci. V té době bylo v České republice evidováno k pobytu cca 50 tisíc cizinců, z toho 30 tisíc k trvalému a 20 tisíc k dlouhodobému pobytu. Následovalo období až do roku 2000, v rámci kterého byly podmínky pro migraci vysoce liberální. Po zavedení nové zákonné normy v roce 2000 došlo k významnému zpřísnění pobytových podmínek a obecně podmínek k získání povolení k pobytu, neboť byla nově zavedena vízová povinnost pro vstup do Česka vůči některým zemím. To se dotklo zejména těch cizinců z třetích zemí, kteří do té doby mohli využívat a také velmi často využívali bezvízového styku k nelegálním ekonomickým aktivitám.

Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo k zásadnímu předělu z hlediska její dosavadní migrační politiky, neboť Česká republika byla nyní vázána i unijní legislativou. Tato změna s sebou přinesla rozdílný právní přístup k cizincům – občanům EU vč. Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska a jejich rodinným příslušníkům, a dále k cizincům ze třetích zemí. V této souvislosti zároveň došlo i k legislativní úpravě zákonů souvisejících s pobytem a ekonomickými aktivitami cizinců v České republice.

Nicméně Česká republika byla stále ve středu zájmu cizinců, a to především z pracovních důvodů. V tomto ohledu se do popředí dostali migranti z Ukrajiny, kteří do současné doby tvoří jádro zahraniční migrace. Těsně následováni jsou pak Slováci a další významnou a rovněž již tradiční skupinou migrantů jsou cizinci z Vietnamu. Od politické změny režimu v roce 1989, kdy bylo v České republice evidováno 35,5 tisíce cizinců, narostl jejich počet

do konce roku 2016 na 496,4 tisíc, tzn., že se jejich počet více než zdesetinásobil. Přesto z pohledu statistických údajů tvoří cizinci na území ČR stále jen malé procento populace, většina západoevropských zemí registruje na svém území mnohem vyšší přítomnost legálních cizinců²⁸.

Tato práce se záměrně vyhnula v současné době velmi aktuálnímu tématu, kterým je migrace cizinců z území postižených válkou s tzv. Islámským státem. Bez ohledu na průběh a další vývoj této migrace je zřejmé, že tito migranti nejeví o Českou republiku jako o svou cílovou zemi pobytu zájem. V této souvislosti lze podle dosavadního vývoje zkonstatovat, že se část těchto migrantů po ukončení války vrátí do svých domovů, a druhá část těchto migrantů se usadí v zemích EU, kde již aktuálně pobývají.

Není pochyb o tom, že ekonomické důvody všeobecně pro migraci dominují, tzn., že byly, jsou a patrně také budou hlavním motorem mezinárodní migrace. Mnozí migranti jezdí do zahraničí právě a jenom proto, aby tam peníze vydělali a poté část z nich poslali či převezli většinou vlastním rodinám zpět do své země. Lze zajisté konstatovat, že Česká republika je v tomto směru pro některé cizince již tradičně cílovou zemí ekonomická migrace, jejíž základ lze dohlédnout již v době socialistického Československa.

²⁸ Dle údajů ČSÚ byl k 1. 1. 2014 podíl cizinců na obyvatelstvu ČR 4,1 %, což ve srovnání s jinými evropskými zeměmi řadí ČR mezi země s nejnižším podílem cizinců na jejím obyvatelstvu

7 Seznam použitých zdrojů

[1] Česká republika. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (pobyťový zákon)

[2] HOŠKOVÁ Pavla, JINDROVÁ Andrea, PROCHÁZKOVÁ Radka. Statistika v manažerské a obchodní praxi. Základní metody a postupy řešení v programu STATISTICA. Katedra statistiky Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze. [online] [cit. 2017-03-09]. Dostupné na:
file:///C:/Users/Michal/Downloads/Statistika%20v%20mana%C5%BEersk%C3%A9%20a%20obcodn%C3%AD%20praxi-2014%20-%20verze%20I.pdf

[3] SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA Bohumil. Statistické metody II. 1.vyd., 5. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008, 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

[4] ARLT Josef, ARLTOVÁ Markéta: *Ekonomické časové řady*. Praha 2007, 1. vyd.. Nakladatelství Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-1319-9

[5] POTŮČEK Martin: *Manuál prognostických metod*. Praha 2006. Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 80-86429-55-5

[6] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MVČR Ažyl, migrace a integrace. Terminologický slovník [cit. 2017-03-06]. Dostupné na:
<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

[7] Wikipedie. [online] Wikipedie, otevřená encyklopedie. Správní řízení [cit. 2017-03-06]. Dostupné na:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Spr%C3%A1vn%C3%AD_%C5%99%C3%ADzen%C3%A1D

[8] DRBOHLAV, Dušan a kol.: *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha 2010. Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-039-1

[9] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MV ČR. Azyl, migrace a integrace. Migrační a azylová politika České republiky. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na:

<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

[10] Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online] MZV ČR. Vstup a pobyt. Schengenská víza (k pobytu do 90 dnů). Obecné informace [cit. 2017-03-01]. Dostupné na:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/obecne_informace.html

[11] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MV ČR. Služby pro veřejnost. Informace pro cizince. Občané EU a jejich rodinní příslušníci. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na:

<http://www.mvcr.cz/clanek/prechodny-pobyt.aspx>

[12] Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online] MZV ČR. Vízové informace. Povolení k trvalému pobytu. Trvalý pobyt - základní informace [cit. 2017-02-22]. Dostupné na::

http://www.mzv.cz/kyiv/cz/viza_a_konzularni_informace/informace_pro_cestu_a_pobyt_ceska/trvaly_pobyt/trvaly_pobyt_zakladni_informace.html

[13] MigraceOnline.cz. [online] Trvalý pobyt v ČR? Získat jej může být poněkud komplikované... [cit. 2017-02-22]. Dostupné na:

<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/trvaly-pobyt-v-cr-ziskat-jej-muze-byt-ponekud-komplikovane>

[14] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MV ČR. Azyl, migrace a integrace. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015. [cit. 2016-11-10]. Dostupné na:

<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

[15] BARŠOVÁ Andrea, BARŠA Pavel.: *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno 2005. Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3875-6

[16] Evropský Parlament. [online] Evropský Parlament. Evropská "modrá karta" pro vysoce kvalifikované pracovníky. [cit. 2017-02-22]. Dostupné na:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=cs&type=IM-PRESS&reference=20081107FCS41562>

[17] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MV ČR. Azyl, migrace a integrace. Migrace. Modré karty. [cit. 2017-02-22]. Dostupné na:
<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09MTE%3d>

[18] Sdružení pro integraci a migraci. [online] Sdružení pro integraci a migraci. Občané EU a jejich rodinní příslušníci. [cit. 2017-02-21]. Dostupné na:
<http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici>

[19] EUR-Lex. [online] EUR-Lex. Listina základních práv EU, 2012/C 326/02. [cit. 2017-02-21]. Dostupné na:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

[20] Statistika & my. [online] Statistika & my. Měsíčník Českého statistického úřadu. Ekonomická migrace ze Slovenska. [cit. 2017-02-21]. Dostupné na:
<http://www.statistikaamy.cz/2015/10/ekonomicka-migrace-ze-slovenska/>

[21] Evropská komise. Evropa bez hranic. Schengenský prostor. Brožura [online] (PDF) [cit. 2017-02-23]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_cs.pdf

[22] PECHOVÁ Eva. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. Brožura [online] (PDF). [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:
http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

[23] FREDINGEROVÁ Tereza.: *Vietnamci v Česku a ve světě*. Praha 2014. Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-174-9

[24] DRBOHLAV, Dušan (editor).: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. (Česko v evropském kontextu)* Praha 2008. Nakladatelství Karolinum v Praze. ISBN 978-80-246-1552-

[25] iDnes.cz. [online] iDnes.cz/Ekonomika. V tržnici Sapa vás byznys čeká i na toaletě. Nechybí tam nic. Pub. 18.4.2012. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:
http://ekonomika.idnes.cz/jak-funguje-byznys-v-trznici-sapa-dlr-/ekonomika.aspx?c=A120418_115720_ekonomika_neh

[26] DRBOHLAV, Dušan (editor).: *Ukrajinská pracovní migrace v Česku. Migrace - remitence - (rozvoj)* Praha 2015. Nakladatelství Karolinum v Praze. ISBN 978-80-246-2995-7

[27] MZV. [online] MZV. Události a média. Fakta a data k aktualitám. Krajané na Ukrajině. Pub. 3. 10. 2014. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:
http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/fakta_a_data_k_aktualitam/x2014_10_03_krajan_e_na_ukrajine.html

[28] Jan Vašík, Zdeněk Kaše, Monika Bartáčková, Ondřej Pejčoch, Martin Kindl *Aspekty života Ukrajinců v České republice* [online] Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2009. Dostupné z:
http://www.hks.re/wiki/aspekty_zivota_ukrajincu_v_ceske_republice

[29] MPO. [online] MPO. Zahraniční obchod. Ekonomická migrace. Novinky a praktické informace k Pilotnímu projektu a Režimu Ukrajina. Pub. 14. 12. 2016. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:
<http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/ekonomicka-migrace/novinky-a-prakticke-informace-k-pilotnimu-projektu-a-rezimu-ukrajina--223251/>

[30] Hospodářská komora České republiky. [online] HKČR. Pro podnikání. Zaměstnanci Ukrajina. Zařazení do Režimu Ukrajina. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:

<http://www.komora.cz/pro-podnikani/zamestnanci-ukrajina/zarazeni-do-rezimu-ukrajina.aspx>

[31] Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online] MZV ČR. Události a média Tiskové zprávy. Vláda ČR schválila personální posílení zastupitelského úřadu ve Lvově k vyřízení vyššího počtu žádostí o zaměstnanecké karty pro středně kvalifikované pracovníky z Ukrajiny Pub. 8. 2. 2017 [cit. 2017-03-07]. Dostupné na::

http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2017_02_08_vlada_schvalila_posileni_gk_lvov.mobi

[32] Novinky.cz. [online] Novinky.cz/Domáci. Cizinci z průmyslových zón po večerech řadí. Vnitro to chce řešit Pub. 19. 1. 2017. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:

<https://www.novinky.cz/domaci/426886-cizinci-z-prumyslovych-zon-po-vecerech-radi-vnitro-to-chce-resit.html>

[33] iDnes.cz. [online] iDnes.cz/Zprávy. V Unii odpustí Ukrajincům víza. Zavede ale pravidla, jak cesty omezit. Pub. 17. 11. 2016. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:

http://zpravy.idnes.cz/ukrajina-bezvizovy-styk-eu-dfb-/zahranicni.aspx?c=A161117_165329_zahranicni_mlb

[34] Český statistický úřad. [online] ČSÚ. Statistika. Metodika - nelegální migrace. Pub. (aktualizováno) 1. 3. 2016. [cit. 2017-02-23]. Dostupné na:

<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-nelegalni-migrace>

[35] Česká republika. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

[36] Ministerstvo vnitra ČR. [online] MV ČR. Informace. Informace k novému zákonu o státním občanství ČR. [cit. 2017-03-07]. Dostupné na:

<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>

[37] Totalita.cz. [online] Totalita.cz. Sovětský svaz, Svaz sovětských socialistických republik (SSSR) [cit. 2017-03-09]. Dostupné na:
<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/sssr.php>

[38] MPI. [online] MPI. Migration Policy Institute. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na:
<http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>

[39] MPO. [online] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Podnikání. Živnostenské podnikání. Statistické údaje o podnikatelích. Počty podnikatelů dle občanství podnikajících v České republice. [cit. 2017-03-23]. Dostupné na:
<http://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/pocty-podnikatelu-dle-obcanstvi-podnikajicich-v-ceske-republice--151024/>

[40] S Zprávy. [online] Seznam.cz/Zprávy. "*Lidi bez práce je nejméně za devět let. „Minimální mzdu musíme zvednout ještě o 500 korun,“ plánuje ministryně*" Pub. 8. 3. 2017. [cit. 2017-03-23]. Dostupné na:
<https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/nova-cisla-o-lidech-bez-prace-minimalni-mzdu-musime-zvednout-jeste-o-500-korun-planuje-ministryne-28680>

8 Přílohy

Seznam příloh

Příloha A - Vývoj počtu cizinců v období 1985 - 2016.....	96
Příloha B - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu všech cizinců na území ČR za období 1985 - 2016	97
Příloha C - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016	98
Příloha D - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016.....	99
Příloha E - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016	100
Příloha F - Počet všech cizinců na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12	101
Příloha G - Počet cizinců ze Slovenska na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12	102
Příloha H - Počet cizinců z Vietnamu na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12	103
Příloha I - Počet cizinců z Ukrajiny na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12 ...	104
Příloha J - Celkový počet obyvatel a počet cizinců v krajích ČR v roce 2016.....	105
Příloha K - Celkový počet cizinců v krajích ČR v roce 2004 a 2016.....	106
Příloha L - Počet cizinců v rámci území ČR - zaměřeno na skupiny nejpočetněji zastoupených cizinců dle státní příslušnosti.....	107
Příloha M - Počet občanů ČR a cizinců s platným živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR - stav k 31. 12. 2016	108
Příloha N - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v krajích ČR.....	109
Příloha O - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v krajích ČR.....	110

Příloha A - Vývoj počtu cizinců v období 1985 - 2016

Rok	Celkem	Trvalý pobyt	Dlouhodobé pobyty nad 90 dnů	SVK	VNM	UKR
1985	37 177	27 892	8 891			
1986	34 803	27 278	7 146			
1987	34 933	27 310	7 263			
1988	35 298	27 320	7 615			
1989	35 561	27 325	7 899			
1990	35 198	27 204	7 695			
1991	38 002	28 457	9 204			
1992	49 957	29 145	20 428			
1993	77 668	31 072	46 070			
1994	104 343	33 164	71 179	16778	9633	14230
1995	159 207	39 242	119 965	39725	14213	28158
1996	199 152	46 388	152 764	50255	17620	46303
1997	210 311	56 797	153 514	52178	20950	43402
1998	220 187	64 352	155 835	49621	22875	52684
1999	228 862	66 754	162 108	40362	24824	65883
2000	200 951	66 855	134 096	44265	23556	50212
2001	210 794	69 816	140 978	53294	23924	51825
2002	231 608	75 249	156 359	61102	27143	59145
2003	240 421	80 844	159 577	64879	29046	62282
2004	254 294	99 467	154 827	47354	34179	78263
2005	278 312	110 598	167 714	49446	36833	87789
2006	321 456	139 185	182 271	58384	40779	102594
2007	392 315	157 512	234 803	67889	51101	126721
2008	437 565	172 191	265 374	76034	60255	131921
2009	432 503	180 359	252 144	73446	61115	131932
2010	424 291	188 952	235 339	71780	60289	124281
2011	434 153	196 408	237 745	81253	58205	118932
2012	435 946	212 455	223 491	85807	57300	112549
2013	439 189	236 557	202 632	90948	57347	105138
2014	449 367	249 856	199 511	96222	56609	104156
2015	464 670	260 040	204 630	101589	56900	105614
2016	496 413	273 399	223 014	107251	58080	110245

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha B - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu všech cizinců na území ČR za období 1985 - 2016

Rok	Celkový počet	První absolutní diference (vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (vztah 2.2)	Koeficient růstu (vztah 2.4)	Tempo přírůstku v % (vztah 2.6)	Bazický index (vztah 2.7)
1985	37 177	x	x	x	x	1
1986	34 803	-2 374	x	0,93614	-6,39%	0,93614
1987	34 933	130	2 504	1,00374	0,37%	0,93964
1988	35 298	365	235	1,01045	1,04%	0,94946
1989	35 561	263	-102	1,00745	0,75%	0,95653
1990	35 198	-363	-626	0,98979	-1,02%	0,94677
1991	38 002	2 804	3 167	1,07966	7,97%	1,02219
1992	49 957	11 955	9 151	1,31459	31,46%	1,34376
1993	77 668	27 711	15 756	1,55470	55,47%	2,08914
1994	104 343	26 675	-1 036	1,34345	34,34%	2,80665
1995	159 207	54 864	28 189	1,52580	52,58%	4,28241
1996	199 152	39 945	-14 919	1,25090	25,09%	5,35686
1997	210 311	11 159	-28 786	1,05603	5,60%	5,65702
1998	220 187	9 876	-1 283	1,04696	4,70%	5,92267
1999	228 862	8 675	-1 201	1,03940	3,94%	6,15601
2000	200 951	-27 911	-36 586	0,87804	-12,20%	5,40525
2001	210 794	9 843	37 754	1,04898	4,90%	5,67001
2002	231 608	20 814	10 971	1,09874	9,87%	6,22987
2003	240 421	8 813	-12 001	1,03805	3,81%	6,46693
2004	254 294	13 873	5 060	1,05770	5,77%	6,84009
2005	278 312	24 018	10 145	1,09445	9,44%	7,48613
2006	321 456	43 144	19 126	1,15502	15,50%	8,64664
2007	392 315	70 859	27 715	1,22043	22,04%	10,55263
2008	437 565	45 250	-25 609	1,11534	11,53%	11,76978
2009	432 503	-5 062	-50 312	0,98843	-1,16%	11,63362
2010	424 291	-8 212	-3 150	0,98101	-1,90%	11,41273
2011	434 153	9 862	18 074	1,02324	2,32%	11,67800
2012	435 946	1 793	-8 069	1,00413	0,41%	11,72623
2013	439 189	3 243	1 450	1,00744	0,74%	11,81346
2014	449 367	10 178	6 935	1,02317	2,32%	12,08723
2015	464 670	15 303	5 125	1,03405	3,41%	12,49886
2016	496 413	31 743	16 440	1,06831	6,83%	13,35269

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha C - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců ze Slovenska na území ČR za období 1994 - 2016

Rok	Celkový počet	První absolutní diference (vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (vztah 2.2)	Koeficient růstu (vztah 2.4)	Tempo přírůstku v % (vztah 2.5)	Bazický index (vztah 2.6)
1994	16778	x	x	x	x	0,45130
1995	39725	22 947	x	2,36768	136,77%	1,06854
1996	50255	10 530	-12 417	1,26507	26,51%	1,35178
1997	52178	1 923	-8 607	1,03826	3,83%	1,40350
1998	49621	-2 557	-4 480	0,95099	-4,90%	1,33472
1999	40362	-9 259	-6 702	0,81341	-18,66%	1,08567
2000	44265	3 903	13 162	1,09670	9,67%	1,19066
2001	53294	9 029	5 126	1,20398	20,40%	1,43352
2002	61102	7 808	-1 221	1,14651	14,65%	1,64354
2003	64879	3 777	-4 031	1,06181	6,18%	1,74514
2004	47354	-17 525	-21 302	0,72988	-27,01%	1,27374
2005	49446	2 092	19 617	1,04418	4,42%	1,33002
2006	58384	8 938	6 846	1,18076	18,08%	1,57043
2007	67889	9 505	567	1,16280	16,28%	1,82610
2008	76034	8 145	-1 360	1,11998	12,00%	2,04519
2009	73446	-2 588	-10 733	0,96596	-3,40%	1,97558
2010	71780	-1 666	922	0,97732	-2,27%	1,93076
2011	81253	9 473	11 139	1,13197	13,20%	2,18557
2012	85807	4 554	-4 919	1,05605	5,60%	2,30807
2013	90948	5 141	587	1,05991	5,99%	2,44635
2014	96222	5 274	133	1,05799	5,80%	2,58821
2015	101589	5 367	93	1,05578	5,58%	2,73258
2016	107251	5 662	295	1,05573	5,57%	2,88488

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha D - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců z Vietnamu na území ČR za období 1994 - 2016

Rok	Celkový počet	První absolutní diference (vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (vztah 2.2)	Koeficient růstu (vztah 2.4)	Tempo přírůstku v % (vztah 2.5)	Bazický index (vztah 2.6)
1994	9633	x	x	x	x	0,25911
1995	14213	4 580	x	1,47545	47,54%	0,38231
1996	17620	3 407	-1 173	1,23971	23,97%	0,47395
1997	20950	3 330	-77	1,18899	18,90%	0,56352
1998	22875	1 925	-1 405	1,09189	9,19%	0,61530
1999	24824	1 949	24	1,08520	8,52%	0,66772
2000	23556	-1 268	-3 217	0,94892	-5,11%	0,63362
2001	23924	368	1 636	1,01562	1,56%	0,64352
2002	27143	3 219	2 851	1,13455	13,46%	0,73010
2003	29046	1 903	-1 316	1,07011	7,01%	0,78129
2004	34179	5 133	3 230	1,17672	17,67%	0,91936
2005	36833	2 654	-2 479	1,07765	7,77%	0,99075
2006	40779	3 946	1 292	1,10713	10,71%	1,09689
2007	51101	10 322	6 376	1,25312	25,31%	1,37453
2008	60255	9 154	-1 168	1,17914	17,91%	1,62076
2009	61115	860	-8 294	1,01427	1,43%	1,64389
2010	60289	-826	-1 686	0,98648	-1,35%	1,62167
2011	58205	-2 084	-1 258	0,96543	-3,46%	1,56562
2012	57300	-905	1 179	0,98445	-1,55%	1,54128
2013	57347	47	952	1,00082	0,08%	1,54254
2014	56609	-738	-785	0,98713	-1,29%	1,52269
2015	56900	291	1 029	1,00514	0,51%	1,53052
2016	58080	1 180	889	1,02074	2,07%	1,56226

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha E - Tabulka výpočtů elementárních charakteristik časové řady vývoje počtu cizinců z Ukrajiny na území ČR za období 1994 - 2016

Rok	Celkový počet	První absolutní diference (vztah 2.1)	Druhá absolutní diference (vztah 2.2)	Koeficient růstu (vztah 2.4)	Tempo přírůstku v % (vztah 2.5)	Bazický index (vztah 2.6)
1994	14230	x	x	x	x	0,38276
1995	28158	13 928	x	1,97878	97,88%	0,75740
1996	46303	18 145	4 217	1,64440	64,44%	1,24547
1997	43402	-2 901	-21 046	0,93735	-6,27%	1,16744
1998	52684	9 282	12 183	1,21386	21,39%	1,41711
1999	65883	13 199	3 917	1,25053	25,05%	1,77214
2000	50212	-15 671	-28 870	0,76214	-23,79%	1,35062
2001	51825	1 613	17 284	1,03212	3,21%	1,39401
2002	59145	7 320	5 707	1,14124	14,12%	1,59090
2003	62282	3 137	-4 183	1,05304	5,30%	1,67528
2004	78263	15 981	12 844	1,25659	25,66%	2,10515
2005	87789	9 526	-6 455	1,12172	12,17%	2,36138
2006	102594	14 805	5 279	1,16864	16,86%	2,75961
2007	126721	24 127	9 322	1,23517	23,52%	3,40859
2008	131921	5 200	-18 927	1,04104	4,10%	3,54846
2009	131932	11	-5 189	1,00008	0,01%	3,54875
2010	124281	-7 651	-7 662	0,94201	-5,80%	3,34295
2011	118932	-5 349	2 302	0,95696	-4,30%	3,19907
2012	112549	-6 383	-1 034	0,94633	-5,37%	3,02738
2013	105138	-7 411	-1 028	0,93415	-6,58%	2,82804
2014	104156	-982	6 429	0,99066	-0,93%	2,80162
2015	105614	1 458	2 440	1,01400	1,40%	2,84084
2016	110245	4 631	3 173	1,04385	4,38%	2,96541

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha F - Počet všech cizinců na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12

1) Výsledky regrese se závislou proměnnou Počet všech cizinců

Výsledky regrese se závislou proměnnou : Počet cizinců (Tabulka-STATISTIKA)						
R= ,97794169 R2= ,95636995 Upravené R2= ,95491561 F(1,30)=657,60 p<0,0000 Směrod. chyba odhadu : 34152,						
N=32	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(30)	p-hodn.
Abs.člen			-37766,6	12363,3	-3,0547	0,00469
ti	0,97794	0,03813	16767,8	653,88	25,6437	0,00000

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

2) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2017

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: Počet cizinců			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
ti	16767,8	33,0000	553339,4
Abs. člen			-37766,6
Předpověď			515573,4
-95,0%PL			441395,4
+95,0%PL			589751,4

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

3) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2018

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: Počet cizinců			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
ti	16767,8	34,0000	570107,4
Abs. člen			-37766,6
Předpověď			532341,4
-95,0%PL			457755,4
+95,0%PL			606926,4

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

4) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2019

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: Počet cizinců			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
ti	16767,8	35,0000	586875,4
Abs. člen			-37766,6
Předpověď			549109,4
-95,0%PL			474094,4
+95,0%PL			624123,4

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

Příloha G - Počet cizinců ze Slovenska na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12

1) Výsledky regrese se závislou proměnnou SVK (cizinci ze Slovenska)

Výsledky regrese se závislou proměnnou : SVK (Tabulka-STATISTIKA)						
R= ,93085457 R2= ,86649023 Upravené R2= ,86013263						
F(1,21)=136,29 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 8391,2						
N=23	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(21)	p-hodn.
Abs.člen			27388,6	3616,71	7,5728	0,00000
Ti	0,93085	0,07973	3079,4	263,77	11,6744	0,00000

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

2) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2017

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: SVK			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	3079,43	24,0000	73906,3
Abs. člen			27388,7
Předpověď			101295,0
-95,0%PL			82292,6
+95,0%PL			120297,4

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

3) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2018

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: SVK			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	3079,43	25,0000	76985,7
Abs. člen			27388,7
Předpověď			104374,4
-95,0%PL			85175,7
+95,0%PL			123573,1

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

4) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2019

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: SVK			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	3079,43	26,0000	80065,2
Abs. člen			27388,7
Předpověď			107453,9
-95,0%PL			88044,7
+95,0%PL			126863,0

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

Příloha H - Počet cizinců z Vietnamu na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12

1) Výsledky regrese se závislou proměnnou VNM (cizinci z Vietnamu)

Výsledky regrese se závislou proměnnou : VNM (Tabulka-STATISTIKA)						
R= ,94680326 R2= ,89643640 Upravené R2= ,89150480						
F(1,21)=181,77 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 5888,6						
N=23	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(21)	p-hodn.
Abs.člen			9303,30	2538,03	3,6655	0,00144
Ti	0,94680	0,07022	2495,65	185,10	13,4823	0,00000

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

2) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2017

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA)			
proměnné: VNM			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	2495,65	24,0000	59895,6
Abs. člen			9303,30
Předpověď			69198,9
-95,0%PL			55864,0
+95,0%PL			82533,9

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

3) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2018

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA)			
proměnné: VNM			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	2495,65	25,0000	62391,3
Abs. člen			9303,30
Předpověď			71694,6
-95,0%PL			58221,4
+95,0%PL			85167,7

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

4) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2019

Předpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA)			
proměnné: VNM			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	2495,65	26,0000	64886,9
Abs. člen			9303,30
Předpověď			74190,2
-95,0%PL			60569,4
+95,0%PL			87811,0

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

Příloha I - Počet cizinců z Ukrajiny na území ČR - výstup z programu STATISTIKA 12

1) Výsledky regrese se závislou proměnnou UKR (cizinci z Ukrajiny)

Výsledky regrese se závislou proměnnou : UKR (Tabulka-STATISTIKA)						
R= ,87110302 R2= ,75882047 Upravené R2= ,74733574						
F(1,21)=66,072 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 17963,						
N=23	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(21)	p-hodn.
Abs.člen			28150,2	7742,30	3,63589	0,00154
Ti	0,87110	0,10716	4589,8	564,66	8,12847	0,00000

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

2) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2017

Predpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: UKR			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	4589,87	24,0000	110156,08
Abs. člen			28150,2
Předpověď			138307,28
-95,0%PL			97628,6
+95,0%PL			178985,96

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

3) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2018

Predpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: UKR			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	4589,87	25,0000	114746,75
Abs. člen			28150,2
Předpověď			142897,0
-95,0%PL			101796,0
+95,0%PL			183997,0

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

4) Počet všech cizinců - predikce pro rok 2019

Predpovězené hodnoty (Tabulka-STATISTIKA) proměnné: UKR			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
Ti	4589,87	26,0000	119336,62
Abs. člen			28150,2
Předpověď			147486,82
-95,0%PL			105936,82
+95,0%PL			189037,82

Zdroj: výstup program STATISTIKA, vlastní zpracování

Příloha J - Celkový počet obyvatel a počet cizinců v krajích ČR v roce 2016

Kraj (stát)	Zkratka kraje	Rozloha kraje (km ²)	Počet obyvatel	Počet cizinců	Podíl na obyvatelstvu ČR
Hl. město Praha	PHA	496	1 276 741	185480	14,53%
Jihočeský	JHC	10056	638 648	17628	2,76%
Jihomoravský	JHM	7195	1 177 904	43787	3,72%
Karlovarský	KVK	3314	296 976	19419	6,54%
Kraj Vysočina	VYS	6796	509 120	8476	1,66%
Královéhradecký	KHK	4759	550 936	14510	2,63%
Liberecký	LBK	3163	440 308	18790	4,27%
Moravskoslezský	MSK	5428	1 210 849	25688	2,12%
Olomoucký	OLK	5267	634 208	10928	1,72%
Pardubický	PAK	4519	516 803	13389	2,59%
Plzeňský	PLK	7561	578 194	29415	5,09%
Středočeský	STC	11015	1 335 988	65064	4,87%
Ústecký	ULK	5334	821 732	34021	4,14%
Zlínský	ZLK	3963	584 020	8873	1,52%
Česká republika	ČR	78866	10 572 427	495468	4,69%
nezjištěno				945	

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha K - Celkový počet cizinců v krajích ČR v roce 2004 a 2016

Název kraje	Zkratka kraje	2004	2016	Rozdíl počtu	Změna
Hl. město Praha	PHA	77 922	185480	107558	238%
Plzeňský	PLK	12 530	29415	16885	235%
Pardubický	PAK	5 863	13389	7526	228%
Středočeský	STC	31 127	65064	33937	209%
Česká republika	ČR	254294	496413	242119	195%
Jihomoravský	JHM	23 913	43787	19874	183%
Jihočeský	JHC	9 954	17628	7674	177%
Liberecký	LBK	10 672	18790	8118	176%
Ústecký	ULK	19 731	34021	14290	172%
Olomoucký	OLK	7 103	10928	3825	154%
Královéhradecký	KHK	9 852	14510	4658	147%
Kraj Vysočina	VYS	5 883	8476	2593	144%
Moravskoslezský	MSK	18 329	25688	7359	140%
Zlínský	ZLK	6 374	8873	2499	139%
Karlovarský	KVK	14 729	19419	4690	132%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha L - Počet cizinců v rámci území ČR - zaměřeno na skupiny nejpočetněji zastoupených cizinců dle státní příslušnosti

Kraj (stát)	Počet obyvatel	SVK	Podíl na obyv. kraje	VNM	Podíl na obyv. kraje	UKR	Podíl na obyv. kraje
Česká republika	10 572 427	101 589	0,96%	56 900	0,54%	105 614	1,00%
Hlavní město Praha	1 276 741	27 563	2,16%	11 707	0,92%	45 633	3,57%
Jihočeský kraj	638 648	3 474	0,54%	2 758	0,43%	4 005	0,63%
Jihomoravský kraj	1 177 904	10 677	0,91%	4 557	0,39%	9 593	0,81%
Karlovarský kraj	296 976	1 972	0,66%	6 680	2,25%	2 394	0,81%
Kraj Vysočina	509 120	2 169	0,43%	1 209	0,24%	2 130	0,42%
Královéhradecký kraj	550 936	2 802	0,51%	1 611	0,29%	3 699	0,67%
Liberecký kraj	440 308	4 298	0,98%	2 023	0,46%	4 908	1,11%
Moravskoslezský kraj	1 210 849	8 089	0,67%	4 286	0,35%	1 236	0,10%
Olomoucký kraj	634 208	3 199	0,50%	1 470	0,23%	1 757	0,28%
Pardubický kraj	516 803	3 514	0,68%	1 283	0,25%	2 738	0,53%
Plzeňský kraj	578 194	7 017	1,21%	5 347	0,92%	5 847	1,01%
Středočeský kraj	1 335 988	18 307	1,37%	5 236	0,39%	16 185	1,21%
Ústecký kraj	821 732	4 428	0,54%	7 923	0,96%	4 393	0,53%
Zlínský kraj	584 020	3 930	0,67%	771	0,13%	938	0,16%
Nezjištěno		150		39		158	

Zdroj: ČSÚ²⁹, vlastní zpracování

²⁹ Údaje z ČZÚ platné ke dni 31. 12. 2015

Příloha M - Počet občanů ČR a cizinců s platným živnostenským oprávněním v jednotlivých krajích ČR - stav k 31. 12. 2016

Kraj	Zkratka kraje	Občané ČR	Cizinci	Celkový počet vydaných ŽL	Podíl cizinců
Hl. město Praha	PHA	295 496	31095	326 591	10,52%
Karlovarský	KVK	50 729	4936	55 665	9,73%
Ústecký	ULK	124 115	7893	132 008	6,36%
Plzeňský	PLK	102 718	5509	108 227	5,36%
Česká republika	ČR	1 910 709	85628	1 996 337	4,48%
Středočeský	STC	247 660	9461	257 121	3,82%
Jihomoravský	JHM	211 096	7042	218 138	3,34%
Liberecký	LBK	88 974	2603	91 577	2,93%
Královéhradecký	KHK	103 653	2534	106 187	2,44%
Jihočeský	JHC	120 214	2871	123 085	2,39%
Pardubický	PAK	88 040	2151	90 191	2,44%
Moravskoslezský	MSK	183 598	4090	187 688	2,23%
Olomoucký	OLK	104 457	2103	106 560	2,01%
Kraj Vysočina	VYS	83 615	1532	85 147	1,83%
Zlínský	ZLK	106 344	1808	108 152	1,70%

Zdroj: MPO³⁰, vlastní zpracování

³⁰ Ministerstvo průmyslu a obchodu

Příloha N - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v krajích ČR

Kraj	Zkratka kraje	Celkový počet cizinců v kraji - 2016	Cizinci s platným ŽL	Podíl cizinců s ŽL na cizincích v kraji
Karlovarský	KVK	19419	4936	25%
Ústecký	ULK	34021	7893	23%
Zlínský	ZLK	8873	1808	20%
Olomoucký	OLK	10928	2103	19%
Plzeňský	PLK	29415	5509	19%
Kraj Vysočina	VYS	8476	1532	18%
Královéhradecký	KHK	14510	2534	17%
Hl. město Praha	PHA	185480	31095	17%
Jihočeský	JHC	17628	2871	16%
Jihomoravský	JHM	43787	7042	16%
Pardubický	PAK	13389	2151	16%
Moravskoslezský	MSK	25688	4090	16%
Středočeský	STC	65064	9461	15%
Liberecký	LBK	18790	2603	14%

Zdroj: MPO, vlastní zpracování

Příloha O - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v krajích ČR

Název kraje	Zkratka kraje	UKR v kraji celkem	UKR se ŽL	Podíl počtu UKR se ŽL/počet UKR	SVK v kraji celkem	SVK se ŽL	Podíl počtu SVK se ŽL/počet SVK	VNM v kraji celkem	VNM se ŽL	Podíl počtu SVK se ŽL/počet SVK
Hl. město Praha	PHA	45 633	9 845	22%	27 563	5 499	20%	11 707	4 249	36%
Středočeský	STC	16 185	2 922	18%	18 307	2 076	11%	5 236	2 032	39%
Jihočeský	JHC	4 005	688	17%	3 474	458	13%	2 758	1 037	38%
Plzeňský	PLK	5 847	1 308	22%	7 017	617	9%	5 347	2 514	47%
Karlovarský	KVK	2 394	598	25%	1 972	253	13%	6 680	3 148	47%
Ústecký	ULK	4 393	1 154	26%	4 428	530	12%	7 923	3 659	46%
Liberecký	LBK	4 908	719	15%	4 298	395	9%	2 023	824	41%
Královéhradecký	KHK	3 699	850	23%	2 802	391	14%	1 611	583	36%
Pardubický	PAK	2 738	823	30%	3 514	373	11%	1 283	530	41%
Kraj Vysočina	VYS	2 130	437	21%	2 169	295	14%	1 209	456	38%
Jihomoravský	JHM	9 593	1 861	19%	10 677	1 999	19%	4 557	1 435	31%
Olomoucký	OLK	1 757	406	23%	3 199	454	14%	1 470	546	37%
Zlínský	ZLK	938	271	29%	3 930	821	21%	771	293	38%
Moravskoslezský	MSK	1 236	268	22%	8 089	1 281	16%	4 286	1 109	26%
celkový počet ŽL	průměrný podíl	22 150	22,30%	15 450	13,90%	22 415	38,60 %			

Zdroj: MPO, vlastní zpracování